

วารสาร ศรีสุวรรณภูมิปริทรรศน์

ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2567 Vol. 2 No. 1 January-April 2024

JOURNAL OF SRISUVARNABHUMI REVIEW (JSBR)

ISSN 2985-2838 (Print)

วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วารสารศรีสุวรรณภูมิปริทรรศน์

Journal of Srisuvarnabhumi Review

ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2567

Vol. 2 No. 1 January-April 2024

วัตถุประสงค์

1. เพื่อการตีพิมพ์ เผยแพร่ผลงานวิจัยและผลงานวิชาการด้านพระพุทธศาสนา ปรัชญาศาสนา ภาษาบาลีสันสกฤต การศึกษาเชิงประยุกต์ การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม รวมถึงสหวิทยาการอื่นๆ ของนักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นิสิตนักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป
2. เพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงวิชาการทางด้านพระพุทธศาสนา ปรัชญาศาสนา ภาษาบาลีสันสกฤต การศึกษาเชิงประยุกต์ การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม รวมถึงสหวิทยาการอื่นๆ
3. เพื่อนำเสนอองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนามนุษย์ตามวิถีของการศึกษาเชิงวิชาการทางด้านพระพุทธศาสนา และสหวิทยาการอื่นๆ

เจ้าของ

สาขาวิชาพระพุทธศาสนา วิทยาลัยสงฆ์สุวรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 249 ถนนมาลัยแมน ตำบลรั้วใหญ่
อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี 72000 โทร. 062 697 8932

พิมพ์ที่

จี คลาส (G CLASS) เลขที่ 26/19 ศาลายา พุทธมณฑล นครปฐม 73170
โทร 028892223 โทรสาร 028893204 อีเมล g_class@hotmail.com

ต้นฉบับที่ตีพิมพ์ในวารสารเล่มนี้ ได้รับการตรวจสอบมาตรฐานทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
เฉพาะสาขาวิชา การตีพิมพ์จะต้องได้รับอนุญาตจากกองบรรณาธิการเป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น

ที่ปรึกษา

พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.
พระสุพรรณวชิราภรณ์, ดร.

พระราชวัชรสารบัณฑิต, รศ.ดร.
พระครูโสภณวิธานวัตร, ผศ.ดร.

บรรณาธิการ

พระครูสถิตธรรมมาลังการ, ดร.

กองบรรณาธิการ

พระมหามหาวินทร์ ปุริสุตโตโม, ผศ.ดร.
พระครูสิริพุทธศาสตร์, ดร.
พระครูปริยัติกิตติวงศ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยณรงค์ ศรีมันตะ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิพิมพ์มาศ หงส์สมบัติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปติมา โฆษิตเกษม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์เบญจมาศ นาควงษ์

ดร.รุ่งนิภา เหลียง
ดร.เพ็ญพรรณ เพ็ญพลอย
นายนราธร สายเส็ง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ
วิทยาเขตสุพรรณบุรี
วิทยาลัยช่างศิลป์สุพรรณบุรี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
วิทยาเขตสุพรรณบุรี
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ฝ่ายประสานงาน

นายเอกมงคล เพ็ชรวงษ์
นางสาววิกานดา ศรศักดิ์

ว่าที่ร้อยตรีสนธยา สิทธิเกรียงไกร

ฝ่ายศิลปกรรม

พระสมุห์ยุทธนา มาลาวีโส

พระนภ จีรวทมน

ฝ่ายพิสูจน์อักษร

พระทรงวิทย์ ธมมโชโต

ฝ่ายสมาชิกวารสาร

นางสาวภัทรกุล ศิลปรัตน์

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

พระศรีสัจจานุมนี, ผศ.ดร.

รองศาสตราจารย์ ดร.วรวิทย์ นิเทศศิลป์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูภาณจนกฤษฎี ปุณรัตน์

ดร.สมเจต หลวงกัน

ดร.พูนศักดิ์ กมล

วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตขอนแก่น

วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธาสินี แสงมุกดา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพมาศ เสวตวรโชติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เมธา หริมเทพาธิป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรังกูร วรบำรุงกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาตรี ชุมเสน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ในตะวัน กำแหง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ มีราคา

พันตำรวจโทหญิง ดร.ปิยะนุช ศรีสรานุกรม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์คมสัน ศรีบุญเรือน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เบญจมาศ นาควงษ์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

คณะสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพิษณุพนิต

คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

วิทยาเขตสุพรรณบุรี

บทบรรณาธิการ

วารสารศรีสุวรรณภูมิปริทรรศน์ ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2567 จะมีบทความทางวิชาการที่อยู่ในกลุ่มเนื้อหาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยเน้นเนื้อหาที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ปรัชญาศาสนา บาลีสันสกฤต การศึกษาเชิงประยุกต์ การพัฒนาชุมชนการพัฒนาสังคม รวมถึงสหวิทยาการอื่นๆ บทความเหล่านี้มีความหลากหลาย แต่ทุกบทความยังคงไว้ซึ่งคุณภาพที่ผ่านการพิจารณาล้นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินคุณภาพผู้ซึ่งทางกองบรรณาธิการได้พิจารณาแล้วว่ามีความเหมาะสมที่จะประเมินบทความตามที่ได้มอบหมาย โดยจะให้ความสำคัญในแง่เป็นผู้มีคุณสมบัติที่สอดคล้องกับบทความที่มีเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของวารสารกำหนดไว้ กองบรรณาธิการได้คัดเลือกคุณภาพเป็นเบื้องต้นก่อนแล้วจึงทำการตอบรับเพื่อส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาล้นกรองตามระบบต่อไป ทั้งนี้ บทความที่ได้รับการคัดเลือกจะต้องเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินคุณภาพวารสารของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย หรือ Thai Journal citation index Centre (TCI) กำหนดไว้

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความวิจัย และบทความวิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านการศึกษาของประเทศชาติต่อไปและผู้อ่านสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิต โดยบทความประจำวารสารศรีสุวรรณภูมิปริทรรศน์ฉบับนี้จะประกอบด้วย

บทความวิจัย มีดังนี้ 1) การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาประกอบบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง การทำงานของคอมพิวเตอร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เขียนโดย ณฐาพัชร วรพัพพัชร, จริญญา ศิราพร ศูนย์ถ่ายทอดองค์ความรู้เทคโนโลยีนวัตกรรมชุมชนผู้ประกอบการการท่องเที่ยวและการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีภาคตะวันออกแห่งสุวรรณภูมิและสถาบันนวัตกรรมทางการศึกษาสมาคมส่งเสริมการศึกษาทางเลือก 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนในโรงเรียนปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดเชียงราย เขียนโดย กันตยา มานะกุล, ดำเนิน ปัญญาผ่องใส วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทความวิชาการ มีดังนี้ 1) พุทธวิธีเพื่อพัฒนาทักษะ 3Rs 8Cs ในศตวรรษที่ 21 เขียนโดย สมคิด ศรีรักษ์, ธัญญจุฑา ผลการอง, ชโนทัย บุญเนื่อง นักศึกษาหลักสูตรดุขฎฐิบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, พระครูวินัยธรรวุฒิชัย ชยวุฒโฒ อาจารย์ประจำหลักสูตรดุขฎฐิบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, พระครูวินัยธรเกียรติศักดิ์ กิตติปาโล อาจารย์พิเศษหลักสูตรดุขฎฐิบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 2) การบริหารจัดการบัญชีทางการเงินของวัดโดยหลักธรรมาภิบาล เขียนโดย พระครูสุภัททิกิจจานุการ, ปรัชญา บุตรสะอาด, วรพจน์ ก้องเสนาะ วิทยาลัยสงฆ์ชลบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 3) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ผืนป่า กรณีศึกษาป่าชุมชนบ้านเนินสมบัติ ตำบลจรเข้สามพัน อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เขียนโดย อนุกุล รัชตวงษ์ ส่วนการศึกษา เทศบาลตำบลจรเข้สามพัน อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

กองบรรณาธิการขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้รับประเมินบทความ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงบทความให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของการประเมินคุณภาพวารสารของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย Thai Journal citation index Centre (TCI)

พระครูสถิตธรรมมาลังการ, ดร.

บรรณาธิการ

สารบัญ

	หน้า
■ การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปาประกอบบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การทำงานของคอมพิวเตอร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 Development of CIPPA Learning Activities Includes an Electronic Book Lesson on Computer Operation Mathayom 1. ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร, จริญญา ศิราพร	1
■ ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนในโรงเรียนปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดเชียงราย Factors that Affect the Achievement of Students Learning English, Scripture School Department of Education in Chiang Rai. กันตยา มานะกุล, ดำเนิน ปัญญาผ่องใส	21
■ พุทธวิธีเพื่อพัฒนาทักษะ 3Rs 8Cs ในศตวรรษที่ 21 Buddhist Methods for 3Rs 8Cs Skill Development in the 21st Century. สมคิด ศรีรักษ์, ธัญญจุฑา ผกากรอง, ชโนทัย บุญเนื่อง, พระครูวินัยธรรุฒิชัย ชยวุฑโฒ, พระครูวินัยธรเกียรติศักดิ์ กิตติปาโล	31
■ การบริหารจัดการบัญชีทางการเงินของวัดโดยหลักธรรมาภิบาล Managing the Temple's Financial Accounts according to the Principles of Good Governance. พระครูสุภัททิจจานุการ, ปรัชญา บุตรสะอาด, วรพจน์ ก้องเสนาะ	44
■ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ผืนป่า กรณีศึกษาป่าชุมชนบ้านเนินสมบัติ ตำบลจรเข้มสามพัน อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี Community Involvement in Forest Conservation A Case Study of the Community Forest in Ban Noen Sombat Chorakhesamphan Sub-district, U Thong District, Suphan Buri Province. อนุกุล รัชตวงษ์	55
■ จริยธรรมการตีพิมพ์บทความ	66
■ หลักเกณฑ์สำหรับการนิพนธ์	68

สารบัญ

	หน้า
■ การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปาประกอบบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การทำงานของคอมพิวเตอร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 Development of CIPPA Learning Activities Includes an Electronic Book Lesson on Computer Operation Mathayom 1. ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร, จริญญา ศิราพร	1
■ ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนในโรงเรียนปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดเชียงราย Factors that Affect the Achievement of Students Learning English, Scripture School Department of Education in Chiang Rai. กันตยา มานะกุล, ดำเนิน ปัญญาผ่องใส	21
■ พุทธวิธีเพื่อพัฒนาทักษะ 3Rs 8Cs ในศตวรรษที่ 21 Buddhist Methods for 3Rs 8Cs Skill Development in the 21st Century. สมคิด ศรีรักษ์, ธัญญ์จุฑา ผกากรอง, ชโนทัย บุญเนื่อง, พระครูวินัยธรรุฒิชัย ชยวุฑโฒ, พระครูวินัยธรเกียรติศักดิ์ กิตติปาโล	31
■ การบริหารจัดการบัญชีทางการเงินของวัดโดยหลักธรรมาภิบาล Managing the Temple's Financial Accounts according to the Principles of Good Governance. พระครูสุภัททิกิจจานุการ, ปรัชญา บุตรสะอาด, วรพจน์ ก้องเสนาะ	44
■ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ผืนป่า กรณีศึกษาป่าชุมชนบ้านเนินสมบัติ ตำบลจรเข้มสามพัน อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี Community Involvement in Forest Conservation A Case Study of the Community Forest in Ban Noen Sombat Chorakhesamphan Sub-district, U Thong District, Suphan Buri Province. อนุกุล รัชตวงษ์	55
■ จริยธรรมการตีพิมพ์บทความ	66
■ หลักเกณฑ์สำหรับการนิพนธ์	68

การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซีปปาประกอบบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การทำงานของคอมพิวเตอร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

Development of CIPPA Learning Activities Includes an Electronic Book Lesson on Computer Operation Mathayom 1

¹ณฐาพัชร์ วรพงศ์พัชร์, ²จริยา ศิราพร

¹Ntapat Worapongpat, ²Chariya Siraporn

^{1,2}ศูนย์ถ่ายทอดองค์ความรู้เทคโนโลยีนวัตกรรมชุมชนผู้ประกอบการการท่องเที่ยวและการศึกษา
สถาบันเทคโนโลยีภาคตะวันออกแห่งสุวรรณภูมิและสถาบันนวัตกรรมทางการศึกษา
สมาคมส่งเสริมการศึกษาทางเลือก

^{1,2}Center for Knowledge Transfer, Technology, Community Innovation, Entrepreneurship,
Tourism and Education Eastern Institute of Technology Suvarnabhumi (EITS)
and Educational Innovation Institute Association for the Promotion
of Alternative Education (EII)

¹Corresponding author, e-mail: dr.thiwat@gmail.com

Received: December 20, 2023; Revised: March 06, 2024; Accepted: April 23, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ประกอบบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ตามเกณฑ์ 80/80 2) หาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ประกอบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ประกอบบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) มีเครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์และแบบประเมินผลการเรียนรู้ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 121 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและเปรียบเทียบโดยการทดสอบค่าที (t-test) แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จาก แบบทดสอบ

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ประกอบบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด
- 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ประกอบบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) มีประสิทธิ มีค่าเท่ากับ 0.7400 หรือคิดเป็นร้อยละ 74.00
- 3) ผลการศึกษาความพึงพอใจ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้, บทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์, แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้, ประสิทธิภาพของแผนการเรียนรู้

Abstract

The research aims to 1) develop a CIPPA learning activity plan with electronic book (e-book) lessons according to the 80/80 criteria. 2) Find an effectiveness index of a CIPPA learning activity plan with electronic book (e-book) lessons. 3) To study the satisfaction of students' learning by organizing CIPPA learning activities with electronic book (e-book) lessons. It is a mixed methods research (Mixed Methods) with tools, namely interviews and learning evaluation forms. Know the population and sample of 121 people were obtained by random sampling (Cluster Random Sampling) at an error level of 0.05. The data collected from the questionnaire were then analyzed using descriptive statistics. Consisting of percentages, averages, standard deviations, and comparing by t-test, then using the data collected from the test.

The research results found that

1) The results of CIPPA learning activities with electronic book (e-book) lessons are higher than the specified criteria.

2) Organizing CIPPA learning activities with electronic book (e-book) lessons is effective with a value of 0.7400 or 74.00 percent.

3) Satisfaction study results Overall, it is at the highest level.

Keywords: CIPPA learning activities, electronic book (e-book) lessons, learning activity plans, the effectiveness of the learning plan.

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน (Luan Saiyot and Angkana Saiyot, 1995) ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลกยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (Chatlada Sapso, 2020) และ (Ntapat Worapongpat, 2023)

การจัดการเรียนการสอนแบบซีปปา (CIPPA Model) เป็นการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีจุดเน้นอยู่ที่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม (Yanee Rattana, Han Prasert, 2018) และ (Ntapat Worapongpat, 2023) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Ntapat Worapongpat, 2023) ทำความเข้าใจ คิดวิเคราะห์ ตีความ สร้างความหมาย สังเคราะห์ข้อมูล สรุปความรู้ และฝึกการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน บุคคลอื่นๆ และสิ่งแวดล้อมรอบตัวด้วย รวมทั้งอาศัยทักษะกระบวนการ (Process Skills) ต่างๆ (Ntapat Worapongpat and Phongsak Phakamas, 2022) จำนวนมากเป็นเครื่องมือในการสร้างความรู้ การเรียนรู้จะเป็นไปอย่างต่อเนื่อง หากผู้เรียนอยู่ในสภาพที่มีความพร้อมในการรับรู้และเรียนรู้ (Ntapat Worapongpat, Chomphunuch Phattan, Kanmanee Phetmanee, Napaphat Rachokan, Supachai Ruamkla The situation is probably Prachan, 2022)

มีประสบการณ์รับรู้ที่ต้นตัว ไม่เฉื่อยชาทำให้มีการเคลื่อนไหวทางกาย (Physical Participation) สติปัญญา อารมณ์ และสังคมและลงมือปฏิบัติจริงในทุกขั้นตอน ความรู้จะลึกซึ้งและอยู่คงทนมากขึ้นหากผู้เรียนมี โอกาสนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ (Application) ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการ 7 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 การทบทวนความรู้เดิม ขั้นที่ 2 การแสวงหาความรู้ใหม่ ขั้นที่ 3 การศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล ขั้นที่ 4 การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม ขั้นที่ 5 การสรุปและจัดระเบียบความรู้ ขั้นที่ 6 การปฏิบัติ หรือการแสดงผลงาน ขั้นที่ 7 การประยุกต์ใช้ความรู้ (Rattikarn Penthet, Pratin Klainak, 2016) และ (Ntapat Worapongpat, 2023).

กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA เป็นกิจกรรมที่มีความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามศักยภาพและรู้จักการทำงานกลุ่ม ร่วมมือกันเรียนรู้และ ทักซะสังคม (Department of Educational Measurement and Research Srinakarin University, 1995) อีกทั้งบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) (Ntapat Worapongpat, Saengrawee Charatnoisiri, Suraphon Hiranpot, Kaewjai Pitchamonthon, 2022) ยังเป็นนวัตกรรมที่ทันสมัยทำให้ผู้เรียนเกิด ความกระตือรือร้นไม่เกิดความเบื่อการเรียนรู้ ซึ่งจะสามารถช่วยแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Ntapat Worapongpat, 2022) เรื่อง การทำงานของคอมพิวเตอร์ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดกิจกรรม การเรียนรู้แบบ CIPPA ประกอบบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) (Ntapat Worapongpat , Songchai Chimchat, Yadpirun Taengsi, Amornthep Somkid, Chanwit Issaralam, 2022) อันจะ นำไปสู่การแก้ปัญหาการขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาช่วย (Ntapat Worapongpat, Chatchanan Chandrakhun, Jiravadi Lao In, Pornthip Mortham, Manatchanok Yuwadee, 2022) จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (Ntapat Worapongpat, Weeratthep Chonticha, Watchathida Siriwat and Preeya Srichand, 2022) ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการเรียน (Ntapat Worapongpat, 2022) ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ในการเรียนการสอนรายวิชา อื่นๆ (Eknarin Kongchum, Thanadol Somboon, Weera Wongsan, Ntapat Worapongpat, 2022) ใน ระดับชั้นมัธยมศึกษา (Ntapat Worapongpat, Jutharat Nirundon, Nattawut Attasara, Piyapat Supunna, Chantana Mukdasuphanat, 2022) ซึ่งนักวิจัยชี้ให้เห็นระเบียบวิธีวิจัยที่จะใช้ เพื่อให้ได้ บรรลุวัตถุประสงค์การวิจัยที่วางไว้พอสังเขป (Ntapat Worapongpat, Abhisit Turiyanont, Oranong Photijak, Aphichetkitkasem Haem and Paweena Chanthai, 2022)

คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ประกอบบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์(e-book) เรื่อง การทำงานของคอมพิวเตอร์กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยจัดให้ผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียนได้รับการพัฒนาความสามารถในการใช้นวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อประโยชน์ในการจัดการ เรียนการสอน เพื่อช่วยสอนและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ ต่อหน่วยงานการศึกษาและเป็นการสร้าง และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาและประโยชน์ที่จะเกิดแก่วิชาการหรือสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ประกอบบทเรียนหนังสือ อิเล็กทรอนิกส์ (e-book)

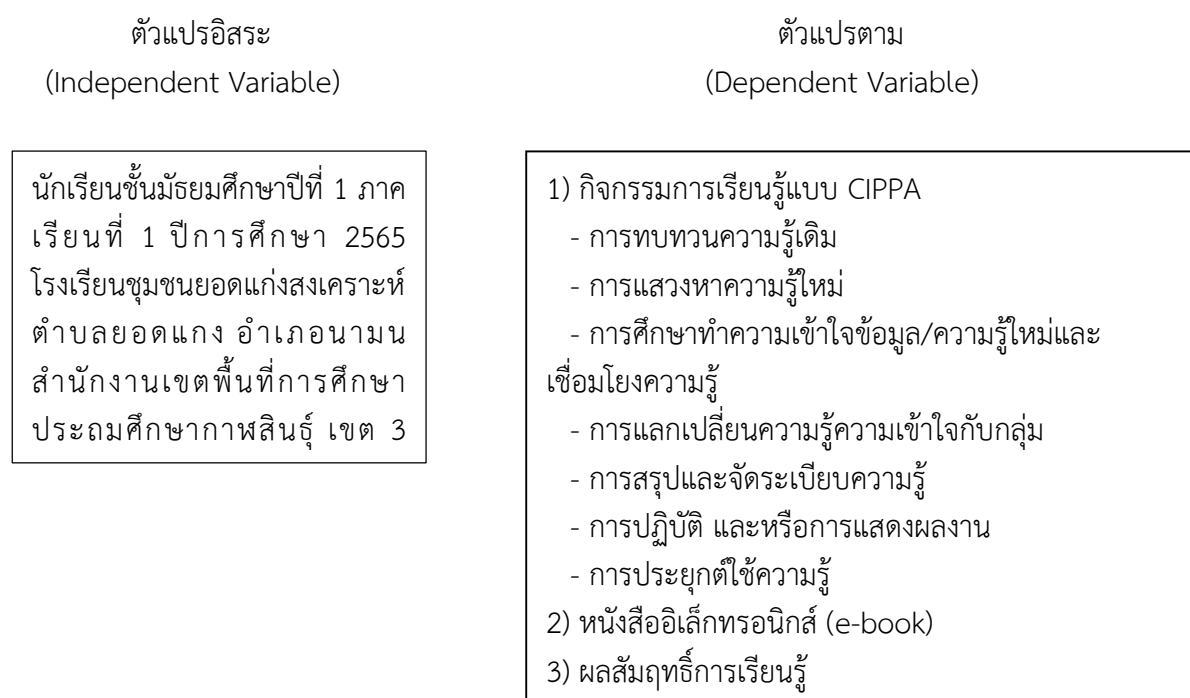
2. เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ประกอบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ประกอบบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยเกี่ยวกับโดยได้ปรับใช้กรอบแนวคิดวิธีการสอนแบบ CIPPA ประกอบบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง การทำงานของคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนชุมชนยอดแก่งสงเคราะห์ ตำบลยอดแก่ง อำเภอนามน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 มี 2 ห้องเรียนรวมนักเรียนทั้งสิ้น 225 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนชุมชนยอดแก่งสงเคราะห์ ตำบลยอดแก่ง อำเภอนามน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 จำนวน 121 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้หน่วยการสุ่มเป็นห้อง จากห้องเรียนที่จัดกลุ่มคละความสามารถ โดยวิธีการจับฉลากมา 1 ห้องเรียนจาก 2 ห้องเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา มี 3 ชนิด

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ประกอบบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง การทำงานของคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 8 แผน ใช้เวลา 16 ชั่วโมง
2. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน จำนวน 8 เรื่อง ประกอบด้วย 1. หลักการทำงานของคอมพิวเตอร์ 2. หน่วยรับข้อมูล 3. หน่วยประมวลผลกลาง 4. หน่วยความจำหลัก 5. หน่วยความจำรอง 6. หน่วยแสดงผล 7. บทบาทของคอมพิวเตอร์ 8. ประโยชน์ของคอมพิวเตอร์
3. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การทำงานของคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ
4. แบบวัดความพึงพอใจของผู้เรียน วัดหลังจากนักเรียนเรียนโดยวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ประกอบบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง การทำงานของคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีขั้นตอนดังนี้
 - 1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้ทราบ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้แกนกลาง สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แล้วทำการวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้
 - 1.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยการเรียนรู้ สาระสำคัญ จุดประสงค์ และเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง การทำงานของคอมพิวเตอร์ จากหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีโรงเรียนชุมชนยอดแก่งสงคราม
 - 1.3 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบ CIPPA โดยศึกษาจากตำราศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของ
 - 1.4 ศึกษาวิธีการ หลักการและเทคนิคการเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากตำราทักษะหนึ่งในการเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การออกแบบการจัดการเรียนรู้
 - 1.5 ดำเนินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ตามรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA
 - 1.6 นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น เสนอต่อที่ผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา แนวคิดหลัก จุดประสงค์การเรียนรู้ เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม สื่อการเรียนรู้ การวัดประเมินผล และนำแผนการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุงโดยการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญใช้แบบประเมินตามรูปแบบของลิเคิร์ต (Likert's Scale) เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 5 ระดับ ได้แก่ ระดับ 5 เหมาะสมมากที่สุด ระดับ 4 เหมาะสมมาก ระดับ 3 เหมาะสมปานกลาง ระดับ 2 เหมาะสมน้อย และระดับ 1 เหมาะสมน้อยที่สุด และนำผลการประเมินมาหาค่าเฉลี่ยเทียบกับเกณฑ์ โดยค่าเฉลี่ยที่เหมาะสมมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51-5.00 ดังนี้ (Bunchom Srisa-at et al, 2015)

1.7 เสนอแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของรูปแบบการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ความสัมพันธ์ระหว่าง จุดประสงค์กับเนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน

1.8 ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการตั้งจุดประสงค์การเรียนรู้ยังไม่ครอบคลุมเนื้อหา การจัดกิจกรรมให้หลากหลาย การวัดและประเมินผลให้ประเมินตามสภาพจริงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ผลการประเมินแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 8 แผน ได้คะแนนเฉลี่ยรายแผนตั้งแต่ 4.38 - 4.65 หมายความว่าแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ระดับมากที่สุด

1.9 นำแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองสอน (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนามนราษฎร์สงเคราะห์ จำนวน 32 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อดูความเหมาะสมของเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ ความเหมาะสมของเวลา พบว่าเวลาที่ใช้ในการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เพียงพอในการนำเสนอผลงานผู้ศึกษาจึงปรับลดกิจกรรมให้น้อยลง เพื่อให้เหมาะสมกับเวลา

1.10 จัดพิมพ์แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้ว เป็นฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาประสิทธิภาพต่อไป

2. บทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) การสร้างบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง การทำงานของคอมพิวเตอร์ที่จัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้ทราบมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้แกนกลาง สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์แล้วทำการวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้

2.2 ศึกษาหลักออกแบบและพัฒนาบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ของทิพย์มณฑา สดชื่น (2544)

2.3 ดำเนินการสร้างบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง การทำงานของคอมพิวเตอร์ จำนวน 8 เรื่อง ดังนี้ 1. หลักการทำงานของคอมพิวเตอร์ 2. หน่วยรับข้อมูล 3. หน่วยประมวลผลกลาง 4. หน่วยความจำหลัก 5. หน่วยความจำรอง 6. หน่วยแสดงผล 7. บทบาทของคอมพิวเตอร์ 8. ประโยชน์ของคอมพิวเตอร์

บทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1. ชื่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน 2. คำแนะนำการใช้ 3. จุดประสงค์การเรียนรู้ 5. เนื้อหา 6. แบบทดสอบก่อนเรียน 7. แบบทดสอบหลังเรียน

2.4 นำบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ที่สร้างขึ้นพร้อมแบบประเมินเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาแก้ไขความเที่ยงตรงด้านโครงสร้าง เนื้อหา ภาพประกอบ ข้อความ เสียง แล้วนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม

2.5 นำบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง การทำงานของคอมพิวเตอร์พร้อมแบบประเมินเสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม ความสอดคล้องของจุดประสงค์ เนื้อหา ภาพประกอบ ข้อความ เสียง เวลาที่ใช้ และการประเมินผลบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ของผู้เชี่ยวชาญเป็นแบบประเมิน มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert,s Scale) ซึ่งมี 5 ระดับ คือ ระดับ 5 เหมาะสมมากที่สุด ระดับ 4 เหมาะสมมาก

ระดับ 3 เหมาะสมปานกลาง ระดับ 2 เหมาะสมน้อย ระดับ 1 เหมาะสมน้อยที่สุด การตัดสินระดับคะแนนเฉลี่ยต้องได้ 3.51 ขึ้นไป ดังนี้ (Bunchom Srisa-at et al, 2015)

2.7 นำไปทดลองกับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนามนราษฎร์สงเคราะห์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

2.7.1 การทดลองแบบเดี่ยว 1 : 1 (One-to One Testing) นำบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ที่ได้รับการปรับปรุงตามคำแนะนำไปใช้กับนักเรียนโรงเรียนนามนราษฎร์สงเคราะห์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ยังไม่เคยเรียนเนื้อหาใหม่มาก่อน จำนวน 3 คน ซึ่งนักเรียนแต่ละคนมีผลการเรียน เก่ง ปานกลาง และอ่อน โดยพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 กำหนดคะแนนตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไปเป็นผู้ที่มีผลการเรียนเก่ง คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 60 ขึ้นไปเป็นผู้ที่มีผลการเรียนปานกลาง และผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60 เป็นผู้ที่มีผลการเรียนอ่อน ผู้ศึกษาคอยสังเกตอย่างใกล้ชิดเพื่อหาข้อบกพร่องเกี่ยวกับขนาดตัวอักษร สีพื้น ภาพประกอบ ภาษาที่ใช้ เสียงบรรยาย เนื้อหา ความเหมาะสมของแบบทดสอบ ผลพบว่า ข้อความบางข้อความพิมพ์ตก ตัวหนังสือเล็กเกินไป ใช้สีตัวหนังสือจางเกินไป ผู้ศึกษาได้นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องก่อนนำไปทดลองครั้งต่อไป

2.7.2 การทดลองกลุ่มเล็ก (Small Group Testing) นำบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ที่ได้ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 32 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแต่ละคนมีผลการเรียน เก่ง ปานกลาง และอ่อนโดยพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ผู้ศึกษาคอยสังเกตอย่างใกล้ชิด เพื่อหาข้อบกพร่องของสื่อประสมด้านเนื้อหา ภาพ เสียงและปัญหาอื่นที่อาจเกิดขึ้น พบว่า ภาพบางส่วนไม่ชัดเจน แบบทดสอบในบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) บางข้อเฉลยไม่ถูกต้องผู้ศึกษานำผลมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องก่อนนำทดลองใช้จริงต่อไป

2.8 นำบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง การทำงานของคอมพิวเตอร์มาปรับปรุงแก้ไขเนื้อหา ข้อความ ภาพประกอบ เสียง ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การทำงานของคอมพิวเตอร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นแบบทดสอบอิงเกณฑ์ชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชนิดเลือกตอบจากหนังสือการวิจัยและการวัดผลการศึกษา ของ (Bunchom Srisa-at et al, 2015)

3.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสาระการเรียนรู้ เรื่อง การทำงานของคอมพิวเตอร์ ความคิดรวบยอด และตัวชี้วัดในเรื่องที่จะสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 45 ข้อ เพื่อคัดเลือกไว้ 30 ข้อ มีเกณฑ์การให้คะแนน คือ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบให้ 0 คะแนน ข้อสอบที่คัดเลือกไว้สามารถวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยของ บลูม (Bloom)

3.3 วิเคราะห์ข้อมูลค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ พบว่าแบบทดสอบที่สร้างขึ้น มีค่าความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.80-1.00 และผู้เชี่ยวชาญได้แนะนำเพิ่มเติมในเรื่องของการเขียนข้อคำถามและตัวเลือกควรใช้คำให้สละสลวย อ่านเข้าใจง่าย ภาพประกอบมีขนาดพอเหมาะให้เห็นรายละเอียดของภาพได้ชัดเจน

3.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและแก้ไขปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนามนราษฎร์สงเคราะห์ จำนวน 32 คน

3.5 นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (B) เป็นรายชื่อของข้อสอบโดยใช้วิธีของเบรนนัน (Brennan) (Bunchom Srisa-at et al, 2015) แล้วเลือกข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20-1.00 ไว้ใช้ จำนวน 30 ข้อ พบว่ามีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.39-1.00

3.6 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยใช้สูตรของโลเวท (Lovett) (Bunchom Srisa-at et al, 2015) พบว่า แบบทดสอบมีความเชื่อมั่น (rcc) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.96

3.7 จัดพิมพ์แบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว และนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปใช้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง

4. แบบวัดความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ประกอบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การทำงานของคอมพิวเตอร์

4.1 ศึกษาเนื้อหาสาระแนวคิดจากเอกสารที่เกี่ยวกับการสร้างแบบวัดความพึงพอใจจากตำราการสร้างเครื่องมือในการวิจัยของ (Bunchom Srisa-at et al, 2015)

4.2 สร้างแบบวัดความพึงพอใจเป็นแบบวัดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ ต้องการใช้จริง 20 ข้อ

4.3 นำแบบวัดความพึงพอใจ ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของข้อความ และความเที่ยงตรง (Validity) โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยาม

4.4 นำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้สูตร IC แล้วเลือกข้อสอบที่มีค่า IC ตั้งแต่ 0.50 ถึง 1.00 จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญได้ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.67-1.00 พิมพ์แบบสอบถามจำนวน 30 ข้อเป็นฉบับทดลองเพื่อนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 32 คน

4.5 นำแบบวัดความพึงพอใจหาค่าอำนาจจำแนก โดยวิธี Item Total Correlation ค่าอำนาจจำแนก (rxy) พบว่า ได้ข้อคำถามเข้าเกณฑ์ จำนวน 30 ข้อ จึงคัดเลือกข้อคำถามไว้ใช้จริง จำนวน 20 ข้อ ตามที่ต้องการ โดยมีค่าอำนาจจำแนก (rxy) ตั้งแต่ 0.30-0.82

4.6 นำแบบวัดความพึงพอใจ จำนวน 20 ข้อ มาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยใช้สูตรค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach Method) มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.86

ผลการศึกษา

จากวัตถุประสงค์ที่ 1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ประกอบบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง การทำงานของคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 80/80

ตารางที่ 1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ประกอบบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง การทำงานของคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

จำนวนนักเรียน	ระหว่างเรียน			หลังเรียน			E ₁ / E ₂
	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม	ร้อยละ	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม	ร้อยละ	
31	100	85.97	85.97	30	25.16	83.87	85.97/ 83.87

จากตาราง 1 พบว่า 1. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ประกอบบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง การทำงานของคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.97/83.87 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

จากวัตถุประสงค์ที่ 2. เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ประกอบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง การทำงานของคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตารางที่ 2 ดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ประกอบบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง การทำงานของคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

N	คะแนนเต็ม	ผลรวมของคะแนน		E.I.
		ก่อนเรียน	หลังเรียน	
31	30	353	780	0.7400

จากตาราง 2 พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ประกอบบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง การทำงานของคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.7400 หรือคิดเป็นร้อยละ 74.00 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น 0.7400

จากวัตถุประสงค์ที่ 3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ประกอบบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง การทำงานของคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระ การเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตารางที่ 3 เรื่องผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ประกอบบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง การทำงานของคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S	ระดับความพึงพอใจ
1	การนำเสนอเนื้อหาที่เรียน มีรูปแบบชัดเจนไม่สับสนเข้าใจง่าย	4.81	0.40	มากที่สุด
2	การเรียนรู้เรื่อง การทำงานของคอมพิวเตอร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ประกอบบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ทำให้เรียนด้วยความสนุกสนาน	4.74	0.44	มากที่สุด
3	การเรียนรู้เรื่อง การทำงานของคอมพิวเตอร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ประกอบบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ทำให้สร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง	4.65	0.49	มากที่สุด
4	การเรียนรู้เรื่อง การทำงานของคอมพิวเตอร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ประกอบบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เป็นการใช้กระบวนการกลุ่มส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานและส่งเสริมการใช้ความคิดอย่างสร้างสรรค์	4.32	0.47	มาก
5	เนื้อหาน่าสนใจสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.42	0.50	มาก
6	บทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ที่นำมาใช้ในแต่ละเรื่องมีความน่าสนใจชวนให้ได้ติดตาม ไม่น่าเบื่อ	4.81	0.40	มาก
7	บทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) มีความเหมาะสมช่วยให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ได้จริง	4.74	0.44	มากที่สุด
8	การเรียนรู้ด้วยสื่อบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.65	0.49	มากที่สุด
9	การเรียนรู้ด้วยสื่อบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ทำให้มีความกระตือรือร้นในการเรียน	4.32	0.48	มากที่สุด
11	บทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) สามารถเลือกเรียนได้ทุกเวลาที่ต้องการ	4.74	0.44	มากที่สุด
12	บทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) สามารถเลือกเรียนในหัวข้อต่างๆ ได้ตามต้องการ	4.65	0.49	มากที่สุด
13	คำแนะนำการใช้บทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ละเอียดชัดเจนเข้าใจง่าย	4.32	0.48	มาก
14	ขนาดของตัวอักษรของบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ชัดเจนอ่านง่าย	4.42	0.50	มาก
15	เมื่อเรียนรู้ด้วยสื่อบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book)	4.81	0.40	มากที่สุด

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S	ระดับความพึงพอใจ
	มีประโยชน์ต่อการทำงานร่วมกันผู้อื่นอย่างยิ่ง			
16	แบบทดสอบในแต่ละชุดมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	4.74	0.44	มากที่สุด
17	แบบทดสอบในแต่ละชุดช่วยให้ทราบความก้าวหน้าในการเรียนของตนเอง	4.60	0.49	มากที่สุด
18	มีความพึงพอใจกับการวัดผลประเมินผลของครู	4.32	0.48	มาก
19	เมื่อการทดสอบย่อย พอใจในคะแนนตัวเองและคะแนนของกลุ่มที่ทำได้เสมอ	4.42	0.50	มาก
20	แบบทดสอบในแต่ละเรื่องมีความยากง่ายเหมาะสมกับผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	4.71	0.46	มากที่สุด
	รวมเฉลี่ย	4.58	0.46	มากที่สุด

จากตาราง 3 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ประกอบบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง การทำงานของคอมพิวเตอร์กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การนำเสนอเนื้อหาที่เรียนมีรูปแบบชัดเจนไม่สับสน เข้าใจง่าย บทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ที่นำมาใช้ในแต่ละเรื่องมีความน่าสนใจชวนให้ติดตาม ไม่น่าเบื่อและเมื่อเรียนด้วยสื่อบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) มีประโยชน์ต่อการทำงานร่วมกันผู้อื่นอย่างยิ่ง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.81$)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ประกอบบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง การทำงานของคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.97/83.87 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด
2. ดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ประกอบบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง การทำงานของคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.7400 หรือคิดเป็นร้อยละ 74.00
3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ประกอบบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง การทำงานของคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.81$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ประกอบบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง การทำงานของคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 85.97/83.87 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด หมายความว่านักเรียนได้ค่าเฉลี่ยจากการเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ประกอบบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) จำนวน 8 แผน โดยคะแนน พฤติกรรมการ ทำงานกลุ่มและคะแนนทดสอบย่อยท้ายแผนแผนที่ 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8 ระหว่างเรียน คิดเป็นร้อยละ 85.97 และได้คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบวัด

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน คิดเป็น ร้อยละ 83.87 แสดงว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ประกอบบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ และเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ สามารถนำไปใช้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นได้ผ่านกระบวนการสร้างอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอน และวิธีการที่เหมาะสม คือ ศึกษาหลักสูตร เนื้อหาวิชา รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแบบ CIPPA ตลอดจนบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) และแบบทดสอบที่สร้างขึ้นได้ผ่านการหาประสิทธิภาพและตรวจสอบแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ที่มีประสบการณ์ด้านเนื้อหา ด้านรูปแบบการสอน ด้านการสร้างบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) และก่อนที่จะนำแผนการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ได้ผ่านการทดลองสอนกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำส่วนที่บกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้นและสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA ใช้หลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ มีปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้จากกระบวนการกลุ่ม โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ได้มีส่วนร่วมในการเรียนทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม (Oraporn Phumilee, 2018) และ (Ntapat Worapongpat, 2023) และ (Ntapat Worapongpat, Suriya Wachirawongpaisarn and Phongsak Phakamat, 2021) ผู้ศึกษาได้จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การสรุปแสดงผลงาน การเสนอความคิดของตนเองและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในกลุ่ม ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดย ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ประกอบบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นนั้นเป็นสื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง และบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เป็นนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นบนพื้นฐานของระบบการเรียนการสอนและศักยภาพของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ การสื่อสารที่มีทั้งวิธีการเรียน เนื้อหาวิชา และสื่ออื่นๆ ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความมุ่งหมายของรายวิชาหรือเรื่องที่เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (Thammakeerati Buab Mee, Omthajit Pansri) และ (Ntapat Worapongpat, 2023) ได้ศึกษาการวิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศและเทคโนโลยี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปากับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ LT พบว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียน เรื่อง เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปากับกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ LT มีค่าเท่ากับ 85.71/82.78 และ 84.81/81.44 ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ (Intajak, M, 2022). และ (Ntapat Worapongpat, 2023) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา (CIPPA MODEL) กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 พบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.60/84.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับ (Lakkhana Permpool, Wayu Kanchanasorn, 2022) และ (Ntapat Worapongpat, 2023) ได้ศึกษาการวิจัยการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง การใช้ห้องสมุด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ 83.72 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ (Sukhpirawatthanakul, S., Buagerd, W., Aungsuchoti, S., 2020). และ (Ntapat Worapongpat, 2023) และ (Ntapat Worapongpat, 2023) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบซิปปา พบว่า

ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบซิปปา มีค่าเท่ากับ 84.46/83.70 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ และซึ่งสอดคล้องกับ (Lerdsuwan, K., Thaima, W, 2022) และ (Ntapat Worapongpat, 2023) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการปฏิบัติ เรื่องการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี พบว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการปฏิบัติ เรื่องการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี มีค่าเท่ากับ 81.55/79.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้

2.1 ดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ประกอบบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่องการทำงานของคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยีชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.7400 หรือคิดเป็นร้อยละ 74.00 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 74.00 คะแนน ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA เป็นกระบวนการของการสร้างความรู้ (Construction of Knowledge) ผู้เรียนมีโอกาสปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน (Interaction) และฝึกฝนกระบวนการต่างๆ (Process Learning) อย่างต่อเนื่องจากขั้นตอนแต่ละขั้นตอนช่วยให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมหลากหลายที่มีลักษณะให้ผู้เรียนได้มีการเคลื่อนไหวทางกาย ทางสติปัญญา ทางอารมณ์ และทางสังคม อย่างเหมาะสม อันช่วยให้ผู้เรียนตื่นตัว (Active) สามารถเรียนรู้และรับรู้ได้อย่างดี ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในสิ่งที่เรียน สามารถอธิบาย ชี้แจงและตอบคำถามได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับ (Sarawasi Thawornphruek, 2017) และ (Ntapat Worapongpat, 2022) ได้ศึกษาการวิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปากับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ LT พบว่า มีค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เท่ากับ 0.7212 และ 0.6693 คิดเป็นร้อยละ 72.12 และ 66.93 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 72.12 และ 66.93 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ (Prakrong Jamsai, 2012) และ (Ntapat Worapongpat, 2022) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา (CIPPA MODEL) กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เท่ากับ 0.6204 คิดเป็นร้อยละ 62.04 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 62.04 และซึ่งสอดคล้องกับ (Sumalee Khamsawang, 2018) และ (Ntapat Worapongpat, 2022) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการปฏิบัติ เรื่องการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี พบว่า มีค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เท่ากับ 0.6058 คิดเป็นร้อยละ 60.58 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 60.58

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ประกอบบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง การทำงานของคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.58, S = 0.46) ทั้งนี้เนื่องจาก การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบ CIPPA ส่งเสริมให้นักเรียนมีบทบาทในการเรียนรู้ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง วางแผนทำงานร่วมกับกลุ่ม ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น อภิปราย สรุปบทเรียนทำให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก ตลอดจนการสร้างสรรคผลงานของตนเองหรือ

กลุ่มและการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ (Langka, M., Pichaikum, J, 2021) และ (Ntapat Worapongpat, 2022) นอกจากนั้นบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ยังมีเนื้อหาสาระเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนสามารถเลือกบทเรียนได้ตามต้องการ สามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง มีรูปภาพ ข้อความ ภาพเคลื่อนไหว และเสียง ประกอบ นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน นักเรียนได้อภิปรายซักถามกันช่วยกันในการเรียนเพื่อนในกลุ่มคนใดที่เข้าใจก็สามารถอธิบายให้กับเพื่อนที่ไม่เข้าใจจนกว่าจะเข้าใจได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ (Thammakhan, B., Suwanasri, N. 2020) และ (Ntapat Worapongpat, 2022) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เรื่อง การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (Manoi, S., Chapoo, S, 2023) และ (Ntapat Worapongpat, 2022) ได้ศึกษาการวิจัย เรื่องการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปากับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ LT พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและมากตามลำดับ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ (Pitchaon Minthayak, Namthip Ong-atwanit, 2022) และ (Ntapat Worapongpat, 2022) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา (CIPPA MODEL) กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ (Oraporn Phumilee, 2018). และ (Ntapat Worapongpat, 2022) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการปฏิบัติ เรื่องการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม

1.2 ครูควรมีการเสริมแรงให้กับนักเรียนโดยเฉพาะนักเรียนที่เรียนอ่อน และนักเรียนกลุ่มที่ไม่ยอมรับ ครูจะต้องให้ความสนใจและดูแลอย่างใกล้ชิด หาโอกาสยกย่องชมเชยซึ่งจะทำให้แก่นักเรียนกล้าแสดงออกมากยิ่งขึ้น และเป็นการเพิ่มความมั่นใจให้นักเรียน

1.3 ครูต้องเตรียมสื่อการเรียนการสอนให้พร้อมก่อนสอนทุกครั้ง เช่น ใบงานใบความรู้แบบบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้

1.4 ครูต้องศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการมอบหมายงาน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ควรนำไปใช้จัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หรืออาจนำไปปรับใช้ตามความเหมาะสม

2.2 ควรนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ประกอบบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ไปใช้ในการศึกษาเนื้อหาอื่นและระดับชั้นอื่นๆ

2.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ประกอบบทเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อื่นๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- Bunchom Srisa-at et al. (2015). *Basics of educational research*. 7th edition. Kalasin: Taksila Printing.
- Chatlada Sapso. (2020). Developing scientific process skills regarding materials in daily life by managing Learning the CIPPA model with mind maps of 5th grade students. *Journal of Graduate School Sakon Nakhon Rajabhat University*, 17(76), 230-237. (In Thai).
- Department of Educational Measurement and Research Srinakarin University (1995). *Techniques for measuring learning outcomes*. Bangkok: Children's Club (In Thai).
- Eknarin Kongchum, Thanadol Somboon, Weera Wongsan, Ntapat Worapongpat. (2022). Development of academic achievement in the subject of carving vegetables and fruits with rose patterns. using video media For Grade 6 students at Manang Kindergarten School Satun Primary Educational Service Area Office, Area 1. *Academic Research Journal*. 6(1). 79-90.
- Intajak, M. (2022). Developing students' reading comprehension abilities. Mathayom 3 using learning management techniques KWLH-Plus Together with infographics: Development of Reading Comprehension Skill for Mattayom 3 Students Using the KWLH-Plus Technique with Infographics. *Journal of Research and Innovation of the Bangkok Vocational Education Institute*, 5(2), 179-200.
- Lakkhana Permpool, Wayu Kanchanasorn. (2022). Results of CIPPA learning management. on academic achievement and health behavior regarding promotion Health of Mathayom 2 students under the situation of the outbreak of coronavirus disease 2019. *Liberal arts journal Ubon Ratchathani University*, 18(2), 157-180.
- Langka, M., Pichaikum, J. (2021). *Effects of Learning Management Using CIPPA Model on Electrical Appliance Repair Service Course for Second Year Vocational Certificate Students in Electrical Power Program, Uttaradit College of Technology*. Doctoral dissertation, Uttaradit Rajabhat University.
- Lerdsuwan, K., Thaima, W. (2022). Development of multimedia for organizing active learning in Thai conversation for Chinese students. *Journal of Modern Learning Development*, 7(11), 223-239.
- Luan Saiyot and Angkana Saiyot (1995). *Educational research techniques*. Bangkok: (In Thai).
-

- Manoi, S., & Chapoo, S. (2023). *Phenomenon-based learning management with gamification to promote scientific literacy on natural disasters on the surface of the earth for grade 8 students.*
- Ntapat Worapongpat and Phongsak Phakamas. (2022). Development of a learning management platform. Using constructivist concepts, topics of theory and innovation in educational administration for graduate students. *Journal of Humanities and Social Sciences Suratthani Rajabhat University*. 14(2). 80-106. 67.
- Ntapat Worapongpat. (2022). Developing lessons through social media. About the pottery making of the Mon people of Koh Kret Pak Kret District Nonthaburi Province of primary school students 6 Wat Benchamabophit School. *Journal of Future Educational Innovation*, 1(1), 1-16.
- _____. (2022). Academic administration of ready-made lessons for primary school at Ban Nong Lumpuk School. *Chaiyaphum Province. Teachers Journal*, 2(3), 41-52.
- _____. (2022). Development of computer-assisted instruction lessons in Thai language on principles of Thai language use. For students in Grade 6 of Wat Chaeng Lam Hin School. (Poonrat Uppatham) Lam Luk Ka District, Pathum Thani Province. *Graduate Journal Suan Sunandha Rajabhat University*, 15(2), 49-63.
- _____. (2022). Innovation and technology in education, M-Learning lessons, together with the form of self-knowledge creation on important places and local wisdom sources. Samut Sakhon Province Grade 5, Wat Bang Pla School. *Chaiyaphum Review Journal Chaiyaphum Sangha College*, 5(3), 28-40.
- _____. (2022). Innovation and technology in education. A study of academic achievement and the use of online social media. "Smart Digital Technology Cabinet" on behaving according to norms and culture of students in Grade 5, Wat Phra Khao School (Prachanukroh). *MCU Journal of Philosophy Review*, 5(2), 22-32.
- _____. (2022). Development of innovative learning media on Khok Nong Na Model, Chandum Subdistrict, Phlapphla Chai District. Buriram Province Among students in Grade 6, Wat Samrong School By using electronic books. *Journal of Future Educational Innovation*, 1(1), 47-58.
- _____. (2022). Development of English reading skills using electronic lessons (E-Learning) of students in Grade 6 at Jintae Kaeng Khoi School. Office of the Private Education Commission. *Humanities Journal Mahamakut Buddhist University*, 14(2), 28-42.
- _____. (2022). Innovation and technology in education, learning media. about the solar system on the Android operating system with augmented reality technology Grade 5 students at Khlong Khwang School, Trat Province. *Social science journal Mahamakut Buddhist University*, 5(2), 26-38.
- _____. (2022). Innovation and educational technology to develop academic achievement in Biology, Mathayom 4, on the topic of the food chain (Food Chain), using video media

(VDO) through the application. Application for learning through interactive videos. *Mekong Basin Research Journal Khon Kaen University*, 30(2), 25-38.

_____. (2023). Developing a digital media teaching platform by teaching Padlet in the Thai language to reflect Thai identity. Grade 4, Wat Bang Bon School (Pim Chantae Uppatham). *Sukhothai Thammathirat Open Journal*, 35(2), 102-120.

_____. (2023). Educational innovation and learning management technology for teachers in the social studies subject group on morality and ethics. Junior high school students Ban Sawang School Loei Primary Educational Service Area Office, Area 1. *Journal of Educational Administration Rajamangala University of Technology Roi Et Campus*, 3(1), 70-77.

_____. (2023). Innovation and educational technology, active learning activities, and educational games in the science subject about living things and their environment, primary school. 5 Schools for the Deaf in Nakhon Pathom Province. *Journal of Buddhist Innovation Review*, 4(2), 1-12.

_____. (2023). Educational innovation to develop learning management with mobile learning format on the subject of ancient sites in the old city area, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. of Mathayom 2 students at Satri Witthaya School using the virtual world program (Metaverse). *Ayutthaya Education Journal*, 15(1), 119-133.

_____. (2023). Development of digital competencies of junior high school students in the Thailand 4.0 era on basic knowledge about visual arts. Basic art subjects. *Teachers Journal*, 3(1), 43-53.

_____. (2023). ICT system management to develop innovations in teaching and learning in the Thai language subject: Nirat Phu Khao Thong. Through online Mobile Learning lessons of Mathayom 1 students at Wat Taphong Nok School. Rayong Province Panyapat *Journal of Education Surindra Rajabhat University Surindra Rajabhat University*, 1(1), 1-16.

_____. (2023). Innovation and technology in education. To promote competency in digital skills with geographic processes in community areas of Wat Phosopphoncharoen School. *Journal of Science and Technology Phetchabun Rajabhat University*, 3(1), 1-13.

_____. (2023). Teaching and learning management through electronic books (e-books) on the topic "Buddhism Proverbs" for Grade 6, Wat Tha Khoi School (Sakun Uppatham). *Journal of Human Social Studies*, 13(1), 84-99.

_____. (2023). Innovation management and educational technology, Unplugged Coding learning on zoo tourism. According to the 5-step learning cycle (5E) of students in Prathom 4 at Ban Pa Phlu School. Lamphun Province. *Journal of Education Nakhon Phanom University*, 4(2), 73-83.

- _____. (2023). Educational innovation. Learning media about the solar system on the Android operating system with augmented reality technology. *Journal of Management Science Sakon Nakhon Rajabhat University*, 3(2), 159-168.
- _____. (2023). Educational innovation and learning management technology for teachers in the social studies subject group on morality and ethics. Junior high school students Ban Sawang School Loei Primary Educational Service Area Office, Area 1. *Chaiyaphum Review Journal*, 6(1), 19-34.
- _____, Weerathep Chonticha, Watchathida Siriwat and Preeya Srichand. (2022). Innovation and educational technology to develop learning achievement in Biology in Mathayomsuksa 12. 4 topics about the food chain (Food Chain) using video media (VDO) through an application for learning through interactive videos. *Mekong Basin Research Journal Khon Kaen University*, 30(2), 25-38.
- _____, Chatchanan Chandrakun, Jiravadi Lao In, Pornthip Mortham, Manatchanok Yuwadee. (2022). Innovation and educational technology to help teach the Thai language subject. Principles of using the Thai language For elementary school students 6 Wat Chaeng Lam Hin School (Poonrat Uppatham) Lam Luk Ka District, Pathum Thani Province. *Graduate Journal Suan Sunandha Rajabhat University*. 15(2). 49-63.
- _____, Songchai Chimchat, Yadpirun Taengsi, Amornthep Somkid, Chanwit Issaralam. (2022). Development of innovative learning media on the Khok Nong Na Model, Chandum Subdistrict, Phlapphla Chai District. Buriram Province Among students in Grade 6, Wat Samrong School By using electronic books. *Journal of Future Educational Innovation*. 1(1). 47-58.
- _____, Jutharat Nirundon, Nattawut Attasara, Piyapat Supunna, Chantana Mukdasuphanat. (2022). Innovation and technology in education. A study of academic achievement and the use of online social media. "Smart Digital Technology Cabinet" on behaving according to the norms and culture of students in Grade 5, Wat Phra Khao School (Prachanukroh). *MCU Journal of Philosophy Review*. [jmpr]. 5(2). 22-32.
- _____, Abhisit Turiyanont, Oranong Photijak, Aphichetkitkasem Haem and Paweena Chanthai. (2022). Innovation and technology in the education of English reading skills using electronic lessons. (E-Learning) of Grade 6 students at Jin Te Kaeng Khoi School Office of the Private Education Commission. *Humanities Journal Mahamakut Buddhist University*. 14(2). 28-42.
- _____, Saengrawee Charatnoisiri, Suraphon Hiranpot, Kaewjai Pitchamonthon. (2022). Innovation and technology in education, M-Learning lessons, together with the form of self-knowledge creation on important places and local wisdom sources. Samut Sakhon Province, Grade 5, Wat Bang Pla School. *Chaiyaphum Review Journal Chaiyaphum Sangha College*. 5(3). 28-40.

- _____. Chomphunuch Phattan, Kanmanee Phetmanee, Napaphat Rachokan, Supachai Ruamkla The situation is probably Prachan. (2022). Academic administration of ready-made lessons for primary school at Ban Nong Lumpuk School. *Chaiyaphum Province. Teachers Journal (Online)*. 2(3). 41-52.
- _____. Suriya Wachirawongpaisarn and Phongsak Phakamat (2021). Development of a digital platform for the subject of business economics using a problem-based learning management model for undergraduate students in the Faculty of Business Administration. *Journal of Liberal Arts and Service Industry, Kasetsart University*. 4(2). 427-442.
- Oraporn Phumilee. (2018). CIPPA learning activity format combined with peer teaching techniques. Thinking partners using cartoon lessons on weighing and measuring in mathematics for 3rd grade students. *Academic Journal Technology Management Maha Sarakham Rajabhat University*, 5(1), 61-72.
- Pitchaon Minthayak, Namthip Ong-atwanit. (2022). *Development of academic achievement. Read and understand the main idea by learning reading patterns using the Ladder 6 technique. Steps are taken together with online exercises on the platform.* Live worksheets For Mathayom 2 students.
- Prakrong Jamsai. (2012). *A study of academic achievement in Additional Chemistry 1 and the ability to think and solve scientific problems of Mathayom 4 students who received Backward Design learning and Cippa model learning management.* Doctoral dissertation.
- Rattikarn Penthet, Prathin Klainak. (2016). The results of using multimedia together with organizing CIPPA learning activities on learning and attitude of 3rd grade primary school students, learning subject group. Know Thai about the Phetchaburi dialect. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts)*, 9(3), 271-288. (In Thai).
- Sumalee Khamsawang. (2018). *Learning management using the CIPPA model combined with the collaborative model, and jigsaw technique, to promote academic achievement in subjects. Geography for Mathayom 2 students.* Doctoral dissertation, Rajamangala University of Technology Thanyaburi. Faculty of Industrial Education. Department of Curriculum Development and Teaching Innovation.
- Sukhpirawatthanakul, S., Buagerd, W., Aungsuchoti, S. (2020). Results of using learning activities. Creative knowledge is the base that affects academic achievement in the Thai language and the analytical thinking ability of students. Mathayom 5, Triam Udom Suksa School, Bangkok. *STOU Education Journal*, 13(2), 89-99.
- Sarawasi Thawornphruek. (2017). *Learning management of music production skills 2 using the Cippa model.* Doctoral dissertation, Rangsit University.
-

Thammakhan, B., & Suwanasri, N. (2020). *Development of English Reading Comprehension through CIPPA MODEL along with Plickers for Mattayom Suksa 2 Students*. Doctoral dissertation, Uttaradit Rajabhat University.

Thammakeerati Buabmee, Omthajit Pansri. *Development of academic achievement in Thai language subject on word formation in Thai using form learning*. CIPPA MODEL teaching model combined with gamification techniques (Gamification) for Mathayom 6 students.

Yanee Rattana, Han Prasert. (2018). *Development of project-based teaching activities to promote electronic media production skills*. Educational aspects of students in Computer Studies.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนในโรงเรียนปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดเชียงราย

Factors that Affect the Achievement of Students Learning English,
Scripture School Department of Education in Chiang Rai

¹กัญญา มานะกุล, ²ดำเนิน ปัญญาผ่องใส

¹Kuntaya Manakul, ²Damnern Punyapongsai

^{1,2}วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^{1,2}Chiang Rai Buddhist college, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

²Corresponding author, e-mail: dam_nerndn@hotmail.com

Received: January 12, 2024; Revised: March 17, 2024; Accepted: April 23, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดเชียงราย จำนวน 21 โรงเรียน และเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียน ตลอดจนศึกษาหาแนวทางการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพด้านการเรียนรู้สูงสุดทั้งต่อผู้เรียนและผู้สอน งานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษากลุ่มประชากรทั้งหมดจำนวน 151 รูป กลุ่มตัวอย่าง นักเรียน จำนวน 105 รูป ที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาทั้ง 21 โรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา บรรพชิต 6 รูป คฤหัสถ์ 15 คน และนักเรียนที่เข้าร่วมพัฒนาฝึกทักษะจากกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษ 23 รูป ที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการวิจัย ซึ่งประกอบ ด้วย 3 รูปแบบหลัก คือ วิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้เรียน ผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์ลงพื้นที่สังเกตการณ์ทั่วไปจากสภาพจริงในห้องเรียนแต่ละโรงเรียนและวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยจัดอบรมค่ายกิจกรรมภาษาอังกฤษแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ

ผลจากการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาภาษาอังกฤษของนักเรียน คือ การขาดการฝึกฝนทักษะการเรียนรู้ทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน นอกจากนั้นจากการสัมภาษณ์นักเรียนเป็นรายบุคคล (โดยการสุ่มตัวอย่าง) พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ขาดพื้นฐานที่ดีในการเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ทำให้ไม่กล้าแสดงออก อีกทั้งยังขาดแรงบันดาลใจในการเรียนภาษาอังกฤษ ซึ่งมีผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม

คำสำคัญ: การเรียน, ภาษาอังกฤษ, โรงเรียนพระปริยัติธรรม

Abstract

The objective of this research is to 1) identify the main factors that affected English learning achievement of students on 21 Buddhist scripture schools, department of education, in Chiang Rai province, 2) to analyze the relationships between factors affecting and learning achievement of the students, 3) identify the appropriated teaching method skills for English teachers on Buddhist scripture school in Chiang Rai province, in order to help them improve their teaching skills that will result in the best learning achievement for their students. This research includes a sample of 105 students from the total population of 151 students from the 21 schools, 21 teachers (six monks and 15 lay persons), and 23 students who participated in a 2 days English camp organized as part of the research. The research methodology includes three research methods: 1) quantitative method using a questionnaire to obtain information from the students, the teachers, and other related personnel, 2) qualitative method through interviews with the subjects and field observations of actual classroom activities, and 3) action research by organizing an English camp for the 23 students at one of the schools. The findings of the research indicate that the major factor that has a negative impact on learning achievements of the students is lack of practices in the four skills: namely, listening, speaking, reading, and writing, which are important for acquiring competence in the use of English.

From the research results it was found that, negatively factor affects students' learning and development of English is the lack of practice in all four learning skills: listening, speaking, reading and writing. In addition, from interviews with individual students (by sampling) found that most of students lack a good foundation in learning English at the primary school level. They also lack of motivation and inspiration to learning English which directly and negatively affect to their English learning achievements at the Buddhist scripture schools.

Keywords: Learning, English, Buddhist Scripture Schools.

บทนำ

โรงเรียนพระปริยัติธรรม เป็นโรงเรียนที่ถูกจัดตั้งขึ้น เพื่อให้เป็นรูปแบบหนึ่งของการศึกษา คณะสงฆ์ตามที่รัฐบาลกำหนดให้มีขึ้น โดยมติของคณะสังฆมนตรีและกระทรวงศึกษาธิการ เริ่มแรก หลักสูตรการเรียนการสอนเน้นไปในเรื่องการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีโดยตรง มีภิกษุ สามเณร จำนวนมากสนใจเข้ารับการศึกษานี้ และโดยพระปรารภของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (จวน อุฏฐายีมหาเถระ) ว่า “การศึกษาทางโลกเจริญก้าวหน้ามากขึ้นตามความเปลี่ยนแปลงของโลก การศึกษาพระปริยัติธรรมก็ต้องปรับตัวไปตามความเปลี่ยนแปลงของโลกบ้าง จึงเห็นสมควรที่จะมีหลักสูตรในการเรียนพระปริยัติธรรมเพิ่มขึ้นอีกแผนกหนึ่ง คือ หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา (มาณพ พลไพรินทร์, 2531: 17) ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ศึกษาได้มีโอกาสบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ได้ทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไป” เป็นเหตุให้กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ขึ้นเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2514 (กองศาสนศึกษา, กรมการศาสนา, 2546: 20) โดยจัดให้มีหลักสูตรการเรียนการสอน

8 กลุ่มสาระ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษา และพลศึกษา ศิลปะ การงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ ปัจจุบันโรงเรียน พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ในปี พ.ศ. 2558 ประเทศต่างๆ ในอาเซียน 10 ประเทศ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ บรูไน เวียดนาม ลาว เมียนมาร์และกัมพูชา (นพพร สโรบล, 2558 : 1) จะรวมตัวกันเป็น ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ซึ่งหมายความว่า ประชาชนในแต่ละประเทศ จะต้องสามารถ ติดต่อสื่อสารกันในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี การท่องเที่ยว และอื่นๆ โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องการทำงานในประชาคมอาเซียน ดังกฎบัตรอาเซียนข้อ 34 ที่บัญญัติว่า “The Working language of ASEAN shall be English” ดังนั้น ในวงการศึกษาก็จะเริ่มตื่นตัว และเตรียมพร้อมกับการก้าวสู่ ประชาคมอาเซียนอย่างเต็มที่ นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความคิดเห็นอย่างกว้างขวางในการพัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษของเยาวชน และคนทำงานในประเทศไทยโดยมุ่งเน้นว่าพลเมืองทุกคนในประเทศต้องใช้ ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้อย่างมีคุณภาพ การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษ สามารถนำไปใช้ ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น (สันทนา สุธาดาร์ตน์, 2562: 7) ตามแนวการจัดการศึกษาของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 4 มาตรา 22 ระบุว่าจัดการศึกษาต้องยึดหลัก ว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 4-6)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จึงได้บรรจุวิชาภาษาอังกฤษ ไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียนโดยมุ่งเน้นตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่จะพัฒนา ททรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้มีความเป็นเลิศด้านภาษาอังกฤษ อย่างไรก็ตามต้องยอมรับว่า แม้ประเทศไทยจะมีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมาเป็นเวลานานโดยเริ่มตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับสูง แต่การเรียนการสอนภาษาอังกฤษยังประสบปัญหาต่างๆ มากมาย เป็นเหตุให้ผู้เรียนรู้สึกว่าการ เรียนภาษาอังกฤษเสียเวลาเรียนภาษาอังกฤษมานาน แต่ก็ยังไม่สามารถอ่าน เขียน หรือสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษได้ (วิชัย ธรรมเจริญ, 2543: 36) ผู้เรียนส่วนใหญ่ ไม่สามารถสื่อสารกับเจ้าของภาษาได้ เพราะขาดความเชื่อมั่น ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การเรียนการสอนภาษาอังกฤษด้วยประสิทธิภาพก็คือผู้เรียนขาดเจตคติที่ดีต่อการ เรียนภาษาอังกฤษ

พิสนธิ์ ศรีครุฑฤทธิ์ (2554: 12) ได้ศึกษารูปแบบการเรียนรู้ เจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษ ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาอังกฤษ และประสบการณ์การเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนที่มีผลต่อการ เรียนรู้กรณีศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม

กระบวนการและวิธีการในการพัฒนาทักษะการสอนภาษาอังกฤษ โดยปกติแล้วต้องพัฒนาทักษะ ทั้ง 4 ทักษะ ฟัง พูด อ่าน เขียน จึงจะครบทุกทักษะ แนวทางการพัฒนาทักษะหรือการพัฒนาการจัดการ เรียนการสอนโดยรวม ผู้สอนควรเสริมทักษะเพิ่มเติมเพื่อการสอนที่ทันสมัย และนำต้นตอในการเรียน การสอน จัดให้มีกิจกรรม และโอกาสในการแสดงออกทางภาษาต่อผู้เรียน ครูผู้สอนควรสอนนักเรียนให้ สนุกต่อการจัดการเรียนการสอน หาแนวทางให้ผู้เรียนรักเรียนที่จะเรียนภาษาอังกฤษ ต้องสอนไม่ให้นักเรียนเครียดจนเกินไป แรงบันดาลใจในการเรียน ครูผู้สอนต้องใฝ่เรียนรู้ พัฒนาตนเอง มีแนวทาง พัฒนาใน 4 ทักษะ (อุดม นวนและคณะ, 2560: 157) คือ ด้านทักษะการฟัง ครูควรฝึกให้นักเรียนฟังจาก

สื่อมัลติมีเดียต่างๆ ฝึกฟังสำเนียงเจ้าของภาษาฝึกจับใจความสำคัญในการฟัง ให้นักเรียนฝึกฟังจากสื่อต่างๆ ให้สม่ำเสมอและครูควรฝึกให้นักเรียนจับความสำคัญกับคำศัพท์ เพื่อสร้างเป็นประโยคสั้น ประโยคยาวและเป็นเรื่องสั้น ด้านทักษะการฟัง ด้านทักษะการพูด ครูควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการแสดงออกที่ถูกต้อง และมีการแลกเปลี่ยนบรรยากาศการเรียนการสอนให้น่าสนใจและควรหาเทคนิคมาสอนให้ฝึกพูดคำง่ายๆ ก่อนแล้วขยับตามลำดับ หากิจกรรมเพื่อฝึกทักษะการพูด ด้านทักษะการอ่านครูควรจัดให้มีมุมการเรียนรู้ จัดหาสื่อที่เหมาะสมในการอ่านตามระดับความสามารถ ควรฝึกเทียบเสียงพยัญชนะ-สระต่อนักเรียนให้สนุกสนาน นำเรียนรู้มากขึ้น ครูควรทราบประเด็นสำคัญด้านการอ่านเพื่อส่งเสริมการพัฒนาทักษะการอ่าน และด้านทักษะการเขียน ควรสอนให้นักเรียนให้นักเรียนได้จับใจความด้านการเขียนเป็นคำศัพท์หรือประโยคสั้น และประโยคยาว สอนเทคนิคพื้นฐานใช้การเขียนให้ถูกหลักประธาน กริยา กรรม และฝึกการเขียนบรรยายง่ายตามหัวข้อที่ได้มอบหมาย

อย่างไรก็ตาม การที่นักเรียน นักศึกษา และประชาชนในประเทศจะสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดีนั้น ผู้ที่มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อเรื่องนี้ คือ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ จึงจำเป็นที่ครูผู้สอนภาษาอังกฤษจะต้องยกระดับและพัฒนาตนเองก่อนเป็นอันดับแรก ปัญหาในระดับปฏิบัติการที่มองเห็นเป็นรูปธรรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนพระปริยัติธรรมส่วนใหญ่ คือ การขาดครูผู้ทรงคุณวุฒิเพียงพอที่จะถ่ายทอดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียนในระดับที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจแก่ผู้เรียน สร้างแรงจูงใจให้เกิดแก่ผู้เรียนทำให้เกิดความสนใจที่จะเรียนรู้ภาษาอังกฤษอย่างจริงจัง ปัจจัยหลายด้านดังกล่าวเป็นเหตุให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนส่วนใหญ่ยังอยู่ในระดับไม่น่าพอใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องของการใช้ไวยากรณ์ การเขียนและการท่องจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความสามารถค่อนข้างจำกัด ด้วยขาดปัจจัยกระตุ้นให้เห็นความสำคัญของการรู้ภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ เนื่องจากคนไทยส่วนใหญ่ไม่มีความจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน

จังหวัดเชียงราย มีโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำนวนทั้งหมด 21 โรงเรียน ดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย

ที่	ที่อยู่โรงเรียน	หมายเหตุ
1	โรงเรียนพุทธธวาสีวิทยา วัดพระแก้ว ต.เวียง อ.เมือง	
2	โรงเรียนวัดฝางหมื่นวิทยา วัดฝางหมื่น ต.ริมกก อ.เมือง	
3	โรงเรียนวัดศรีรุ่งใต้วิทยา วัดศรีรุ่งใต้ ต.ศรี อ.เชียงของ	
4	โรงเรียนวัดแก่นเหนือวิทยา วัดแก่นเหนือ ต.ห้วยซ้อ อ.เชียงของ	
5	โรงเรียนโสภณจริยธรรมวิทยา วัดศรีดอนชัย ต.เวียง อ.เชียงของ	
6	โรงเรียนวัดเจดีย์หลวงวิทยา วัดเจดีย์หลวง ต.เจดีย์หลวง อ.แม่สรวย	
7	โรงเรียนวัดอัมมาตย์วิทยา วัดอัมมาตย์ ต.เวียง อ.เทิง	
8	โรงเรียนชยาภินันท์วิทยา วัดป่าซาง ต.เมืองพาน อ.พาน	
9	โรงเรียนวัดวิเชตรมณี ต.เวียงพางคำ อ.แม่สาย	
10	โรงเรียนวัดสันหนองบัววิทยา วัดสันหนองบัว ต.เม้งราย อ.พญาเม็งราย	
11	โรงเรียนวัดป่าตาลใต้ ต.ป่าตาลใต้ อ.ขุนตาล	
12	โรงเรียนวัดไชยสถานวิทยา วัดไชยสถาน ต.ศรีดอนมูล อ.เชียงแสน	

ที่	ที่อยู่โรงเรียน	หมายเหตุ
13	โรงเรียนพุทธศาสตร์ศึกษา วัดท่าน้ำ ต.ป่าแดด อ.ป่าแดด	
14	โรงเรียนวัดแม่คำวิทยา วัดแม่คำ ต.แม่คำ อ.แม่จัน	
15	โรงเรียนบุญเรืองวิทยา วัดบุญเรือง ต.ปากอ้อม อ.แม่ลาว	
16	โรงเรียนเวียงชัยพิทยาสรรพ์ วัดเวียงชัย ต.เวียงเหนือ อ.เวียงชัย	
17	โรงเรียนพระธาตุเวียงฮ่อปริยัติศึกษา วัดป่าจ้าว ต.ป่าจ้าว อ.เวียงป่าเป้า	
18	โรงเรียนวัดหนองบัวพิทยาสรรพ์ วัดหนองบัว ต.แม่เจดีย์ อ.เวียงป่าเป้า	
19	โรงเรียนเวียงแก่นวิทยา วัดม่วง ต.ม่วงยาย อ.เวียงแก่น	
20	โรงเรียนวัดดงชัยพิทยาสรรพ์ วัดดงชัย ต.ทุ่งก่อ อ.เวียงเชียงรุ้ง	
21	โรงเรียนวัดหมื่นพุทธวิทยาสรรพ์ วัดหมื่นพุทธเมตตาคุณาราม ต.ท่าข้าวเปลือก อ.แม่จัน	

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียน ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดเชียงราย
2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดเชียงราย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดเชียงราย” ในครั้งนี้เป็นการวิจัยผสมผสานหลายรูปแบบ คือ เชิงปริมาณ โดยการแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องมีผู้เรียน ผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง เชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ลงพื้นที่สังเกตการณ์ต่างๆ จากสภาพจริงและเชิงปฏิบัติการหรือ Action research พัฒนาการเรียนการสอนใน 4 ทักษะ คือ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียนกับกลุ่มผู้เรียนภาษาอังกฤษทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัยและขั้นตอนการดำเนินการศึกษา

จากรูปแบบการวิจัยทั้ง 3 แบบ เชิงปริมาณ โดยการแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องมีผู้เรียน ผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง เชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ลงพื้นที่สังเกตการณ์ต่างๆ จากสภาพจริง และเชิงปฏิบัติการหรือ Action research พัฒนาการเรียนการสอนใน 4 ทักษะ คือ การเขียน การอ่าน การพูดและการฟัง กับกลุ่มผู้เรียนภาษาอังกฤษทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการศึกษาตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ระเบียบและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดกรอบแนวคิด หัวข้อปัญหา และวัตถุประสงค์ในการศึกษา
3. กำหนดกลุ่มประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา
4. สร้างเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลการศึกษา
5. นำเครื่องมือเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์
6. ทดสอบเครื่องมือกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
7. ดำเนินการส่งข้อมูลให้กลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมข้อมูล
8. วิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล

9. สรุปและรายงานผลการวิจัย

2. พื้นที่การวิจัย ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 กลุ่มประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร คือ

1. นักเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญในจังหวัดเชียงรายที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 21 โรงเรียน โรงละ 5 รูป/คน รวมเป็น จำนวน 105 รูป

2. ครูผู้รับผิดชอบสอนรายวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 21 รูป/คน

3. นักเรียนที่เข้าร่วมพัฒนาฝึกทักษะ จำนวน 1 โรง คือ โรงเรียนวัดฝางหมื่นวิทยา

4. ครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนวัดฝางหมื่นวิทยา

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่

1. นักเรียนที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนวัดฝางหมื่นวิทยา

2. ครูผู้รับผิดชอบสอนรายวิชาภาษาอังกฤษประจำโรงเรียนวัดฝางหมื่นวิทยา

วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling techniques)

1. ทำการสุ่มจำนวนนักเรียนตัวอย่างในแต่ละโรงเรียน โดยการสุ่มตามสัดส่วนของจำนวนนักเรียนในแต่ละระดับชั้นปี และในแต่ละโรงเรียน (Quota Sampling)

2. เลือกตัวอย่างนักเรียนแต่ละระดับชั้นปี และแต่ละโรงเรียนด้วยวิธีการคัดเลือกตามสะดวก (Convenience Sample) โดยจำแนกตามระดับชั้นปี และโรงเรียนให้ได้จำนวนตัวอย่างตามที่ต้องการ โดยการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane

การเลือกพื้นที่

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย จำนวน 21 โรง

3. เครื่องมือการวิจัยและวิธีการในการวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 5 แบบ ได้แก่

1. แบบสอบถามครูผู้สอน

2. แบบสอบถามผู้เรียนหรือนักเรียน

3. แบบสัมภาษณ์เรื่องการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

4. ชุดปฏิบัติการกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

5. แบบประเมินก่อน-หลัง เรียน

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. การทดสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

ผู้วิจัยนำแบบประเมินที่เกี่ยวข้องไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความตรงของเนื้อหาที่จะวัดโดยพิจารณาจากความเห็นว่าเห็นด้วย เห็นด้วยควรปรับปรุง หรือไม่เห็นด้วยและเลือกข้อที่ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันมากกว่าร้อยละ 80 ส่วนข้อที่ผู้ทรงคุณวุฒิไม่เห็นด้วยนำมาปรับปรุงตามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนนำไปใช้จริง

2. การทดสอบความเที่ยง (Reliability)

ผู้วิจัยนำแบบประเมินที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิและได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำมาคำนวณหาความเชื่อมั่นของแบบ

ประเมิน โดยใช้วิธีวัดความสอดคล้องภายใน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ก่อนนำไปใช้จริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากแต่ละโรงเรียนฯ
2. เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยที่ได้รับการชี้แจงเกี่ยวกับโครงการวิจัยและขั้นตอนในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการใช้แบบประเมินที่มุ่งเน้นการประเมินตนเอง (Self-report) และกลุ่มตัวอย่างได้รับการพิทักษ์สิทธิ์ในการให้ข้อมูลส่วนตัว (Privacy and Confidentiality)

4. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ค่าทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นโดยการตรวจสอบความถูกต้องในการป้อนข้อมูล (Data correction) ดังนี้

1. นำแบบสอบถามมาตรวจความสมบูรณ์ของแต่ละฉบับ เพื่อนำเอาฉบับที่สมบูรณ์มาตรวจนับจำนวนแบบสอบถามที่สมบูรณ์ที่ได้รับกลับคืนมา

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามดำเนินการจัดกระทำกับข้อมูล ดังนี้

ส่วนที่ 1 จัดข้อมูลเป็นกลุ่มแล้วหาจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ส่วนที่ 2 จัดกระทำกับข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งเป็นชนิดเลือกตอบ จัดกระทำข้อมูลเป็นกลุ่มนำเสนอจำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

วิเคราะห์ชุดปฏิบัติ เพื่อหา

- ความเที่ยงตรง
- แบบประเมิน
- ก่อนอบรมทักษะทางภาษาอังกฤษ
- หลังอบรมทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยใช้สถิติพื้นฐาน ประกอบด้วยเชิงพรรณนาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บข้อมูลภาคสนาม มาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล แล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows V.11 เพื่อหาค่าสถิติ ดังนี้

หาค่าร้อยละ (Percentage) ของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

หาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (x) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเชิงอนุমান (ตัวแปรต้น+ตัวแปรตาม)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดเชียงราย” ดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยผสมผสานหลายรูปแบบ คือ เชิงปริมาณ โดยการแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องมีผู้เรียน ผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง เชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ลงพื้นที่สังเกตการณ์ต่างๆ จากสภาพจริง และเชิงปฏิบัติการหรือ Action research พัฒนาการเรียนการสอนใน 4 ทักษะ คือ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียนกับกลุ่มผู้เรียนภาษาอังกฤษทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย มีกลุ่มประชากร นักเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญในจังหวัดเชียงรายที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 21 โรงเรียน โรงละ 5 รูป รวมเป็น จำนวน 105 รูป ครูผู้รับผิดชอบสอนรายวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 21 รูป/คน นักเรียนที่เข้าร่วมพัฒนาฝึกทักษะ จำนวน 1 โรง คือ โรงเรียนวัดฝางหมื่นวิทยาและครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนวัดฝางหมื่นวิทยา เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดเชียงราย

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาภาษาอังกฤษของนักเรียนมาจากการขาดการฝึกฝนทักษะการเรียนรู้ทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน นอกจากนั้น จากการสัมภาษณ์นักเรียนเป็นรายบุคคลพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ขาดพื้นฐานที่ดีในการเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษา จึงทำให้ไม่กล้าแสดงออก อีกทั้งยังขาดแรงบันดาลใจในการเรียนภาษาอังกฤษ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับน้อย

อภิปรายผล

จากการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องมีผู้เรียน ผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องได้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจในการเรียนภาษาอังกฤษน้อย เชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ลงพื้นที่สังเกตการณ์ต่างๆ จากสภาพจริง แล้วพบว่า การเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นผลมาจากการที่ไม่ได้เรียนภาษาอังกฤษมาจากระดับประถมศึกษาและเชิงปฏิบัติการหรือ Action research พัฒนาการเรียนการสอนใน 4 ทักษะ คือ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียนกับกลุ่มผู้เรียนภาษาอังกฤษทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายมีกลุ่มประชากรเป็นนักเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดเชียงรายที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา ทำให้ผู้เรียนสนใจอยากศึกษาภาษาอังกฤษซึ่งจำเป็นต้องเรียนรู้ในอนาคต แต่ต้องเสริมทักษะด้านการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนมากขึ้น

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาภาษาอังกฤษของนักเรียนมาจากการขาดการฝึกฝนทักษะการเรียนรู้ทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน นอกจากนั้น จากการสัมภาษณ์นักเรียนเป็นรายบุคคลพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ขาดพื้นฐานที่ดีในการเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษา จึงทำให้ไม่กล้าแสดงออก อีกทั้งยังขาดแรงบันดาลใจในการเรียนภาษาอังกฤษ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับน้อย

ข้อเสนอแนะ

จากปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดเชียงราย มาจากการขาดการฝึกฝนทักษะการเรียนรู้ทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ขาดพื้นฐานที่ดีในการเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษา จึงทำให้ไม่กล้าแสดงออก อีกทั้งยังขาดแรงบันดาลใจในการเรียนภาษาอังกฤษ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับน้อย ดังมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในระดับนโยบาย

- 1) จากการศึกษาพบว่า นักเรียนการขาดการฝึกฝนทักษะการเรียนรู้ทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนครบทักษะทั้ง 4 ด้าน
- 2) จากผลการวิจัยปัจจัยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ขาดพื้นฐานที่ดีในการเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษา จึงทำให้ไม่กล้าแสดงออก ควรเสริมพื้นฐานการใช้ภาษาอังกฤษและมีชาวต่างชาติมาร่วมจัดกิจกรรมเป็นบางครั้งเพื่อเสริมประสบการณ์
- 3) โรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนมีแรงบันดาลใจในการเรียนภาษาอังกฤษ เพื่อเสริมประสิทธิภาพในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

2. ข้อเสนอแนะในระดับองค์กรและระดับกลุ่มโรงเรียน

- 1) จากการศึกษาพบว่า กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดเชียงราย เป็นเวทีที่ให้โอกาสนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมมีโอกาสได้แสดงออกด้านความสามารถของผู้เรียน
- 2) องค์กรครู/กลุ่มโรงเรียนควรสนับสนุนบุคลากรผู้มีความรู้หรือมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษกับโรงเรียนที่ขาดบุคลากร เพื่อให้ได้วิธีการที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนภายในกลุ่ม
- 3) องค์กรครู/กลุ่มโรงเรียน ควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษแก่ครูและนักเรียนให้มากขึ้น

3. ข้อเสนอแนะในเชิงวิชาการ

- 1) ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
- 2) ควรมีการฝึกอบรมการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้แก่ครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ในรอบปีการศึกษาหรือทุกๆ 2 ปีการศึกษา
- 3) ควรมีการศึกษาค้นคว้าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียน เพื่อหาโรงเรียนต้นแบบในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในจังหวัดเชียงราย

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2534). *การจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติ*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.
- กองศาสนศึกษา, กรมการศาสนา. (2546). *การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมสำหรับคณะสงฆ์ไทย*. นครปฐม: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการปฏิบัติงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมการศาสนา.

- นพพร สโรบล. (2558). *ภาษาอังกฤษกับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน*. กรุงเทพฯ: สถาบันภาษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มาณพ พลไพรินทร์. (2531). *คู่มือการบริการกิจการคณะสงฆ์*. กรุงเทพฯ: หจก.ชุดิมาการพิมพ์..
- พิสันธนิย์ ศรีครุฑฤทธิ์. (2554). *ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การเรียนการสอนภาษาอังกฤษด้วยประสิทธิภาพก็คือผู้เรียนขาดเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย ธรรมเจริญ. (2543). *คู่มือการปฏิบัติการงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สันทนา สุธาดารัตน์. (2562). *ทฤษฎีการสอนภาษาอังกฤษ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อุดม นวน และคณะ. (2560). *แนวทางพัฒนาทักษะการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ 25: โรงเรียนหนองขามพิทยาคม*. ขอนแก่น: วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย.

พุทธวิธีเพื่อพัฒนาทักษะ 3Rs 8Cs ในศตวรรษที่ 21 Buddhist Methods for 3Rs 8Cs Skill Development in the 21st Century

¹สมคิด ศรีรักษ์, ²ธัญญ์จุฑา ผกากรอง, ³ชโนทัย บุญเนื่อง, ⁴พระครูวินัยธรวุฒิชัย ชยวุฒโฒ,
⁵พระครูวินัยธรเกียรติศักดิ์ กิตติปาโล

¹Somkhith Srirak, ²Tunjudha Phakakrong, ³Chanothai Boonnerng,
⁴Phrakhruvinaithorn Wutthichai Chayawuddho, ⁵Phrakruvinayathorn Keattisak Kittipalo
^{1,2,3}นักศึกษาหลักสูตรดุขฎฐิบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
⁴อาจารย์ประจำหลักสูตรดุขฎฐิบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
⁵อาจารย์พิเศษหลักสูตรดุขฎฐิบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

^{1,2,3}Student in Doctoral Program Major in Educational Administration,
Mahamakut Buddhist University

⁴Lecturer in Doctoral Program Major in Educational Administration,
Mahamakut Buddhist University

⁵Special Lecturer in Doctoral Program Major in Educational Administration,
Mahamakut Buddhist University

¹Corresponding author, e-mail: somkhith.srirak@gmail.com

Received: January 02, 2024; Revised: March 11, 2024; Accepted: April 24, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ตามหลัก 3Rs 8Cs ในฐานที่ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีประชากรนับถือศาสนาพุทธมากที่สุด วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ บุคลิกลักษณะ ศิลปวัฒนธรรมของคนไทย ล้วนได้รับอิทธิพลจากพระพุทธศาสนา จึงควรมีการนำหลักธรรมคำสั่งสอนมาเป็นหลักในการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีจุดเน้นที่การพัฒนาจิต โดยพระพุทธศาสนานั้นได้ชื่อว่า เป็นศาสนาแห่งการพัฒนาจิตในหลากหลายระดับ เพื่อการหลุดพ้นจากทุกข์หรือปัญหาต่างๆ ในตัวบุคคลและปัญหาสังคม ผลจากการศึกษาพบว่า พุทธวิธีที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาทักษะ 3Rs 8Cs ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับทักษะชีวิตที่จำเป็น ได้แก่ อริยสัจ 4 ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ปัญญา 3 ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรม อธิษฐานธรรม 4 ส่งเสริมทักษะการเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ พรหมวิหาร 4 ส่งเสริมทักษะความร่วมมือการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ กาลามสูตร พัฒนาทักษะการสื่อสารสารสนเทศและการรู้เท่าทันสื่อ โยนีโสมนสิการ พัฒนาทักษะคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร วัฒนธรรม 6 พัฒนาทักษะการทำงาน การเรียนรู้ การพึ่งตนเอง สังคหวัตถุ 4 พัฒนาทักษะด้านคุณธรรม ความเมตตากรุณา เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีระเบียบวินัย

คำสำคัญ: พุทธวิธี, พัฒนาทักษะ, 3Rs 8Cs, ศตวรรษที่ 21

Abstract

This article aims to study 21st century skill development based on the 3Rs 8Cs to develop propel as individuals, societies, and nations to be ready to move forward and develop on a par with other civilized countries. As Thailand is the country with the most Buddhist population. The way of life, living, personality, art and culture of the Thai people were influenced by Buddhism. Therefore, doctrine should be applied as the main skill development in the 21st century which focuses on mental development. Buddhism is called as a religion of spiritual development at many levels for relieving from suffering or problems both in individuals and social problems. The research results were found as follows:- The Buddhist methods can be applied to develop 3Rs 8Cs skills effectively, affect to sustainable human development such as ; The Four Noble Truths can develop critical thinking and problem solving skill. The Three Wisdoms can increase creativity and innovation skill. The Four Foundations can upskill on cross-cultural understanding and different paradigms. The Four Holy Abidings can develop cooperation, teamwork and leadership skill. How to deal with doubtful matters increase communication skill and media literacy. Reasoned attention develops computing and information technology literacy. The Six Channels of Growth develop to working, learning, and self-reliance skills. The Four Bases of Sympathy develop virtue, compassion, discipline skill.

Keywords: Buddhist Methods, Skill Development, 3Rs 8Cs, the 21st Century.

บทนำ

ภาพชุดของเด็กไทยในอนาคต (Scenario) อันใกล้นี้ (สมพงษ์ จิตระดับ, [ออนไลน์], 27 กรกฎาคม 2566) จะเห็นคุณลักษณะที่เด่นชัดดังต่อไปนี้ 1. ระดับสติปัญญา ของเด็กไทย (Intellectual Quotient) มีแนวโน้มลดต่ำลงจนน่าเป็นห่วง 2. สภาพร่างกายที่อ่อนแอลง ขาดภูมิคุ้มกันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ 3. วุฒิภาวะทางอารมณ์ พฤติกรรม และการแสดงออกแฝงไปด้วย ความก้าวร้าวรุนแรง ในการดำเนินชีวิตและการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น 4. เด็กวัยใสที่อ่อนเยาว์แต่กลับเรียนรู้ทางเพศ เร็วกว่าวัยที่ควรจะเป็น 5. การแสวงหาความรู้ ความสุข และการมีเพื่อนใหม่ทางอินเทอร์เน็ต 6. วัตถุนิยม เป็นตัวตั้งในการสร้างคุณค่าเชิงปริมาณ 7. การให้ความสำคัญกับตนเองมากกว่าส่วนรวม 8. เด็กจำนวนไม่น้อย ขาดรากเหง้าทางศีลธรรม ศาสนา วัฒนธรรม สูญสิ้นความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย 9. เกิดสภาวะความเครียด การกดดันจากการแข่งขัน 10. การมองความสำเร็จในเชิงตัวบุคคล มากกว่าความเป็นหลักการและเหตุผลมีความคิดในรูปสำเร็จ (Package) การลอกเลียนแบบ (Copy) โดยขาดการไตร่ตรองรอบคอบกระบวนการคิดด้วยการใช้ปัญญา 11. การเล่นเกมพนันบอล การมีหนี้จนมีผลเสียต่ออนาคตของเด็กและเยาวชน 12. เด็กทำงานหนักไม่เป็น

หากมองว่าภาพรวมปัญหาของเด็กและเยาวชนข้างต้นเป็นปัญหาอันเกิดจากการศึกษา ซึ่งอยู่ในช่วงเวลาศตวรรษที่ 21 มีสาเหตุจาก 4 ประการหลัก ได้แก่

(1) นโยบายไม่เด่นชัด ความด้อยประสิทธิภาพของการศึกษาไทย ชี้ให้เห็นว่ารัฐต้องเปลี่ยนการจัดการศึกษาใหม่ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการจัดสรรงบประมาณ การจัดลำดับความสำคัญของการลงทุน การกระจายอำนาจลงสู่หน่วยปฏิบัติ เพื่อเพิ่มความหลากหลายที่จัดการศึกษาที่เน้น ตัวเด็กและสนอง

ความต้องการของท้องถิ่น การระดมกำลังเพื่อการจัดการศึกษา (All for Education) แผนการจัดการในลักษณะที่ยึดติดเชิงภารกิจ/หน้าที่ (เจือจันทร์ จงสถิตอยู่, 2557: 43)

(2) ผู้ปฏิบัติสับสน มีคำถามว่า จะออกแบบระบบประเมินผลครูอย่างไรเพื่อจูงใจให้ครูสอนได้อย่างมีคุณภาพ รวมทั้งสามารถใช้เป็นเครื่องมือเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพครูได้ด้วยขวัญและกำลังใจที่ไม่ดีของครูถือเป็นอุปสรรคหนึ่งต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นจึงควรมีมาตรการส่งเสริมให้ครูมีขวัญและกำลังใจที่ดีด้วยการสร้างระบบสนับสนุนให้ครูมีรายได้อย่างเพียงพอต่อการดำรงชีวิตอย่างเป็นปกติสุขมีวิทยฐานะอันเหมาะสม และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี (คณะกรรมการพลังเครือข่ายเยาวชนเพื่อการปฏิรูป, [ออนไลน์], 27 กรกฎาคม 2566) ซึ่งส่งผลต่อครู ผู้เป็นหัวใจของการจัดการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนทุกช่วงอายุ ความสับสนนั้น ไม่ได้หมายถึง ทำไม่เป็น ทำไม่ได้ แต่สับสนกับนโยบายจากผู้กำหนดนโยบาย ที่มักถูกมองว่าเป็นนโยบายรายวัน ที่นำมาปฏิบัติแล้วยังไม่เห็นผลดีผลเสียผลกระทบ ก็ยกเลิกแล้วนำนโยบายใหม่เข้ามา จำต้องใช้เวลาในการเรียนรู้ ปรับตัวและปฏิบัติเปรียบเสมือนปลูกต้นไม้แต่ยังไม่เห็นผล ก็โค่นต้นเสียแล้ว อีกทั้งในด้านขวัญกำลังใจ ซึ่งเป็นเสมือนน้ำมันเชื้อเพลิงที่คอยทำให้รถยนต์มีพลังขับเคลื่อนไปได้ ก็ถูกบั่นทอนด้วยภารกิจความรับผิดชอบที่เกินคำว่า “การอบรมสั่งสอน” เช่น งานสนับสนุนการจัดการศึกษาต่างๆ ในสถานศึกษา ในด้านการพิจารณาความเจริญก้าวหน้าทางวิชาชีพ ก็ไม่ได้สะท้อนจากตัวเด็ก ไม่ได้สะท้อนจากคุณภาพของเด็ก แต่สะท้อนจากผลงานวิชาการและการดำเนินการภายใต้เงื่อนไขที่ย่างยากลำบากซับซ้อน เสียเวลาในการจัดการ อีกทั้งยังแย่งเวลาที่จะควรจะได้เด็กอย่างเต็มที่ไปอีกด้วย

(3) ระบบการศึกษาวกวน การศึกษาไทยมีปัญหา 3 ประการ คือ 1) คุณภาพต่ำ: นักเรียนไทยมีทักษะต่ำกว่าเกณฑ์ 2) เหลื่อมล้ำสูง: นักเรียนในหมู่บ้านตามชนบทมีทักษะการอ่านต่ำกว่าเด็กในเมืองถึง 3 ปีการศึกษา 3) ประสิทธิภาพต่ำ: มีการใช้งบประมาณทางการศึกษามากขึ้น ใช้เวลากับการเรียนมากมาย แต่ผลการเรียนของนักเรียนกลับแย่ลง (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, [ออนไลน์], 27 กรกฎาคม 2566) ระบบการศึกษาจึงอยู่ในวังวนแห่งปัญหา ที่มีแต่ผู้รู้ ไม่มีผู้แก้ไข อีกทั้งยังไม่เห็นช่องทางแห่งการแก้ปัญหาในลักษณะบูรณาการ

(4) หล่อหลอมคนไม่ตรงเป้า มีหลักฐานต่างๆ สะท้อนให้สังคมไทยเห็นมาอย่างต่อเนื่องถึงคุณภาพการศึกษาของไทยที่ตกต่ำ ทั้งที่เป็นการสำรวจโดยองค์กรระหว่างประเทศ และการประเมินโดยองค์กรภายในประเทศ เช่น สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) หรือผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติ (NT) ซึ่งต่างก็พบภาพซ้ำๆ กันว่า นักเรียนไทยส่วนใหญ่มีความรู้ต่ำกว่ามาตรฐาน ความรู้ที่ว่ามีหมายถึงวิชาที่สำคัญต่างๆ เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ การคิดเชิงวิเคราะห์ ภาษา ซึ่งรวมถึงภาษาไทย นักเรียนที่จัดว่ามีความรู้จริงที่พอมีอยู่บ้าง ก็มีจำนวนน้อย เช่น การศึกษาขององค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา ที่รู้จักกันในชื่อของ PISA (Program for International Students Assessment) พบว่า นักเรียนไทยที่จัดได้ว่ามีความรู้วิทยาศาสตร์อยู่ในระดับสูงมีเพียง 1% เท่านั้นเอง ซึ่งคงจะได้แก่นักเรียนที่ไปชนะการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการสาขาต่างๆ PISA ยังพบว่า เด็กไทย 74% อ่านภาษาไทยไม่รู้เรื่อง คือ มีตั้งแต่อ่านไม่ออก อ่านแล้วตีความไม่ได้ วิเคราะห์ความหมายไม่ถูก หรือแม้แต่ใช้ภาษาให้เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิชาอื่นๆ ไม่ได้ คุณภาพที่ตกต่ำย่อมหมายถึงวิชาการ และองค์ความรู้ที่เรามีอยู่ในระบบการศึกษาไทยต่ำกว่ามาตรฐาน หมายถึงระบบการถ่ายทอดความรู้ รวมทั้งครูผู้สอนมีความรู้ต่ำกว่ามาตรฐาน หมายถึงความด้อยคุณภาพของระบบสนับสนุนการเรียนรู้ต่างๆ เช่น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ เป็นต้น ซึ่งในที่สุด ย่อมเป็นผลให้ผู้เรียนที่มีความรู้ต่ำกว่ามาตรฐาน แต่ที่วิกฤตที่สุดเหนือวิกฤต

ทั้งหลาย คือ สภาพเหล่านี้ได้กลายมาเป็นความเคยชิน และชีวิตประจำวันของระบบการศึกษาไทย ซึ่งหากไม่มีการปฏิรูประบบการเรียนรู้ครั้งใหญ่ เราคงหนีพ้นจากวังวนนี้ยาก (ภาวิข ทองโรจน์, [ออนไลน์], 27 กรกฎาคม 2566)

จากปัญหาข้างต้นผู้เขียนจึงสนใจศึกษาค้นคว้าพุทธวิธีได้แก่วิธีการทางพระพุทธศาสนา หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ในการที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาทักษะให้สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งได้รับการยอมรับการอย่างแพร่หลายว่าเป็นทักษะที่พลโลกทั้งหลายพึงมี เพื่อการดำรงชีวิตอยู่รอด ปลอดภัย มีความสุข ดังที่ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2554: 40) เสนอทัศนะว่า การศึกษานั้นไม่ควรจะมีความหมายเป็นเพียงการเตรียมคนไปทำงานทำ เพื่อรับใช้ระบบแข่งขันตามแนวความคิด แบ่งแยกแบบเก่า การศึกษาจะต้องมุ่งเน้นไปยังบาทบาทที่สำคัญที่สุดของคน คือ การพัฒนามนุษย์ตามแนวทางการสร้างเสริมทัศนคติหรือทฤษฎีที่เกื้อกูลทั้งสามประการ การศึกษาเช่นนั้นจะช่วยให้เราสถาปนาสัมมาทิฐิลงได้ในสังคม

พระพุทธศาสนากับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21

พระพุทธศาสนา คือ ศาสนาแห่งการพัฒนาตนสู่การพัฒนาเป็นพลโลก มีคำกล่าวว่า พัฒนาชาติ เริ่มที่ประชาชน พัฒนาคน เริ่มที่ใจ จะพัฒนาอะไร ให้เริ่มที่ตัวเองก่อน ทองทิพภา วิริยะพันธุ์ (2546: 145) กล่าวว่า การพัฒนาตนเองโดยใช้แนวเชิงพุทธเป็นการบริหารจัดการเพื่อการรู้แจ้ง เห็นจริง เข้าใจโลก เข้าใจชีวิต มองโลกตามความเป็นจริง เห็นสัจธรรมแห่งชีวิต หากบุคคลมีการพัฒนาจิตอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอตลอดเวลา จะเป็นการทำจิตให้สะอาด สงบสว่าง ซึ่งได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา ตามหลักของไตรสิกขานั้นเอง ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงตรัสว่า “ผู้ที่ได้พัฒนาตนมาแล้ว ทั้งทางพฤติกรรม ทางสภาพจิต และทางวุฒิปัญญา พร้อมทั้งมีความพยายามสูงเท่านั้น จึงจะสามารถแก้ปัญหาได้” ฉะนั้นถ้าบุคคลยังไม่ได้พัฒนาตนเองให้เหมาะสม เมื่อเกิดปัญหาการแก้ปัญหาต่างๆ ย่อมจะไม่มีประสิทธิภาพ

ในพระพุทธศาสนาได้มีคำสอนในด้านการพัฒนาตนเอง โดยมีลำดับขั้นตอนการปฏิบัติตามระดับบุคคล สอดรับกับผลการพัฒนาตนเองทั้งในปัจจุบันและอนาคต ทั้งในโลกนี้และในโลกหน้า พระพุทธศาสนามีแนวทางรองรับสำหรับการพัฒนาตน ดังที่ ธนภรณ์ ตั้งเพชรศิริพงษ์ และคณะ (2565: 255-264) กล่าวถึงการพัฒนาตนเองว่า พระพุทธศาสนามีแนวทางมารองรับ เรียกว่า วิธีการปฏิบัติตนเพื่อให้เข้าถึงพระนิพพาน ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดในพระพุทธศาสนา แต่ก่อนจะได้เข้าถึงพระนิพพานนั้น ก็จำเป็นต้องพัฒนาตนขึ้นไปเป็นลำดับ เริ่มต้นจากการพัฒนาตนเองให้มีชีวิตที่ดำรงมีความสุข จากความเป็นกัลยาณปुरुชนที่ดำรง มีศีล มีคุณธรรม และก้พัฒนาตนไปจนถึงพระอรหันต์ได้นั้น ก็จำเป็นต้องเรียนรู้ตั้งแต่บันไดขั้นแรกนั้นก็คือการทำความดีต่างๆ ไปที่เรียกว่าบุญ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2539: 13) กล่าวถึงการพัฒนาตนเองว่าการพัฒนาตนมีความสำคัญ 2 ประการ คือ (1) มนุษย์เป็นสัตว์ที่ต้องฝึก หมายความว่า การดำเนินชีวิตอยู่ได้ตลอดจนอยู่ดีของมนุษย์แทบจะไม่มีอะไรที่ได้มาเปล่าๆ แต่ล้วนได้มาจากการด้วยการต้องเรียนรู้ฝึกฝนพัฒนา (2) มนุษย์เป็นสัตว์ที่ฝึกได้ หมายความว่า การที่เรียนรู้ฝึกหัดพัฒนาได้นั้นเป็นความพิเศษของมนุษย์ ซึ่งทำให้มนุษย์มีชีวิตที่ดำรงประเสริฐ เลิศล้ำ จนแทบจะเป็นอะไรได้ทุกอย่าง อย่างที่ท่านว่าฝึกตนจนประเสริฐเลิศกว่าเทวดา กระทั่งแม้แต่พระพรหมก็เคารพนพไหว ต่างจากสัตว์อื่นทั่วไปที่เกิดมาด้วยสัญชาตญาณอย่างไร ก็ตายไปด้วยสัญชาตญาณอย่างนั้น

ธรรมชาติของมนุษย์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ย่อมมีการวางเป้าหมายในการพัฒนาตนเอง ตามช่วงอายุวัยแห่งการดำรงชีวิตเพื่อตอบสนองความต้องการในชีวิต โดยตราบใดที่ยังไม่สามารถตัดกิเลสต้นเหตุต่างๆ ได้ ก็ย่อมมีการพัฒนาตนเองไปเพื่อให้ตนเองบรรลุผลที่ต้องการ สอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความ

ต้องการ (Maslow's Hierarchy of Needs) เป็นทฤษฎีจิตวิทยาที่อับราฮัม เอช มาสโลว์ (Abraham H. Maslow) คิดขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1943 ในเอกสารชื่อ “A Theory of Human Motivation” มาสโลว์ ระบุว่ามนุษย์มีความต้องการทั้งหมด 5 ชั้นด้วยกัน ความต้องการทั้ง 5 ชั้น มีเรียงลำดับจาก ขั้นต่ำสุดไปหาสูงสุดมนุษย์จะมีความต้องการในขั้นต่ำสุดก่อน เมื่อได้รับการตอบสนองจนพอใจแล้วก็จะเกิดความต้องการขั้นสูงต่อไป ความต้องการของบุคคลจะเกิดขึ้น 5 ชั้นเป็นลำดับ ดังนี้ 1) ความต้องการพื้นฐานทางด้านร่างกาย (ชีพรอด) 2) ความต้องการมั่นคงปลอดภัย (ปลอดภัย) 3) ความต้องการ ความรักและสังคม (ไฝรัก) 4) ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือในตนเอง (พรรคนิยม) 5) ความต้องการพัฒนาศักยภาพของตน (อุดมการณ์) ในทางพระพุทธศาสนาแบ่งจุดมุ่งหมาย ในการพัฒนาตนเอง เพื่อให้เกิดประโยชน์ 3 อย่างดังที่พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2530: 109) ได้กล่าวไว้ว่า 1) ประโยชน์ในบัดนี้ (ทิฐุธรรมิกัตถะ) หรือประโยชน์ชั้นที่ตามองเห็นกันได้เฉพาะหน้า ได้แก่ การที่แต่ละชีวิตสามารถพึ่งพาตนเองได้ในทางเศรษฐกิจและสังคม มีทรัพย์สิน เกียรติยศ หรือฐานะในสังคม ไฉนหรือมิตรบริวารและชีวิตครอบครัวมีความสุข เป็นการกระทำที่ต้องพึ่งตนเองได้มาด้วย การแสวงหาด้วยความเพียรพยายามและสติปัญญาของตนโดยชอบธรรม ไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่นหรือสังคม 2) ประโยชน์เบื้องหน้า (สัมปรายิกัตถะ) หรือประโยชน์ชั้นเลยจากตามองเห็น เป็นประโยชน์ด้านคุณค่าของชีวิต หรือมีคุณค่าด้านจิตใจและความประพฤติที่ชอบธรรม ซึ่งทำให้เกิดความมั่นใจในตัวเองอย่างลึกซึ้ง หมายถึงความเจริญงอกงามของชีวิตจิตใจ ที่ก้าวหน้าพัฒนาขึ้นด้วยคุณธรรม เช่น ศรัทธา ความสุจริต มีศีล มีความเสียสละ ความสงบสุขของจิตใจ มีความมั่นใจ ในความมีชีวิตที่ดีของตน ไม่หวั่นไหวต่อความตายและปรโลก ตลอดถึงการดำรงอยู่ในศีลธรรม การได้สร้างสรรค์บำเพ็ญประโยชน์เป็นต้น 3) ประโยชน์สูงสุด (ปรมาตถะ) หรือประโยชน์ชั้นหลุดพ้นเป็นอิสระ อยู่เหนือโลกซึ่งเป็นสารแห่งชีวิต คือ ความมีจิตใจเป็นอิสระ ปลอดโปร่ง ผ่องใส เบิกบานสามารถแก้ปัญหาในจิตใจได้สิ้นเชิง รู้จักสภาวะของสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง และไม่ถูกบีบคั้นคับข้องด้วยความยึดติดถือมั่น หวั่นหวาดและกังวล ปราศจากกิเลสเผาลนที่ทำให้เศร้าหมองขุ่นมัว อยู่อย่างไร้ทุกข์ได้ประจักษ์สุขประณีตภายในที่บริสุทธิ์สงบเย็นสว่างไสวเบิกบานโดยสมบูรณ์ เป็นการพัฒนาปัญญาขั้นสูงสุดในพระพุทธศาสนา สามารถเข้าถึงความเป็นอิสระภาพหรือความหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวง

จากแนวคิดพระพุทธศาสนากับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 สรุปได้ว่า หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง ไม่ล้าสมัยเป็นปัจจุบัน ทนต่อสถานการณ์โลกยุคต่างๆ เสมอ โดยเฉพาะการที่คำสอนทางพระพุทธศาสนาเน้นที่การพัฒนาตน เพื่อเป็นคนที่มีสมบูรณ์ตามความประสงค์ในหลายระดับ ตั้งแต่ระดับปุถุชนผู้ยังต้องอยู่วงเวียนวัฏสงสาร และผู้ต้องการหลุดพ้นจากกิเลสความทุกข์ทั้งปวงโดยสิ้นเชิง สามารถที่จะปฏิบัติตามแนวทางการพัฒนาตนของพระพุทธศาสนาได้อย่างทั่วถึงครบถ้วนบริบูรณ์

ทักษะในศตวรรษที่ 21 คือจุดเริ่มต้นของการพัฒนาตนเองพัฒนาชีวิต

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องเตรียมคนออกไปเป็นคนที่ใช้ความรู้ (knowledge worker) และเป็นบุคคลพร้อมเรียนรู้ (learning person) ไม่ว่าจะเป็นประกอบสัมมาชีพใด มนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นบุคคลพร้อมเรียนรู้ และเป็นคนที่ใช้ความรู้ แม้จะเป็นชาวนาหรือเกษตรกรก็ต้องเป็นคนที่พร้อมเรียนรู้ และเป็นคนที่ใช้ความรู้ ดังนั้น ทักษะสำคัญที่สุดของศตวรรษที่ 21 จึงเป็นทักษะของการเรียนรู้ (learning skills) การศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำต้องเป็นเช่นนี้ก็เพราะต้องเตรียมคนไปเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว รุนแรง พลิกผัน และคาดไม่ถึง คนยุคใหม่จึงต้องมีทักษะสูงในการเรียนรู้และปรับตัว (วิจารณ์ พานิช, 2555: 18)

ความสำคัญของทักษะในศตวรรษที่ 21 พิจารณาในด้านการศึกษา การพัฒนาตนเองเพื่อการดำรงชีวิต เป็นทักษะที่มนุษย์ในสังคมโลกสมัยใหม่ต้องเรียนรู้ ปรับตัว เพื่อสนองความต้องการจำเป็นพื้นฐานของมนุษย์ โดยส่งผลให้บุคคลสามารถเติบโตในโลกที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ประสบความสำเร็จในตลาดงาน ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยีใหม่ๆ ได้ เมื่อโลกดิจิทัลขับเคลื่อนอย่างรวดเร็ว มนุษย์ไม่มีตัวเลือกมากนักนอกจากปรับตัวรับความเปลี่ยนแปลง เพื่อความอยู่รอดและก้าวทันโลกดิจิทัลด้วยการเรียนรู้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดังนั้น ในแง่ของการพัฒนาชีวิต แม้มนุษย์จะไม่ต้องการก้าวตามโลกคือ ยอมอยู่แบบไม่สนโลก ก็ย่อมไม่พ้นที่โลกจะบีบบังคับให้ต้องเดินตาม (วลัยลักษณ์ คงพระจันทร์, [ออนไลน์], 29 กรกฎาคม 2566) โดยในเรื่องของการพัฒนาองค์ความรู้พัฒนาการศึกษา จากการวิจัยของ World Economic Forum (WEF) พบว่า จริงๆ แล้วทักษะที่จำเป็นอย่างมากในศตวรรษที่ 21 ที่เพิ่มเติมออกมาอย่างเห็นได้ชัดเมื่อเทียบกับโลกยุคเก่า ก็คือทักษะการเข้าสังคมและอารมณ์ (Social & Emotional Skills) นั่นเอง โดยข้อมูลนี้เกิดจากผลการวิเคราะห์ trend ของอาชีพต่างๆ ในรอบ 20 กว่าปี ที่ผ่านมา และพบว่า อาชีพที่ต้องใช้ social skill มีจำนวนขึ้นเช่นเดียวกับความต้องการมากขึ้น ในขณะที่อาชีพที่ไม่ใช้ social skill หรือใช้น้อยนั้นลดลงอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่น่าแปลกใจเท่าไรนัก (กองบรรณาธิการสำนักพิมพ์อักษร, [ออนไลน์], 29 กรกฎาคม 2566)

ดังนั้น การพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ในทางพระพุทธศาสนาถือว่าเป็นการพัฒนาประโยชน์ขณะปัจจุบัน ประโยชน์ที่เห็นชัดด้วยตาเปล่า (ทิฏฐธัมมิกัตถะประโยชน์) โดยศึกษาเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย จนมีทักษะสำคัญเพื่อการประกอบอาชีพเลี้ยงตนเอง สร้างครอบครัว สร้างฐานะจนสามารถมีชีวิตอยู่ได้อย่างอบอุ่นปลอดภัยและมีความสุข พร้อมจะอุทิศตนเพื่อประโยชน์ต่อสังคม ต่อประเทศชาติ ไปสู่ความเจริญก้าวหน้า ทัดเทียมนานาชาติอารยประเทศ และพร้อมจะได้รับประโยชน์ในระดับสูงขึ้นไปตามลำดับ คือ สัมปรายิกัตถะประโยชน์ ความเจริญงอกงามในชีวิต ที่ก้าวหน้าพัฒนาขึ้นด้วยคุณธรรมและปรมาตถะประโยชน์ ประโยชน์สูงสุด ประโยชน์ที่อิสระหลุดพ้นจากความทุกข์ ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดในชีวิตของมนุษย์อย่างแท้จริง

พุทธวิธีพัฒนาทักษะ 3Rs 8Cs ในศตวรรษที่ 21 สู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน

ความหมายและความสำคัญของทักษะ 3Rs 8Cs

ความหมายของ ทักษะ 3Rs 8Cs นั้น Tony Wagner อาจารย์และผู้ร่วมก่อตั้ง Change Leadership Group แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์เวิร์ดให้ความสำคัญกับทักษะทางด้านอารมณ์ หรือ Soft Skills มากเป็นพิเศษ เช่น ความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ความสามารถในการแก้ปัญหา ความเป็นผู้นำ ฯลฯ แต่ถึงอย่างนั้นก็ยังมียังมีทักษะอื่นๆ ที่ต้องให้ความสำคัญเช่นกัน ซึ่งสามารถเขียนออกมาเป็นสูตรในเชิงวิชาการได้ว่า 3Rs x 8Cs 3Rs คือ ทักษะด้านความรู้ หรือ Hard Skills ได้แก่ Reading (อ่านออก) (W)riting (เขียนได้) (A)rithmetics (คิดเลขเป็น) ส่วน 8Cs หรือ ทักษะทางอารมณ์ หรือ Soft Skills ได้แก่ 1) Critical thinking & Problem solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา) 2) Creativity & Innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม) 3) Cross-cultural understanding (ทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์) 4) Collaboration, Teamwork & Leadership (ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะความเป็นผู้นำ) 5) Communications, Information & Media literacy (ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศและการรู้เท่าทันสื่อ) 6) Computing & ICT literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) 7) Career & Learning

skills (ทักษะด้านอาชีพ และทักษะการเรียนรู้) 8) Compassion (ความมีเมตตา กรุณา มีคุณธรรม รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รวมไปถึงการมีระเบียบวินัย) (ศูนย์การเรียนรู้ Learning Con Next, [ออนไลน์], 29 กรกฎาคม 2566)

เป็นที่ยอมรับกันว่าทักษะในศตวรรษที่ 21 ต้องมีการพัฒนากายนอกกับภายใน หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าพัฒนากายกับพัฒนาจิต ซึ่งหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาสามารถตอบโจทย์แนวทางการพัฒนานั้น โดยนำพุทธวิธีหรือหลักธรรมคำสอนที่มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลและสังคม ดังที่พระยุคลพงศ์ อากาโร และคณะ (2563: 59-73) สรุปจากการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เชิงพุทธบูรณาการว่า ในการบูรณาการหลักพุทธธรรมนี้ ผู้วิจัยมีเป้าหมายเพื่อชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของพระพุทธศาสนาในการที่จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการบูรณาการการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของมนุษย์ ที่จะต้องเผชิญกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 โดยยึดหลักมัชฌิมาปฏิปทา หรือที่เรียกว่า “ทางสายกลาง” เพื่อเป็นเกราะป้องกันทางด้านจิตใจให้เกิดความเข้มแข็งและการมองโลกอย่างเข้าใจ รู้เท่าทัน ประสานสามัคคีในมวลมนุษย์ให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

พุทธวิธีพัฒนาทักษะ 3Rs 8Cs

พุทธวิธี หมายถึง วิธีการที่พระพุทธเจ้าทรงใช้ บทความนี้ นำสาระดั่งเพียงสังเขปของหลักธรรมต่างๆ ซึ่งเป็นเรื่องที่เราเข้าใจได้ มีการนำไปใช้ ทดลอง ศึกษาวิจัยและเป็นที่แพร่หลายในวงวิชาการ เพื่อเสนอให้เห็นว่า เราจะใช้หลักพุทธวิธีใด ในการพัฒนา ส่งเสริมผู้คนในสังคมให้สามารถเป็นบุคคลที่มีทักษะที่ต้องการในศตวรรษที่ 21 เพื่อที่จะเรียนรู้และมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างมีความสุขในยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน ซึ่งในบทความนี้จะนำเสนอพุทธวิธีเพื่อพัฒนาทักษะ 8Cs ตามลำดับดังนี้

1) อริยสัจ 4: พัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและการแก้ปัญหา

อริยสัจ 4 เป็นหลักธรรมคำสอนที่วัยรุ่นสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 เมื่อเข้าใจหลักธรรม เข้าใจปัญหาตามความเป็นจริง ย่อมแก้ปัญหาได้ การเข้าใจความจริงของโลก ทำให้มีสติ พิจารณาส่ที่เกิดขึ้น ย่อมไม่ตกเป็นทาสสื่อทางสังคม และอริยสัจ 4 เป็นวิธีการแห่งปัญญา ซึ่งดำเนินการแก้ปัญหา ตามเหตุผล ตามเหตุปัจจัย แสดงถึงความจริงเป็นไปตามหลักธรรมชาติ หรือความจริงของชีวิตตั้งแต่ต้นจนจบ เป็นคำสอนที่ประมวลไว้ซึ่งหลักการเกี่ยวกับชีวิตทุกด้าน วัยรุ่นจะต้องตื่นตัวในการให้คุณค่าตนเอง เคารพตนเอง รู้จักตนเอง เป็นคนมีเหตุผล ไม่เห็นแก่ตัว เพราะวัยรุ่นหรือเยาวชนไทยวันนี้คืออนาคตของชาติที่จะต้องสืบทอดเจตนารมณ์เพื่อพัฒนาชาติให้เจริญยิ่งขึ้น ทำให้ชาติดำเนินไปได้อย่างสันติ จึงควรศึกษาเรื่องอริยสัจ 4 เป็นการศึกษาเรื่องชีวิตโดยตรงและการเข้าใจอริยสัจ 4 อย่างทะลุปรุโปร่ง ก็คือการเข้าใจเรื่องของชีวิตทะลุปรุโปร่งนั่นเอง อริยสัจ 4 จึงถือว่าเป็นหลักธรรมที่เหมาะสมกับมนุษย์ทุกเพศ ทุกวัย ทุกปัญหา ทุกยุค และทุกยุคสมัย จิตศรีณย์พร ปัญจวัฒนคุณ (2561: 1-15) หลักธรรมเรื่องอริยสัจ 4 นี้ ถือว่าเป็นหลักการที่ครอบคลุมทั่วทุกสิ่งทุกอย่างสรุปลงในอริยสัจได้ทั้งหมด สิ่งที่พึงกำหนดรู้จัดลงในทุกข์ คือ สิ่งที่พึงกำหนดรู้ (ปริยญญะ) สิ่งที่ไม่ได้ไม่งามที่ชั่วร้าย เป็นสิ่งที่พึงละ จัดลงในสมุทัย คือ สิ่งที่พึงกำหนดละ (ปหาตัพพะ) สิ่งที่พึงทำให้สำเร็จ จัดลงในนิโรธ คือ สิ่งที่พึงทำให้แจ้ง (สัจฉิกาทัพพะ) สิ่งที่เป็นการที่จะทำให้บรรลุจุดหมาย จัดลงในมรรค คือ สิ่งที่พึงทำให้มีขึ้น ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน ตัวปัญหานั้นต้องกำหนดรู้ จัดเป็นตัวยุทธ สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาเป็นสิ่งที่พึงละเว้น (ก่อนที่จะเกิดปัญหาในคราวต่อไป) จัดเป็นสมุทัย การแก้ปัญหาได้จัดเป็นนิโรธ ซึ่งต้องทำให้สำเร็จ วิธีแก้ปัญหา จัดเป็นมรรค เป็นสิ่งที่ต้องศึกษาหาทางทำให้มีขึ้น ถ้าขัดรับแบบอริยสัจ ได้ ก็ถือว่าประยุกต์พุทธศาสตร์ไปใช้ในสังคมศาสตร์ได้สำเร็จ ในปัจจุบันธรรมะในพระพุทธศาสนา

เหมือนจะเป็นหมันเนื่องด้วยไม่มีใครนำไปใช้ปฏิบัติด้วยเข้าใจว่า เป็นของสูงที่ต้องใช้ปฏิบัติเพื่อไปนิพพานเท่านั้น ในการขับรถแบบอริยสัจ 4 นี้ ถ้ากำหนดทำความเข้าใจอริยสัจ 4 ก็จะพบว่า ทุกขั้นนั้นต้องกำหนดรู้เวลาขับรถผู้ขับก็ต้องกำหนดรู้ตลอดเวลาว่า ตนกำลังขับรถ ในการขับรถมีอะไรบ้างที่ต้องละเว้น เช่น ต้องละเว้นการขับเร็วเกินไป ละการขับผิดกฎจราจร ละการไม่ต่อทะเบียนรถ ละการขับฝ่าไฟแดง ก็ถือว่าสิ่งที่ต้องละเหล่านี้เป็นสมุทัย คือ ตัวเหตุที่จะทำให้การขับรถไปไม่สำเร็จความประสงค์ การขับรถไปก็ต้องมีจุดหมายปลายทางที่จะไปถึง ถือเป็นความสำเร็จ ก็เป็นตัวนิโรธ คือ ความสำเร็จ เวลาขับไปก็ต้องมีความรู้ในเส้นทางที่จะไปว่าจะไปทางไหน มีทางลัดทางไหนบ้าง จะต้องหลีกเลี่ยงเส้นทางไหนบ้าง ก็เป็นมรรค คือ วิธีการ อย่างนี้ก็จัดเป็นการขับรถแบบอริยสัจ 4 ได้ (รังษี สุทนต์, [ออนไลน์], 29 กรกฎาคม 2566)

2) ปัญญา 3: ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์และคิดเชิงนวัตกรรม

ปัญญา 3 หมายถึง ความรอบรู้, รู้ทั่ว, เข้าใจ, รู้ซึ่ง โดยมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ จินตามยปัญญา ปัญญาเกิดแต่การคิดการพิจารณาหาเหตุผล สุตมยปัญญา ปัญญาเกิดแต่การสดับ การเล่าเรียน ภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดแต่การฝึกอบรมลงมือปฏิบัติ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (2559: 96) การนำหลักปัญญา 3 ประยุกต์ใช้ในหลักการลงทุน มีดังนี้ 1. สุตมยปัญญา เป็นปัญญาที่เกิดจากการได้ฟัง ได้อ่าน ได้เรียนรู้เรื่องราวจากปัญญาของผู้อื่น เช่น นักลงทุนเรียนรู้การ investment จากกูรูต่างๆ แต่ละแนวแบบ Value Investment, Momentum Trade บ้างครั้งนักลงทุนได้รายชื้อหุ้นจาก page หรือนักวิเคราะห์ต่างๆ ลำพังสุตมยปัญญา ไม่อาจทำให้ชนะตลาดและทำกำไรได้มาก เพราะสุตมยปัญญา คือ การเชื่อแต่ไม่ได้คิด วิเคราะห์ ทำให้บ่อยครั้งนักลงทุนหลงผิดว่า ทำให้นักลงทุน ก็ใช้วิธีแบบ VI หรือ trend following ตามที่นักวิเคราะห์ หรือกูรูบอกก็ยิ่งแพ้ตลาดขาดทุน 2. จินตมยปัญญา เป็นปัญญาที่เกิดจากการเอาสุตมยปัญญาที่ได้เรียนรู้มาพิจารณาว่ามีเหตุผลควรเชื่อถือได้หรือไม่ เราเริ่มนำวิธีต่างๆ ที่เรียนรู้มาพิจารณาว่ามีเหตุผลควรเชื่อถือได้หรือไม่ เช่น พิจารณาหุ้นที่นักวิเคราะห์ บอกว่าดีนั้น ดีจริงไหม? พิจารณาหุ้นที่นักกูรูตามเพจต่างๆ บอกว่าดีนั้นดีจริงไหม พิจารณาว่าการลงทุนแบบ Value Investment ดีจริงไหม มีจุดอ่อนจุดแข็งอย่างไร? พิจารณาว่าการลงทุนแบบ Technical Analysis ดีจริงไหม? มีจุดอ่อนจุดแข็งอย่างไร? 3. ภาวนามยปัญญา เป็นปัญญาที่เกิดจากการปฏิบัติจนรู้แจ้งเห็นจริงด้วยตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นปัญญาที่แท้จริง ซึ่งเป็นการต่อยอดจากสุตมยปัญญา และจิตมยปัญญา ซึ่งจะนำไปในรูปแบบของการ รู้ คิด ทำ ขั้นนี้เราเริ่มนำวิธีที่เราคิดว่าน่าเชื่อถือดี นำมาทำปฏิบัติดูว่า แบบไหนเหมาะกับเรานำปัญญาความรู้จากคนอื่นนำมาพัฒนาเป็นแบบฉบับของตัวเองการใช้ภาวนามยปัญญา ต้องมาคู่กับความเพียร เพราะกว่าเราจะพบวิธีการที่เป็นแบบของเราจะต้องใช้เวลา ซึ่งจะต้องอดทน เช่น Warren Buffett นำวิธีการของ เบนจามิน เกรแฮม และ ฟิลิป ฟิชเชอร์ (Benjamin Graham and Philip Fisher) มาปรับประยุกต์เข้าด้วยกัน หรือ Mark Minervini ก็นำวิธีของ CANSLIM มาประยุกต์ (สมพจน์ พัดสุวรรณ, [ออนไลน์], 29 กรกฎาคม 2566)

3) อธิษฐานธรรม 4 : ส่งเสริมความเข้าใจความแตกต่างวัฒนธรรมและกระบวนทัศน์

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (2559: 149) ได้ให้ความหมายของอธิษฐาน หรือ อธิษฐานธรรม 4 ว่าหมายถึง ธรรมเป็นที่มั่น, ธรรมอันเป็นฐานที่มั่นคงของบุคคล, ธรรมที่ควรใช้เป็นที่ยึดมั่นตน เพื่อให้สามารถยึดเอาผลสำเร็จสูงสุดอันเป็นที่หมายไว้ได้ โดยไม่เกิดความสำคัญตนผิด และไม่เกิดสิ่งมัวหมองหมักหมมทับถมตน, บางทีแปลว่า ธรรมที่ควรตั้งไว้ในใจ ประกอบด้วย ปัญญา ความรู้ชัด คือ หยั่งรู้ในเหตุผล พิจารณาให้เข้าใจในสภาวะของสิ่งทั้งหลายจนเข้าถึงความจริง สัจจะ ความจริง คือ ดำรงมั่นในความจริงที่รู้ชัดด้วยปัญญา เริ่มแต่จริงวาจาจนถึงปรมาตมสัจจะ จาคะ ความสละ คือ สละสิ่งอันเคยชิน ข้อที่เคยยึดถือไว้ และสิ่งทั้งหลายอันผิดพลาดจากความจริงเสียได้ เริ่มแต่สละอาภิมุขจนถึงสละกิเลส อุปสมะ ความสงบ คือ ระงับโทษข้อขัดข้องมัวหมองวุ่นวายอันเกิดจากกิเลสทั้งหลายแล้ว ทำจิตใจให้สงบได้ จากงานวิจัย

เรื่องการศึกษาหลักอริยฐานธรรมในการสร้างความมั่นคงของชีวิต พระครูเมตตาสารคุณ (2554: บทคัดย่อ) กล่าวว่า คนเราสามารถนำหลักอริยฐานธรรมไปใช้ในการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันบุคคลอื่นในสังคมอย่างมีความสุข เพราะเป็นใช้ปัญญาในการประกอบอาชีพ มีความจริงใจต่อกัน มีการ เอื้ออาทร มีการช่วยเหลือกันเสมอ หลักอริยฐานธรรม สามารถส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ในด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม และต่างกระบวนทัศน์ ด้วยโลกในศตวรรษที่ 21 นั้นเชื่อมโยงถึงกันด้วยเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ครอบคลุมทั่วโลก ทุกชนชาติทุกภาษาสามารถพบปะกันได้ทั้งในโลกแห่งความเป็นจริงและโลกเสมือนจริง ดังนั้น การเข้าใจซึ่งกันและกันของผู้คนที่มีความแตกต่างหลากหลาย ทั้งภาษา วัฒนธรรม วิถีชีวิตและแนวความคิด ทำให้สังคมไม่เกิดความขัดแย้งอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

4) พรหมวิหาร 4: ส่งเสริมความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ

พรหมวิหาร 4 เรียกอีกอย่างว่า พรหมวิหารธรรม จักรกฤษณ์ โปตาพล (2559: 12) สรุปเกี่ยวกับผู้บริหารกับพรหมวิหารธรรม ว่าผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อองค์กรที่จะขับเคลื่อนองค์กรไปข้างหน้าให้เกิดทั้งประสิทธิภาพ และประสิทธิผล เป็นที่พึงพอใจของผู้ถือหุ้น บอร์ดบริหาร เพื่อนร่วมงาน และผู้รับบริการนั้น การบริหารใน ลักษณะเผด็จการไม่สามารถทำให้เกิดประสิทธิผลได้ผู้บริหารสามารถประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหารธรรมเพื่อเกิดประโยชน์ต่อการบริหาร ทั้งการใช้อุเบกขาเพื่อเป็นหลักบริหาร โดยการวางเฉยต่อกิเลส คือ โลภะ โมหะ และ โทสะ การวางเฉยต่อการยึดติด และการวางเฉยต่ออคติ ก่อให้เกิดภาวะผู้นำ (Leadership) โดยการจูงใจคนอื่นในองค์กรให้ทำงานตามนโยบายและแผนงานที่กำหนดไว้ตามวิสัยทัศน์ (Vision) เป็นสิ่งสำคัญ การที่คนอื่น ๆ ในองค์กรจะยอมตามผู้นำนั้น ต้องได้รับความไว้วางใจจากคนเหล่านั้น ความเท่าเทียม (Equality) การใช้มูทิตา เพื่อการสร้างมนุษยสัมพันธ์และการประสานงาน เป็นการประยุกต์ใช้สำหรับผู้บริหารด้วยกัน เป็นการลดความริษยาในใจ การใช้กรุณาเพื่อความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการใช้เมตตา ในการบริหารงานบุคคล นวรัตน์ ไวยมภู และคณะ (2560: 105-103) สรุปหลักพรหมวิหาร 4 ประกอบด้วยเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา ซึ่งเป็นหลักธรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้บริหารการศึกษา ที่จะนำมาเป็นแนวทางในการครองคน โดยหลักสำคัญของการบริหารนอกเหนือจากการบริหารงานแล้วนั้น การบริหารคนถือว่าเป็นสิ่งสำคัญไม่น้อยไปกว่าการบริหารงาน เนื่องจากการบริหารงานใดๆ ก็ตามหากขาดบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการร่วมคิดร่วมทำ อาจทำให้การบริหารงานนั้นๆ ประสบกับความไม่ราบรื่นตามที่ได้วางแผนไว้ ดังนั้น การบริหารคนเพื่อครองคน จึงเป็นสิ่งสำคัญเสมอในการบริหารงาน ซึ่งพรหมวิหาร 4 เป็นหลักธรรมที่สามารถปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวันของผู้บริหารการศึกษาภายใต้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยการประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ที่ผู้บริหารศึกษากำลังเผชิญ โดยเมตตาเป็นการทำให้ผู้อื่นสุขยิ่งขึ้น กรุณาเป็นการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาให้เขาพ้นทุกข์ที่มีอยู่ มุทิตาเป็นการพลอยยินดีเมื่อเขาได้ดีและอุเบกขาเมื่อเขาเกิดประสบสิ่งไม่ดี ก็ไม่ซ้ำเติมเขา ให้วางใจให้เป็นกลาง ดังนั้นพรหมวิหาร 4 จึงเป็นหลักธรรมหนึ่งที่เหมาะสมในการนำมาประยุกต์ใช้ในการครองคนของผู้บริหารการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และทุกยุคทุกสมัย

5) กาลามสูตร: พัฒนาการสื่อสารสารสนเทศและการรู้เท่าทันสื่อ

การพิจารณาข่าวสารต่างๆ ที่ปรากฏทางสื่อต่างๆ มากมายที่ประดังเข้ามาทางสื่อสังคมออนไลน์ ในยุคปัจจุบัน จึงควรมีกาลามสูตรเป็นหลักพิจารณาว่า 1. อย่าเพิ่งเชื่อ เพราะการฟังตามกันมา ความเชื่อประเภทนี้ ได้แก่ พวก “บอกต่อ” หรือ “เขาเล่าว่า” แล้วก็เชื่อตามเขา 2. อย่าเพิ่งเชื่อเพราะถือว่าเป็นของเก่าเล่าสืบๆ กันมา เรื่องความเชื่อข้อนี้ คงมิใช่ให้ดูถูกของเก่าหรือของโบราณ แต่ทรงสอนให้พิจารณาพิเคราะห์เสียก่อน ไม่ใช่เชื่อโดยไม่รู้เหตุผล เพราะคำสอนคนรุ่นเก่าบางอย่างก็เป็นโบราณอุบายที่เป็น

การสอนทางอ้อม จึงต้องสืบหาเหตุผลให้กระจ่างด้วย มิใช่เชื่อเพราะเขาเล่ากันมาอย่างนี้ 3. อย่าเพิ่งเชื่อเพราะข่าวลือลือลือ ข้อนี้คงชัดเจนในตัวอยู่แล้ว ที่เราต้องระมัดระวังและพิจารณาให้ดีเพราะเทคโนโลยีสมัยใหม่ สามารถตกแต่งภาพหรือบิดเบือนข้อมูลได้สมจริงยิ่งขึ้น ทำให้ข่าวลือ ข่าวลวงแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็ว 4. อย่าเพิ่งเชื่อเพราะอ้างคำภีร์หรือตำรา ยิ่งสมัยนี้ต้องระวัง เพราะหลายๆ เรื่องก็เป็นการโฆษณาชวนเชื่อหรือหลอกลวง 5. อย่าเพิ่งเชื่อเพราะตรรกะ หรือเห็นว่าเป็นเหตุเป็นผลกันเพราะเหตุผลบางอย่างก็อาจจะถูกหรือเป็นไปตามข้อสันนิษฐานเสมอไป 6. อย่าเพิ่งเชื่อเพราะคิดคาดคะเนอนุมานเอา 7. อย่าเพิ่งเชื่อเพราะคิดเอาตามอาการที่ปรากฏ ซึ่งอาจจะเกิดความเข้าใจผิดขึ้นได้ 8. อย่าเพิ่งเชื่อเพราะเห็นว่าต้องกับความเห็นของตนหรือเข้ากับทฤษฎีที่มีอยู่ เพราะสิ่งนั้นเราเชื่อ เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว พอสอดคล้องกับความคิดเรา จึงยิ่งเชื่อเข้าไปใหญ่ 9. อย่าเพิ่งเชื่อเพราะว่าผู้พูดควรเชื่อถือได้ โดยเฉพาะยุคนี้เราจะเห็นนักร้อง นักแสดงผู้มีชื่อเสียงหลายคนออกมาขายสินค้าตามรายการต่างๆ ว่าดีอย่างนั้น อย่างนี้ เราก็มักจะเชื่อตาม เพราะคิดว่าคนดังขนาดนี้ไม่น่าโกหก แต่จริงๆ แล้ว เราควรพิสูจน์ด้วยการดูคุณภาพของสินค้า มิใช่เชื่อเพราะเป็นคนดังพูด 10. อย่าเพิ่งเชื่อเพราะว่าผู้พูดนั้นเป็นครูของเรา ข้อนี้ฟังดูเหมือนอกตัญญูที่สอนให้ไม่เชื่อครูของเรา แต่โดยความเป็นจริง ก็คือให้เชื่ออย่างมีวิจารณญาณ มีเหตุผลมีผล ขณะเดียวกันก็มีใช้ได้เถียงอย่างต้องการเอาชนะคะคานหรือด้วยความก้าวร้าว เพราะการกระทำเช่นนั้นจะไม่เกิดประโยชน์กับผู้ใด (ทัศนัย เทพกำปนาท, [ออนไลน์], 29 กรกฎาคม 2566)

6) โยนิโสมนสิการ: พัฒนาทักษะคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ

คมสันธุ์ ต้นสินธุ์ (2561: 39) เสนอว่า วิธีการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการซึ่งประกอบด้วยวิธีคิด 10 วิธี ตามที่ได้กล่าวมานี้ถือว่าเป็นกระบวนการพัฒนาทางปัญญาที่สูงที่สุดสำหรับผู้นับถือพระพุทธศาสนา ด้วยวิธีคิดแบบนี้ทำให้บุคคลเข้าใจสภาพของชีวิต สภาพของสังคม และสภาพของโลก สามารถจัดระเบียบชีวิตของตนเองจัดระบบของสังคมและสภาพแวดล้อมทั้งหลายได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับกฎธรรมชาติ แม้การใช้อาจจะไม่ครบทุกวิธีทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของปัญหาจึงควรพิจารณาเลือกวิธีคิดแต่ละแบบใช้ให้เหมาะสม ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้เลือกวิธีการคิดแบบอุปายปลูกเร้าคุณธรรมมาทดลองจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 เพราะเป็นช่วงวัยที่เกิดความเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายสติปัญญา และด้านอื่น อย่างรวดเร็ว ตลอดจนการรับรู้ข้อมูลที่หลากหลาย การแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ จึงจำเป็นต้องมีทักษะการคิดที่เป็นระบบ คิดถูกต้อง ถูกวิธี และคิด ในแนวทางที่เป็นกุศลเป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม เพื่อให้นักเรียนตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ขณะที่ปาริณันท์ ปางทิพย์อำไพ และคณะ (2566: 268-277) กล่าวว่า โยนิโสมนสิการมีลักษณะที่เป็นกระบวนการนำไปสู่ความรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์นั่นเอง โดยผู้ที่ยังไม่มีปัญญาแก้กล้านั้นยังต้องการแนะนำและชักจูง โดยอาศัยปัจจัยภายนอก คือ กัลยาณมิตรเป็นผู้ช่วยสร้างเสริมให้เกิดศรัทธาขึ้นร่วมกับปัจจัยภายในของบุคคล คือ โยนิโสมนสิการที่ต้องมีความแยบคายในการใช้ความคิดอย่างถูกวิธี และเป็นระเบียบระบบเมื่อมีการใช้ความคิดอย่างถูกวิธีจึงเป็นเหตุให้คิดถูกกระทำถูกไม่หลงไหลไปตามกระแสโลก ทั้งนี้โดยอาศัยธรรมเครื่องหนุน คือ สติและความไม่ประมาท

7) วัฒนธรรม 6: พัฒนาการทำงาน การเรียนรู้ การพึ่งตนเอง

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (2559: 154) ได้ให้ความหมายของว่า วัฒนธรรม 6 คือ ธรรมที่เป็นปากทางแห่งความเจริญ, ธรรมที่เป็นจุดประจักษ์อันจะเปิดออกไปให้ก้าวหน้าสู่ความเจริญองกามของชีวิต ประกอบด้วยอะไรคือ ความไม่มีโรค, ความมีสุขภาพดี ศีล ความประพฤติดี มีวินัย ไม่ก่อเวรกัน ได้ฝึกในมรรยาอันงาม พุทธาณุมัต ศึกษาแนวทาง มองดูแบบอย่าง เข้าถึงความคิดของพุทธชนเหล่านั้น ผู้เป็นบัณฑิต สุตะ ใฝ่เล่าเรียนหาความรู้ ฝึกตนให้เชี่ยวชาญและทันต่อเหตุการณ์ ธรรมานุวัติ ดำเนินชีวิต

และกิจการงานโดยทางชอบธรรม อสันตา เพียรพยายามไม่ระย่อ, มีกำลังใจแข็งกล้า ไม่ท้อถอยเฉื่อยชา เพียรก้าวหน้าเรื่อยไป พระชัยยนต์ สิริบุญโญ (2560: 101) กล่าวว่า การรู้เท่าทันอบายมุข จึงทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง เพราะห่างไกลความชั่วร้ายที่เกิดจากอบายมุขได้ จึงต้องรีบตั้งอยู่ในสติ ใช้ปัญญาทำตนให้ตั้งอยู่ในความดี เป็นคนดี โดยการรักษาศีล 5 ให้ทาน และมั่นปฏิบัติธรรมภาวนา อบรมให้จิตใจมีสมาธิ เพื่อให้ห่างไกลอบายมุขเหล่านั้น การงดเว้นอบายมุขจึงเป็นแนวทางในทางพระพุทธศาสนา ซึ่งมีหลักเกณฑ์ในการห่างไกลอบายมุข ธรรมอันเป็นข้อปฏิบัติเป็นเหมือนประตูชัยอันเปิดไปสู่ความสุข ความเจริญก้าวหน้าแห่งชีวิต 6 ประการ คือ 1. อโรคยะ (ความไม่มีโรค) 2. ศีล (มีศีล) 3. พุทธนามัต (ความรู้ของท่านผู้รู้ทั้งหลาย) 4. สุตะ (การสดับฟัง) 5. ธรรมานุวัตน (การประพฤติตามธรรม) 6. อสันตา (ความไม่ท้อถอย) สังคมจะเกิดความสุขสงบสุขได้นั้นต้องอาศัยหลักธรรมในการปฏิบัติหลักวัตนมุขเป็นหลักธรรมที่สร้างความเจริญให้แก่ผู้ปฏิบัติ และทำให้สังคมเกิดสันติสุขได้เพราะเป็นหลักปฏิบัติที่ห่างไกลอบายมุขทั้งปวง ทำให้เกิดสติปัญญา ความเพียร เป็นการสร้างเจริญก้าวหน้าให้กับตนเอง และสังคมอย่างยั่งยืน

8) สังคหวัตถุ 4: พัฒนาคุณธรรม ความเมตตากรุณา เห็นอกเห็นใจผู้อื่น และมีระเบียบวินัย

การนำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 มาช่วยในการปฏิบัติงานของบุคลากรเพื่อให้เกิดการร่วมงานและประเพณีที่ดีต่อองค์กรและเพื่อนร่วมงาน อันจะช่วยส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรในองค์กรด้วยกันเองและระหว่างองค์กรกับบุคลากรมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความสุข ความสามัคคี ความสำเร็จ ในการปฏิบัติงาน รวมไปถึงการสร้าง ความจงรักภักดีต่อองค์กรของบุคลากร และยังช่วยส่งเสริมให้บุคลากรเกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองมากขึ้น ให้ความสำคัญกับตนเองว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรที่จะเข้าไปช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในองค์กรด้วยความเต็มใจ (พระมหานพดล สิริวิโส, [ออนไลน์], 29 กรกฎาคม 2566) สอดคล้องกับพระนิติศาสตร์ ญาณสุโร (สุภาโภชน) (2558: 197-208) กล่าวว่า ทานในสังคหวัตถุ หมายถึง การให้ เราจะเห็นว่าหลักธรรมหลายข้อของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะขึ้นต้นด้วย “ทาน” เพราะเราทุกคนล้วนมีกิเลส ซึ่งกิเลสตัวแรกที่มีมักจะพบ คือ ความอยากได้เมื่ออยากได้ ก็เกิดความไม่อยากให้ ดังนั้น ทานจึงมักอยู่เป็นข้อเบื้องต้นในหลักธรรมต่างๆ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการอยู่ร่วมกัน ทานในที่นี้มี 2 ประการ ก็คือทานที่ให้เป็นบุญ และทานที่ให้เป็นคุณ ทานที่ให้เป็นบุญ ได้แก่ การสร้างกุศลบำเพ็ญบุญทั้งหลาย เช่น ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า เป็นต้น ทานที่ให้เป็นคุณ ได้แก่ การให้สิ่งของ และการให้ของขวัญ เป็นต้น สังคหวัตถุ คือ หลักธรรมของการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข ซึ่งได้แก่ ทาน คือ การให้ ทั้งทานที่ให้เป็นบุญและทานที่ให้เป็นคุณ ปิยวาจา คือ การพูดวาจาที่ไพเราะ ฟังแล้วเกิดความชื่นใจ อัตถจริยา คือ ทำตนให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นที่อยู่ร่วมกันในสังคม สมานัตตตา คือ วางตนให้เหมาะสมว่าตนนี้เราอยู่ในฐานะใด หลักธรรม 4 ประการนี้ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจผู้คนในสังคมให้อยู่กันอย่างสันติสืบต่อไป

สรุป

จากปัญหาของเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นเมล็ดพันธุ์ของชาติยังขาดทักษะที่จำเป็นในการเป็นพลโลก ซึ่งสาเหตุปัญหาอาจเกิดจากตัวเอง จากครอบครัว จากกระบวนการศึกษาที่ยังไม่เกื้อกูลต่อการพัฒนาตนเอง ผู้เขียนจึงได้ศึกษารวบรวมแนวทางการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธวิธี โดยรวบรวมจากหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า บทความ งานวิจัยต่างๆ เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในการดำเนินชีวิต สามารถสรุปได้ว่า พุทธวิธีนั้น สามารถนำไปเป็น หลักปฏิบัติ หลักการอบรมสั่งสอน เด็กและเยาวชน หลักการทำงานในองค์กรต่างๆ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมให้ผู้คนในสังคม ทั้งเด็ก เยาวชนและบุคคลทั่วไป เป็นผู้มีความรู้ในการเป็นพลโลก ในศตวรรษที่ 21 ได้ โดยทักษะ 3Rs 8Cs

ถือเป็นทักษะที่คนยุคนี้ต้องมีและสามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้ ในตัวบุคคล ในวงการศึกษา และในสังคมต่างๆ โดยเฉพาะทักษะ 8Cs ที่ถือเป็นทักษะ Soft Skill ซึ่งมีความจำเป็นในการส่งเสริมพฤติกรรม การใช้ชีวิตของคนให้อยู่อย่างมีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะชีวิต อยู่กับคนที่มีความหลากหลายด้านเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรมได้อย่างปลอดภัย สันติสุข รวมถึงมีทักษะในการดำรงชีวิต เพื่อประโยชน์ขณะนี้ ปัจจุบันนี้ (ทฤษฎีนี้มีกัตตะ) ประโยชน์ในระดับสูงขึ้นไปที่ยังไม่มาถึง แต่สามารถหวังประโยชน์ได้จากการกระทำในปัจจุบัน (สัมปรัยิกัตตะ) และประโยชน์อย่างยิ่งอย่างสูงสุด หลุดพ้นจากการครอบงำของกิเลสทั้งหมดทั้งปวง มีใจเป็นอิสระ อยู่ในโลกแต่อยู่เหนือโลกธรรมทั้งปวง (ปรหมัตตะ) ซึ่งเป็นสุขที่พึงปรารถนาอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กองบรรณาธิการสำนักพิมพ์อักษร. *โลกเก่า ไม่เก่าพออีกต่อไป*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.aksorn.com/21st-century-skills> [29 กรกฎาคม 2566].
- คมสินธุ์ ต้นสินนท์. (2561). การจัดการเรียนรู้ตามหลักโยนิโสมนสิการในรายวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนห้วย ปทุมธานี ตำบลสวนพริกไทย อำเภอเมืองพุมธานี จังหวัดพุมธานี. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- จักรกฤษณ์ โปตาพล. (2559). ผู้บริหารกับพรหมวิหารธรรม. *เอกสารประกอบคำบรรยาย*. มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านช้าง.
- จิตศรีณีย์พร ปัญจวัฒนคุณ. (2561). อริยสัจ 4 กับวิญญูในศตวรรษที่ 21. *วารสารปรัชญาปริทัศน์*, 23(1): 1-15.
- เจือจันทร์ จงสถิตอยู่. (2557). *พลังความร่วมมือเพื่ออภิวิวัฒนาการเรียนรู้ในพื้นที่ ใน All for Education “จังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้”*. กรุงเทพฯ: มาตาการพิมพ์.
- คณะกรรมการเครือข่ายพล่งเยาวชนเพื่อการปฏิรูป. *ปฏิรูปการศึกษาไทย*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://sornortikcm3.files.wordpress.com> [27 กรกฎาคม 2566].
- ทัศชล เทพก่าปนาท. (2566). *กาลามสูตร: หลักความเชื่อทางพุทธศาสนา*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.culture.go.th/culture_th [29 กรกฎาคม 2566].
- ทองทิพภา วิริยะพันธุ์. *มนุษย์สัมพันธ์กับการบริหาร*. กรุงเทพฯ: อินฟอร์มีเดียบุ๊กส์.
- ธนภรณ์ ตั้งเพชรศิริพงษ์และคณะ. (2565). การพัฒนาตนเองตามหลักโยนิโสมนสิการ. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 9(1): 255-264.
- นวรรตน์ ไชวมภู และคณะ. (2560). วิถีครองคน: พรหมวิหาร 4 สำหรับผู้บริหารการศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์*, 4(1): 105-113.
- ปาริณันท์ ปางทิพย์อำไพและคณะ. (2566). โยนิโสมนสิการ: พุทธวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมออนไลน์. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 10(5): 268-277.
- พระชัยยนต์ สิริบุญโญ. (2560). หลักอบายมุขในพระพุทธศาสนาเถรวาทเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน. *วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา*. มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2559). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 34. กรุงเทพฯ: มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพ พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต).
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2530). *ทางสายกลางของการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- _____. (2539). การศึกษาเพื่ออารยธรรมที่ยั่งยืน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- _____. (2553). พุทธวิธีแก้ปัญหาเพื่อศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.
- พระมหานพดล สิริวิโส. สังคหวัตถุ 4 และแนวทางในการปฏิบัติงาน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.castool.com/2016/12/02/> [29 กรกฎาคม 2566].
- พระนิติศาสตร์ ญาณิสสุโร (สุภาโกชน). (2558). การศึกษาเชิงวิเคราะห์ทานในสังคหวัตถุตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท. วารสารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด, 4(2): 197-208.
- พระยุทธิพงษ์ อากาศโร และคณะ. (2563). การส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เชิงพุทธบูรณาการ. วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ มจร. วิทยาเขตแพร่, 6(1): 59-73.
- พระครูเมตตาสารคุณ. (2554). การศึกษาหลักอริยฐานธรรมในการสร้างความมั่นคงของชีวิต. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย.
- ภาวิช ทองโรจน์. 10 อาการที่ทำให้ต้องฆ่าตัวตาย/การศึกษาไทย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.jobpub.com/articles> [27 กรกฎาคม 2566].
- รังสี สุทนต์. ความรู้เรื่องอริยสัจ 4. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.mcu.ac.th/article/detail/14263> [29 กรกฎาคม 2566].
- วลัยลักษณ์ คงพระจันทร์. ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21: อยู่รอดแม้จุดยืนมนุษย์ล้นหลามในโลกดิจิทัลที่ไม่ย้อนกลับหลัง. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.nectec.or.th/news/news-pr-news/21st-centuryskills.html> [29 กรกฎาคม 2566].
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- ศูนย์การเรียนรู้ Learning ConNext. ทักษะอะไรบ้างที่เด็กในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมี. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/connext.co.th> [29 กรกฎาคม 2566].
- สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย. ปัญหาการศึกษาไทย นวัตกรรมและการวิจัยช่วยได้จริงหรือ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.disruptignite.com> [27 กรกฎาคม 2566].
- สมพจน์ พัดสุวรรณ. ธรรมะ 5 ข้อเพื่อการลงทุนอย่างมีความสุข. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.finnomena.com/wealthguru/5-dhamma-happyinvestment-4-5/> [29 กรกฎาคม 2566].
- สมพงษ์ จิตระดับ. เด็กไทยใกล้เป็นโจร: ภาพชุดของเด็กไทยในอนาคต. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.sobkroo.com/articledetail.asp?id=13718> [27 กรกฎาคม 2566].

การบริหารจัดการบัญชีทางการเงินของวัดโดยหลักธรรมาภิบาล Managing the Temple's Financial Accounts according to the Principles of Good Governance

¹พระครูสุภัททกิจจานุการ, ²ปรัชญา บุตรสะอาด, ³วรพจน์ ก้องเสนาะ

¹Phrakhrusuphatthakijjanukan, ²Pratya Butsaad, ³Worapot Kongsanoh

^{1,2,3}วิทยาลัยสงฆ์ชลบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^{1,2,3}Chonburi Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

²Corresponding author, e-mail: butsaad16@gmail.com

Received: January 10, 2024; Revised: March 22, 2024; Accepted: April 23, 2024

บทคัดย่อ

บทความทางวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการบัญชีทางการเงินของวัดโดยหลักธรรมาภิบาล ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีเพื่อการจัดการ ศึกษาหลักการบริหารบัญชีทางการเงินของวัด และศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการบัญชีทางการเงินของวัดโดยหลักธรรมาภิบาล วัดเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไร และมีกิจกรรมจัดหาทุนผ่านการบริจาค จึงมีความจำเป็นที่จะต้องยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดความโปร่งใส และตรวจสอบได้ ด้วยความสำคัญการบริหารจัดการบัญชีทางการเงินของวัดโดยหลักธรรมาภิบาลนั้นเป็นสิ่งสำคัญ ผู้บริหารการเงินของวัดนั้นจะต้องให้ความสำคัญอย่างมาก วัดมีฐานะเป็นนิติบุคคลมีสิทธิและหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แม้จะเป็นองค์กรทางศาสนา แต่วัดมีความสำคัญทางเศรษฐกิจ เป็นองค์กรไม่แสวงหากำไรที่มีไชระบบตลาด หรือตามระบบบัญชีประชาชาติ ค.ศ. 1993 เรียกว่าสถาบันไม่แสวงหากำไรให้บริการครัวเรือน หมายถึง องค์กรที่ดำเนินงานโดยไม่หวังผลกำไร โดยผลิตสินค้าและบริการให้กับประชาชนหรือสังคมโดยไม่คิดราคาหรือแบบให้เปล่า หรือจำหน่ายในราคาที่ไม่คุ้มทุนหรือในราคาที่ไม่นับสำคัญทางเศรษฐกิจ ในที่นี้ครอบคลุมองค์กรประเภทมูลนิธิ สมาคม องค์กรทางศาสนา และพรรคการเมือง เป็นต้น

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, การบัญชีทางการเงินของวัด, หลักธรรมาภิบาล

Abstract

The objective of this academic article is to study the financial accounting management practices of temples using the principles of good governance. Study theoretical concepts related to management accounting. Study the principles of financial accounting management of the temple. And study the strengths, weaknesses, problems, obstacles, and suggestions for managing the temple's financial accounts according to the principles of good governance. The temple is a non-profit organization. And there are fundraising activities through donations. Therefore, it is necessary to adhere to the principles of good governance in management. To

achieve transparency and can be checked with the importance of managing the temple's financial accounts using good governance principles, it is important. The financial administrators of the temple must take it very seriously. The temple has the status of a juristic person. Has rights and duties according to the Sangha Act, B.E. 2505, even though it is a religious organization. But the temple has economic importance. It is a non-profit organization that is not a market system. Or according to the National Accounting System of 1993, it is called a non-profit household service institution, meaning an organization that operates without profit. By producing goods and services for the people or society without charging a price or for free. Or sold at a price that is not cost-effective or at a price that is economically insignificant this covers organizations such as foundations, associations, religious organizations. And political parties, etc.

Keyword: Management, Temple financial accounting, Principles of good governance.

บทนำ

วัดเป็นสถานที่สำคัญในการดำเนินกิจการของพระสงฆ์และเป็นที่ประกอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประชาชนทั้งทางด้านศาสนา การศึกษา วัฒนธรรม และสังคม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันวัดจึงกลายเป็นศูนย์กลางของสังคม เป็นที่รวมจิตใจของประชาชน เป็นองค์กรที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณภาพชีวิตการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในสังคม ทั้งยังเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในสังคม วัดจึงถือเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไร และจัดตั้งขึ้นเพื่อให้ประโยชน์แก่ส่วนรวม ดังนั้น ในการดำเนินการของวัด จึงมีกฎหมายและข้อบังคับของภาครัฐกำกับ และมีคณะกรรมการที่มาร่วมกันทำงานโดยสมัครใจ เพื่อให้การปฏิบัติศาสนกิจเป็นไปด้วยความเรียบร้อย วัดจึงจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการที่ดี มีธรรมาภิบาล เพื่อให้เป็นที่ยอมรับ และสร้างความเชื่อมั่นต่อผู้เกี่ยวข้อง และประชาชนในประเทศตามแนวปฏิบัติด้านธรรมาภิบาลขององค์กรไม่แสวงหากำไร คณะกรรมการและผู้บริหารองค์กรจะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต รมัตถะวัง รอบคอบ โปร่งใส และตรวจสอบได้ ซึ่งเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยให้การบริหารจัดการวัดเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล คือ การจัดทำบัญชีและการควบคุมภายใน การจัดทำบัญชี เป็นเครื่องมือสากลที่ทุกองค์กรทั้งแสวงหากำไรและไม่แสวงหากำไรจำเป็นต้องทำเพื่อใช้ในการบันทึกรายการค้าที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการภายในองค์กร จำแนก และสรุปผลเพื่อใช้ในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ อาทิเช่น การควบคุมและดูแลสินทรัพย์ขององค์กรให้สูญหาย การวางแผนและบริหารทรัพยากรที่มีเพื่อความอยู่รอดขององค์กรในอนาคต

วัดส่วนใหญ่ยังคงไม่มีการทำบัญชีรายรับรายจ่ายอย่างเป็นระบบ และชัดเจน และหน่วยงานที่ทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูลทางการเงินของวัด โดยเฉพาะสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ยังไม่สามารถที่จะดำเนินการให้วัดนำส่งรายงานการเงินตามมาตรฐานทางบัญชีที่กำหนดให้แก่สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด เพื่อทำการรวบรวมเป็นข้อมูลสำหรับการรายงานผลในภาพรวมได้เท่าที่ควร (ณดา จันทรสม, 2555: 4) การบริหารวัดในปัจจุบันยังคงมีปัญหาหลายด้าน เช่น รัฐไม่ใส่ใจตรวจสอบการบริหารงบประมาณที่รัฐจัดสรรให้กับวัด วัดไม่จัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายเงินให้ชัดเจน การใช้ที่ดินของวัดในเชิงพาณิชย์ มีอาคารบ้านเรือนเกิดขึ้นมากมาย ทำให้วัดขาดความสวยงาม หรือวัดต่างๆ แข่งกันหารายได้โดยวิธีต่างๆ จนอาจขัดต่อธรรมวินัยเป็นต้น ถึงแม้วัดจะมีสถานะเป็นนิติบุคคล และเป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร ซึ่งเจ้าอาวาสมีสิทธิที่จะบริหารวัดได้อย่างเป็นอิสระภายใต้การกำกับดูแลจากคณะกรรมการมหาเถรสมาคมก็ตาม แต่เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่วัด

ซึ่งเป็นสถาบันทางศาสนาของพุทธศาสนิกชนทุกคน วัดจึงควรนำหลักธรรมมาภิบาลอันเป็นหลักการของการบริหารองค์กรที่ดีซึ่งประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม หลักการมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส และหลักความคุ้มค่า มาใช้ในการบริหารการเงินเพื่อให้เกิดความคุ้มค่า และความโปร่งใส อันจะก่อให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในวัดนั้นยิ่งๆ ขึ้นไป (ทวีวัฒน์ ปุณฺณทริภักดิ์, 2552: 1-5) การบริหารจัดการเงินของวัดเป็นไปตามหลักธรรมมาภิบาลนับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการเงินที่มีมากมายภายในวัดต่างๆ การที่กระแสเงินจากการบริจาคทรัพย์เพื่อทำบุญของประชาชนได้หลั่งไหลเข้ามาอย่างต่อเนื่องในขณะที่วัดไม่จำเป็นต้องแสดงรายรับรายจ่ายของต่อสาธารณะ ได้ก่อให้เกิดความคลุมเครือเกี่ยวกับการจัดการกับเงินที่ได้รับบริจาคไปว่าได้นำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของการบริจาคหรือไม่ และได้นำไปใช้อย่างคุ้มค่าหรือไม่ (ปกรณ์ ต้นสกุล, 2552: 7)

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีเพื่อการจัดการ

การบัญชี คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ เชิงเศรษฐกิจ และนำข้อมูลดังกล่าวมาประมวลผลโดยการบันทึก จำแนก และทำการสรุปผลที่เป็นตัวเงินออกมาเป็นรายงานในรูปแบบต่างๆ การบัญชีมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจ ในการประกอบธุรกิจทุกรูปแบบกิจการจะต้องมีการจัดทำบัญชีเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและเอกสารต่างๆ ที่เกิดขึ้นในกิจการ และจัดทำบันทึกการที่เกิดขึ้น เพื่อจะทำให้ทราบผลดำเนินงานและฐานะการเงิน ของกิจการ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวางแผนการดำเนินงานในอนาคต เพื่อกิจการจะได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ความหมายของการบัญชี

การบัญชี คือ ศิลปะของการเก็บรวบรวม บันทึก จำแนก และทำสรุปข้อมูลอันเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจในรูปตัวเงิน ผลงานขั้นสุดท้ายของการบัญชี ก็คือ การให้ข้อมูลทางการเงินซึ่งเป็นประโยชน์แก่บุคคลหลายฝ่าย และผู้ที่สนใจในกิจกรรมของกิจการ นักวิชาการได้ให้ความหมายของการบัญชี (accounting) ไว้หลายทัศนะ ดังนี้

King, Lembke, and Smith (2001: 19) การบัญชี หมายถึง กระบวนการระบุ การวัดมูลค่า การจำแนก การเก็บรวบรวมข้อมูล สรุป และการติดต่อสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงปริมาณเบื้องต้น เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจ

ไพบูลย์ ผ่องวงศ์ (2547: 2) การบัญชี หมายถึง ศิลปะของการจดบันทึกการหรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับการเงินในรูปของเงินตรา จัดหมวดหมู่ของรายการที่บันทึกไว้ สรุปผล และแสดงความหมายของผลนั้นๆ

สมาคมนักบัญชี และผู้สอบบัญชี รับอนุญาตแห่งประเทศไทย (2538: 2) การบัญชี หมายถึง ศิลปะของการเก็บรวบรวมบันทึก จำแนก และทำสรุปข้อมูลอันเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจในรูปของตัวเงิน ผลงานขั้นสุดท้ายของการบัญชี คือ การให้ข้อมูลทางการเงิน ซึ่งเป็นประโยชน์แก่บุคคลหลายฝ่าย และผู้ที่สนใจในกิจกรรมของกิจการ

สรุปได้ว่า การบัญชี หมายถึง กระบวนการระบุ การจำแนก การวัดมูลค่า โดยการบันทึก เก็บรวบรวมข้อมูล จำแนก วัดมูลค่า และแปลความหมาย และนำผลที่ได้จากการบันทึกนั้นมาจัดทำเป็นรายงานทางการเงิน เพื่อนำไปวิเคราะห์ และแปลผล เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์สำหรับบุคคลภายนอก และบุคคลภายใน เพื่อใช้ในการตัดสินใจ

วัตถุประสงค์ของการจัดทำบัญชี

สุธาทิพย์ พาโพธิ์ (2547: 3-4) กล่าวว่า เป้าหมายหลักของการประกอบธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นผลิตสินค้าหรือการให้บริการก็ตาม คือ การมีผลการดำเนินงานกำไรสุทธิสูงสุด และกิจการมีฐานะทางการเงินที่มั่นคง ซึ่งเครื่องมือที่บ่งบอกผลการดำเนินงาน และฐานะทางการเงินของกิจการจะได้อาจมาจกขบวนการทางการบัญชี อันเริ่มต้นจากการรวบรวมข้อมูล จัดบันทึก จำแนกและสรุปผลตามระยะเวลาที่กำหนดในรูปของรายงานทางการเงิน นอกจากนี้สภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน มีการแข่งขันค่อนข้างสูงมาก การที่จะประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการวางแผนเพื่อกำหนดทิศทาง แนวนโยบายให้กับกิจการในอนาคต รายงานทางการเงินก็เป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่ง ในขบวนการนี้ด้วย ดังนั้น วัตถุประสงค์ของการบัญชี จึงได้แก่

1. เพื่อจัดบันทึกรายการค้าของกิจการอย่างเป็นระบบ เรียงตามลำดับเหตุการณ์ก่อนหลัง
2. เพื่อวัดผลการดำเนินงานและแสดงฐานะทางการเงินของกิจการ
3. เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนควบคุมและตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของกิจการในอนาคต
4. เพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมายเกี่ยวกับการบัญชี
5. เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมขบวนการทำงานของพนักงานของกิจการ
6. เพื่อใช้เป็นข้อมูลแก่หน่วยงานของภาครัฐบาลในการเก็บภาษี และควบคุมการบริหารงานของกิจการ

7. เพื่อใช้เป็นข้อมูลแก่บุคคลที่น่าสนใจ เช่น นักลงทุน สถาบันการเงินที่กิจการขอสินเชื่อ

ขอบเขตของงานบัญชี

ศรีสุตา อีรยา (2555) สำหรับขอบเขตของงานบัญชีนั้น เราสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ

1) **การบัญชีการเงิน (Financial Accounting)** เป็นการบัญชีที่จัดทำโดยบันทึกตามมาตรฐานการบัญชีหรือหลักการบัญชีที่รับรองกันทั่วไป ได้แก่ งบแสดงฐานะการเงิน งบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด นโยบายการบัญชีและหมายเหตุประกอบงบการเงิน เพื่อรายงานต่อบุคคลภายนอกกิจการอาทิ นักลงทุน เจ้าหนี้ ผู้ถือหุ้น หน่วยงานราชการ ลูกจ้าง

2) **การบัญชีเพื่อการจัดการ (Managerial Accounting)** เป็นการจัดทำเพื่อรวบรวมข้อมูลเสนอต่อผู้ใช้ข้อมูลที่เป็นบุคคลภายในกิจการ ได้แก่ กรรมการบริหาร ผู้จัดการ หัวหน้าฝ่าย หัวหน้าแผนก ฯลฯ เพื่อใช้ในการวางแผน และควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ข้อมูลนั้นส่วนหนึ่งมาจากการทำบัญชี รวมกับข้อมูลอื่นๆ ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน เช่น จำนวนชั่วโมงการทำงาน จำนวนหน่วยของวัตถุดิบ เป็นต้น รายงานทางการเงินเพื่อการจัดการมีได้หลากหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้บริหาร

ความหมายการบัญชีการเงิน

การดำเนินธุรกิจไม่ว่าจะเป็นธุรกิจขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ จำเป็นจะต้องมีระบบข้อมูลทางการเงินที่ถูกต้องเพื่อใช้ในการวางแผนระบบการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งได้จากการรวบรวมหรือสะสมข้อมูลจากแผนกต่างๆ เพื่อนำไปจัดทำรายงานทางการเงินและรายงานทางการบริหาร มีผู้ให้ความหมายของการบัญชีการเงิน (Financial accounting) ไว้ต่างๆ กันดังนี้

สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ (2549: 20) ได้กล่าวว่า การบัญชีการเงิน คือ กระบวนการทางบัญชีที่เกี่ยวกับการจัดเก็บรวบรวม จำแนก และรายงานข้อมูลทางการเงินของกิจการที่เกิดขึ้นในอดีตของ

กิจการให้แก่บุคคลภายนอก ส่วนการบัญชีบริหาร คือ กระบวนการในการระบุการวัดผลการสะสมข้อมูล การวิเคราะห์ การจัดเตรียม การตีความ และการติดต่อสื่อสารข้อมูลทางการเงินซึ่งฝ่ายบริหารบุคคลภายใน (Internal users) ที่จะสามารถใช้ข้อมูลจากการบัญชีบริหารเพื่อการวางแผน การควบคุม และการประเมินผลภายในกิจการ

สุพาดา สิริกฤตดา (2548: 11) ได้กล่าวว่า การบัญชีการเงิน เป็นการจัดทำงบการเงินและรายงานทางการเงินอื่นๆ สำหรับบุคคลภายนอก ส่วนการบัญชีเพื่อการจัดการเป็นการใช้เทคนิคทางการบัญชีและการรวบรวมข้อมูลจากรายงานทางการเงินและข้อมูลจากฝ่ายต่างๆ โดยนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ในการวัด การวิเคราะห์ และการอธิบายผลข้อมูล เพื่อใช้ในการวางแผน การควบคุม และการตัดสินใจ

ศรีสุตา ธีระกาญจน์ (2549: 1-2) ได้กล่าวถึงการบัญชีการเงินว่าเป็นการบัญชีที่จัดทำเพื่อรวบรวมข้อมูลทางการเงินของธุรกิจที่เกิดขึ้นแล้วตามมาตรฐานการบัญชีและหลักการบัญชีที่รับรองทั่ว ไปรายงานต่อผู้ใช้ข้อมูลที่เป็นบุคคลภายนอก

ความหมายการบัญชีเพื่อการจัดการ

การบัญชีเพื่อการจัดการ (Managerial accounting) คือ กระบวนการทางบัญชีที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากฝ่ายต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นแล้ว และที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งข้อมูลที่เป็นจำนวนเงินและข้อมูลที่มีใช้จำนวนเงิน เพื่อใช้ในการจัดทำรายงานทางการเงิน ซึ่งใช้ในการบริหารงาน จัดทำงบประมาณ กำหนดต้นทุนมาตรฐาน การตัดสินใจระยะสั้น และตัดสินใจลงทุนในโครงการระยะยาว การบัญชีเพื่อการจัดการ มีนักวิชาการและบุคคลต่างๆ ให้ความหมายไว้ ดังนี้

เบญญาภา โสอุบล (2557: 2) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบัญชีเพื่อการจัดการ คือ กระบวนการทางบัญชีที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากฝ่ายต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นแล้วและที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งข้อมูลที่เป็นจำนวนเงินและข้อมูลที่มีใช้จำนวนเงิน เพื่อใช้ในการจัดทำรายงานทางการเงิน ซึ่งใช้ในการบริหารงาน จัดทำงบประมาณ กำหนดต้นทุนมาตรฐาน การตัดสินใจระยะสั้น และตัดสินใจลงทุนในโครงการระยะยาว

ไพบุลย์ ผจงวงศ์ (2554: 8) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบัญชีบริหาร หมายถึง การจัดทำบัญชีและการรายงานทางการเงินของส่วนงานต่างๆ ในองค์กรเพื่อใช้ในการวางแผน ควบคุมและการตัดสินใจ การจัดทำข้อมูลทางการเงินบัญชีสำหรับการบัญชีบริหารนั้นจะทำตามความเหมาะสมและตามความต้องการของฝ่ายบริหาร โดยอาจไม่มีข้อกำหนดและกฎเกณฑ์ใดๆ บังคับ

ศศิวิมล มีอำพล (2552: 1-2) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบัญชีบริหารเป็นการบัญชีแขนงหนึ่งที่ประกอบด้วนกระบวนการการแจกแจง การวัด การวิเคราะห์ การจัดเตรียม การแปลความหมายและการสื่อสารของข้อมูลทางการเงินซึ่งใช้ภายในองค์กร เพื่อให้ ผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจในองค์กรใช้ในการวางแผน การตัดสินใจรวมถึงการประเมินผล การควบคุมภายในองค์กรและการกำกับดูแล

สมพร มณีจันทร์ (2566: บทความออนไลน์) การบัญชีบริหาร คือ การใช้วิธีการทางบัญชีรวบรวมข้อมูล จัดทำรายงานทางการเงินใช้ในการบริหาร เพื่อจัดทำงบประมาณ กำหนดต้นทุน เพื่อตัดสินใจระยะสั้นและวิเคราะห์โครงการลงทุนระยะยาว

สรุป จากความหมายข้างต้น การบัญชีเพื่อการจัดการ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การบัญชีบริหาร จึงเป็นการจัดทำบัญชีเพื่อนำเสนอข้อมูลทางการเงินที่เกิดขึ้นแล้วในอดีต หรือข้อมูลทางการเงินที่ได้จากการประมาณการว่าจะเกิดขึ้นในอดีตก็ได้ เพื่อนำเสนอข้อมูลเหล่านั้นให้ฝ่ายบริหารภายในองค์กรธุรกิจได้ทราบและใช้เป็นแนวทางในการวางแผน การควบคุม และประกอบการตัดสินใจในประเด็นต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมและทันต่อเวลา โดยจะนำข้อมูลในเชิงวิเคราะห์เฉพาะส่วนภายในองค์กรธุรกิจที่

ผู้บริหารให้ความสนใจในขณะนั้น ดังนั้น ข้อมูลที่ได้จึงอาจไม่ได้ยึดแนวคิดตามมาตรฐานการบัญชีการเงินใดๆ ทั้งหมดและไม่มีกำหนดระยะเวลาในการจัดทำที่แน่นอน ขึ้นอยู่กับความต้องการของฝ่ายบริหาร

การบริหารจัดการบัญชีทางการเงิน

การบริหารการเงิน (Financial Management) เป็นการจัดการทางการเงินขององค์กรที่มีกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการได้มาและใช้ไปของเงิน โดยทั่วไปแล้ว การบริหารการเงินเป็นหลักที่องค์กรทุกประเภทควรต้องมีการดำเนินการให้สอดคล้องกับหลักการบริหารการเงินที่ถูกต้อง เพื่อให้บรรลุต่อเป้าหมายในการบริหารการเงินได้ โดยทั่วไปแล้ว องค์กรธุรกิจจะมีเป้าหมายหลักในการสร้างความมั่งคั่งให้แก่เจ้าของกิจการ (Stockholders' Wealth Maximization) แต่ทั้งนี้การคำนึงถึงประโยชน์ของเจ้าของกิจการเพียงอย่างเดียว โดยไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น (Stakeholders) อาจทำให้เกิดความเสี่ยงและไม่สามารถดำรงความยั่งยืนของกิจการได้ ดังนั้น องค์กรทุกประเภทต้องยึดหลักการบริหารกิจการที่ดี ดำเนินกิจการและการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล โดยมีการคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ครบถ้วน และตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเหมาะสมเพื่อลดความเสี่ยงในการดำเนินงาน และนำไปสู่ความยั่งยืนในการบริหารองค์กรได้

การบริหารการเงินจะเกี่ยวข้องกับการบริหารหลัก 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมลงทุน กิจกรรมจัดหาเงิน และกิจกรรมดำเนินงาน

กิจกรรมลงทุน หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาสินทรัพย์ทั้งระยะสั้นและระยะยาวเพื่อใช้ในการประกอบกิจการขององค์กร (ธาดา จันทสม, 2555: 9-10)

หลักการบริหารบัญชีทางการเงินของวัด

วิธีรับและเก็บรักษาเงินของวัดและวิธีทำบัญชี

การรับและเก็บรักษาเงินของวัดและการทำบัญชีเป็นงานการศาสนสมบัติของวัดเป็นงานหนึ่งซึ่งอยู่ในความดูแลและจัดการของเจ้าอาวาสตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2511) ซึ่งมีวิธีปฏิบัติคือ

- 1) วิธีรับและเก็บรักษาเงินของวัด
- 2) วิธีทำบัญชีรับจ่าย
- 3) วิธีทำบัญชีปีของวัด

วิธีรับและเก็บรักษาเงินของวัด

การรับเงินผลประโยชน์ไม่ว่ากรณีใดๆ วัดจะต้องออกใบเสร็จรับเงิน (ตามแบบ ศบว.7) แสดงการรับทุกครั้งแล้วจึงนำยอดเงินตามใบเสร็จนั้นเข้าบัญชีรับ และลงเลขที่ใบเสร็จไว้ในบัญชีรับอีกครั้ง แม้การรับดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารเข้าบัญชีรับก็ต้องปฏิบัติเช่นเดียวกัน สำหรับอนุโมทนาบัตรจะมีหรือไม่ก็ได้ส่วนการรับเงินการกุศลควรออกอนุโมทนาบัตรแล้วลงบัญชีรับอีกครั้งหนึ่ง

วิธีการเก็บรักษาเงินของวัด วัดจะเก็บรักษาเงินผลประโยชน์ของวัดเองได้เพียง 3,000 บาท ส่วนที่เกิน 3,000 บาทให้นำฝากกรมการศาสนาจังหวัด อำเภอ ธนาคาร หรือนิติบุคคลที่กรมการศาสนาให้ความเห็นชอบทางปฏิบัตินั้น ควรฝากธนาคารโดยระบุชื่อบัญชีว่า “วัด.....หรือว่า เงินของวัด.....” ห้ามฝากเป็นชื่อเจ้าอาวาสหรือผู้ใด การเบิกเงินจากธนาคารควรกำหนดเงื่อนไขให้ลงนามร่วมกัน 3 คน คือ เจ้าอาวาส ไวยาวัจกร หรือผู้ดูแลผลประโยชน์ รวมเป็น 3 คน ผู้ที่เจ้าอาวาสเห็นควรจึงถอนได้หรือเมื่อฝากลงนามร่วมกัน 3 คน เมื่อจะถอนลงนามต้องมี 2 ใน 3 มีเจ้าอาวาสเป็นหลัก ส่วนเงินการกุศลให้เก็บรักษาตามความประสงค์ของผู้บริจาค ถ้าผู้บริจาคมิได้แจ้งความประสงค์ไว้ ให้อนุโลมตามการเก็บรักษาเงินผลประโยชน์ของวัด

วิธีทำบัญชีรับจ่าย

ให้เจ้าอาวาสมอบให้ไวยาวัจกรหรือผู้จัดประโยชน์วัดจัดนำบัญชีรับจ่ายประจำเดือน โดยใช้แบบของกรมการศาสนา เมื่อทุกสิ้นเดือนให้รวบรวมยอดรับจ่าย หักยอดคงเหลือและยอดยกไปเดือนต่อไป ผู้ทำบัญชีลงนามรับรองแล้ว เสนอเจ้าอาวาสตรวจและควรให้ตรวจทุกเดือน วัดใหญ่ๆ มีรายรับรายจ่ายมาก อาจมีบัญชีรับจ่ายหลายเล่มตามประเภทแห่งงานหรืออาจใช้บัญชีรับจ่ายแบบทั่วไปเพื่อความสะดวกในการจัดทำบัญชีก็ได้

วิธีทำบัญชีงบประมาณ

เจ้าอาวาสต้องตั้งไวยาวัจกรหรือผู้จัดประโยชน์ของวัดจัดทำบัญชีงบประมาณ (ตามแบบ ศบว.6) ตัดยอดวันที่ 31 ธันวาคม โดยปฏิบัติดังนี้

- 1) แยกรายรับทั้งปีออกเป็นประเภท เช่น ยอดเงินยกมาจากปีเก่า เงินค่าเช่า เงินค่าบำรุงเงิน ค่าดอกเบี้ย เงินการกุศลต่างๆ และรายรับอื่นๆ แต่ละประเภทเป็นเงินเท่าใด และรวมทุกประเภทเป็นเงินเท่าใด
- 2) แยกรายจ่ายทั้งปีออกเป็นประเภท เช่น ค่าก่อสร้างและบูรณะ ค่าตอบแทน ค่าภาษีค่า น้ำประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ ค่าคนงานวัดและรายจ่ายอื่นๆ แต่ละประเภทเป็นเงินเท่าใด และรวมทุกประเภทเป็นเงินเท่าใด
- 3) เมื่อหักแล้วคงเหลือเงินเท่าใด
- 4) เงินที่เหลือเป็นเงินสดเท่าใด ฝากธนาคารไหน เท่าใดเมื่อจัดลงรายการในบัญชีงบประมาณเรียบร้อยแล้วให้ผู้จัดทำบัญชีลงนามรับรอง แล้วเสนอเจ้าอาวาสลงนามและเก็บไว้ให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง (ณดา จันทรสม, 2555: 43-45)

แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

การดำเนินงานขององค์กรต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรของทางราชการในส่วนกลาง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ดี องค์กรรัฐวิสาหกิจ และองค์กรธุรกิจเอกชนองค์กรทางศาสนา และองค์กรสาธารณอื่นๆ ที่จะให้บังเกิดผลสำเร็จด้วยดี ต้องอาศัยหลักธรรมาภิบาลในการดำเนินงาน ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายเกี่ยวกับคำว่า “ธรรมาภิบาล” ไว้ดังนี้

สุดจิต นิमितกุล (2543: 43) ให้นิยามคำว่าธรรมาภิบาลว่าหมายถึง การดำเนินงานของภาคการเมือง การบริหาร และภาคเศรษฐกิจที่จะจัดการกิจการของประเทศในทุกๆระดับ ประกอบด้วยกลไก กระบวนการ และสถาบันต่างๆ ที่ประชาชนและกลุ่มสามารถแสดงออกซึ่งผลประโยชน์ปกป้องสิทธิของตนเองตามกฎหมายและแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกับหลักการของการมีส่วนร่วม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบการส่งเสริมหลักนิติธรรม เพื่อให้มั่นใจได้ว่าการจัดลำดับความสำคัญทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ยืนอยู่บนความเห็นพ้องต้องกันทางสังคม และเสียงของคนยากจนและผู้ด้อยโอกาสได้รับการพิจารณาในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการพัฒนา

อมรา พงศาพิชญ์ และนิตยา ภัทรลือระพันธ์ (2541: 25) กล่าวว่า “ธรรมาภิบาล” คือ การมุ่งความสนใจไปที่องค์กรประกอบที่ทำให้เกิดการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้แน่ใจว่านโยบายที่กำหนดไว้ได้ผล หมายถึงการมีบรรทัดฐานเพื่อให้มีความแน่ใจว่ารัฐบาลสามารถสร้างผลงานตามที่สัญญาไว้กับประชาชนได้

ประมวล รุจนเสรี (2542: 32) ให้นิยามความหมายของธรรมาภิบาลว่า การปรับวิธีคิดวิธีบริหารราชการของประเทศไทยเสียใหม่ทั้งระบบ โดยการกำหนดเจตนารมณ์ของแผ่นดินขึ้นมาเพื่อทุกคน

ทุกฝ่ายในประเทศจะร่วมคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันจัดการ ร่วมกันรับผิดชอบแก้ปัญหาพัฒนานำแผ่นดินไปสู่ความมั่นคง ความสุข สันติสุข มีการพัฒนาที่ยั่งยืนและกว้างไกล

สำนักงานข้าราชการพลเรือน (บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมี ลี, 2546: 43) ได้สรุปถึงองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลว่า ประกอบด้วยหลักการสำคัญ 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า หลักการมีส่วนร่วม และหลักคุณธรรม โดยองค์ประกอบของสำนักงาน ก.พ. เน้นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล และการใช้บริการของรัฐซึ่งมีคำอธิบายในองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

1) **หลักนิติธรรม** คือ การตรากฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับและกติกาต่างๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม ตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและสมาชิก โดยมีการยินยอมพร้อมใจและถือปฏิบัติร่วมกันอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม กล่าวโดยสรุป คือ สถาปนาการปกครองภายใต้กฎหมาย มิใช่กระทำกันตามอำเภอใจหรืออำนาจของบุคคล

2) **หลักคุณธรรม** คือ การยึดถือและเชื่อมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยการรณรงค์เพื่อสร้างค่านิยมที่ดีงามให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรหรือสมาชิกของสังคมถือปฏิบัติ ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริตความเสียสละ ความอดทนขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย เป็นต้น

3) **หลักความโปร่งใส** คือ การทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา และสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้โดยการปรับปรุงระบบและกลไกการทำงานขององค์กรให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารหรือเปิดให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก ตลอดจนมีระบบหรือกระบวนการตรวจสอบและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นการสร้างควมไว้วางใจซึ่งกันและกัน และช่วยให้การทำงานของภาครัฐและภาคเอกชนปลอดจากการทุจริตคอร์รัปชัน

4) **หลักความมีส่วนร่วม** คือ การทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และร่วมเสนอความเห็นในการตัดสินใจสำคัญๆ ของสังคม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ การแจ้งความเห็น การไต่สวน สาธารณะ การประชาพิจารณ์การแสดงประชามติหรืออื่นๆ และขจัดการผูกขาดทั้งโดยภาครัฐหรือโดยภาคธุรกิจเอกชน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสามัคคีและความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน

5) **หลักความรับผิดชอบ** ผู้บริหาร ตลอดจนคณะข้าราชการ ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ ต้องตั้งใจปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่อย่างดียิ่ง โดยมุ่งให้บริการแก่ผู้มารับบริการเพื่ออำนวยความสะดวกต่างๆ มีความรับผิดชอบต่อความบกพร่องในหน้าที่การงานที่ตนรับผิดชอบอยู่ และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขได้ทันที่

6) **หลักความคุ้มค่า** ผู้บริหาร ต้องตระหนักว่ามีทรัพยากรค่อนข้างจำกัด ดังนั้น ในการบริหารจัดการจำเป็นจะต้องยึดหลักความประหยัดและความคุ้มค่า ซึ่งจำเป็นจะต้องตั้งจุดมุ่งหมายไปที่ผู้รับบริการหรือประชาชนโดยรวม

โดยสรุปแล้ว ถึงแม้จะมีนักวิชาการ และองค์กรที่ได้แบ่งองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลออกไปแตกต่างกันก็ตาม แต่องค์ประกอบเหล่านั้นยังคงมีแกน หรือหลักสำคัญร่วมกัน นั่นคือความถูกต้อง ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมของประชาชน และการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

จุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการบัญชีทางการเงินของวัด โดยหลักธรรมาภิบาล

วัตถุประสงค์ของการจัดทำบัญชีวัด มีดังนี้

1. เพื่อให้วัดถือปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎกระทรวง พ.ศ. 2564 ว่าด้วยการดูแลรักษาจัดการศาสนสมบัติวัดให้เป็นไปด้วยดี
2. เพื่อให้การบริหารจัดการการเงินของวัด เกิดความโปร่งใส เป็นที่ยอมรับและศรัทธาของพุทธศาสนิกชน และ
3. เพื่อให้วัดเป็นต้นแบบขององค์กรธรรมาภิบาล “การจัดทำบัญชี” (Accounting) หมายถึง การจดบันทึก การจำแนก การสรุปผล และการจัดทำรายงานทางการเงินโดยใช้หน่วยวัดเป็นเงินตรา การนำข้อมูลทางการเงินไปใช้ในการวางแผนหรือตัดสินใจในการดำเนินงานต่างๆ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

จุดแข็งในการบริหารการเงินของวัด

วัดมีความศรัทธาของพุทธศาสนิกชนเป็นฐานสำคัญของการพัฒนา ทำให้วัดระดมทุนจากเงินบริจาคตามวัตถุประสงค์ต่างๆ ได้ จึงไม่ต้องเน้นในเรื่องการจัดหารายได้เป็นหลัก แตกต่างกับองค์กรไม่แสวงหากำไรรูปแบบอื่น หากวัดดำรงความเชื่อมั่นและศรัทธาของพุทธศาสนิกชนให้คงอยู่ได้อย่างยาวนาน ย่อมเป็นจุดแข็งสำคัญต่อการพัฒนา

วัดมีความใกล้ชิดกับชุมชน ทำให้การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการวัดจากผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งชุมชน ชาวบ้าน สามารถเกิดขึ้นได้ ดังนั้น หากมีการวางระบบและกลไกในการบริหารจัดการวัดที่ชัดเจน เมื่อต้องการความร่วมมือจากชุมชนก็ย่อมทำได้

จุดอ่อนในการบริหารการเงินของวัดไทยที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

- 1) วัดส่วนใหญ่ไม่ได้จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย การตรวจสอบ รายงานผลต่อเจ้าคณะปกครองฝ่ายสงฆ์ จะมีการทำเด่นชัดเฉพาะวัดใหญ่ๆ หรือพระอารามหลวง ซึ่งอยู่ในเขตเทศบาลและวัดในเมือง
- 2) การจัดทำบัญชีของวัดที่เป็นอยู่ไม่เหมาะสม ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีและขาดการควบคุมภายในที่ดี
- 3) การไม่มีความชัดเจนในการกำกับดูแล ควรยึดถือถึงหลักคุณธรรมเข้ามาบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 4) การไม่มีการรายงานทางการเงินที่เป็นมาตรฐาน และไม่มีการเก็บข้อมูลการเงินของวัดไว้ ทำให้ขาดการสะท้อนภาพรวมของการบริหารการเงินวัด
- 5) การไม่มีการวางระบบและกลไกในการเบิกจ่ายเงิน และบริหารการเงินของวัดที่สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล

ปัญหาและอุปสรรค

เจ้าอาวาสส่วนใหญ่ขาดความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการดูแลทรัพย์สิน และศาสนสมบัติ วัดมักจะบริหารจัดการแต่เพียงผู้เดียว ไม่ได้มีการกระจายอำนาจหรือแบ่งหน้าที่ให้พระสงฆ์หรือกรรมการวัดอย่างชัดเจน กรรมการวัดที่เข้ามาช่วยเหลือกิจการดูแลทรัพย์สินของวัด และศาสนสมบัติวัดส่วนใหญ่ ขาดความรู้ ความชำนาญในด้านการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย วัดในเขตชนบทมักจะได้รับอิทธิพลจากกรรมการวัดในพื้นที่ วัดที่มีทรัพย์สินรายได้จำนวนมาก มักจะมีผู้มีอิทธิพลเข้าไปแสวงหาผลประโยชน์ การจัดสรรผลประโยชน์ของวัดบางส่วนยังไม่เหมาะสม และไม่ได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของคณะสงฆ์และมหาเถรสมาคม การบริหารจัดการดูแลทรัพย์สินและศาสนสมบัติของวัด เจ้าคณะปกครองไม่ได้เข้มงวด

และขาดการตรวจสอบอย่างต่อเนื่องพุทธศาสนิกชนไม่สามารถเข้าไปรู้เห็นหรือรับทราบผลการดำเนินการบริหารจัดการดูแลทรัพย์สินและศาสนสมบัติวัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญสุรางค์ ขำแจ้ง (2543) ทำการศึกษาการจัดทำบัญชีของวัดในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาถึงลักษณะการจัดทำบัญชี การควบคุมภายใน การตรวจสอบและการจัดทำรายงาน รวมถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำบัญชีของวัด ซึ่งทำการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากวัดในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 33 วัด พบว่าเจ้าอาวาสเป็นผู้จัดทำบัญชีและตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของการบันทึก รายการทางการเงินบัญชี นอกจากนี้ วัดได้มีการจัดส่วนงานทางการเงินเป็นหน่วยงานย่อยๆ เพื่อดูแล ทรัพย์สินและจัดทำบัญชีโดยมีพระสงฆ์ผู้ได้รับมอบหมายหน้าที่เฉพาะ และการศึกษาพบว่ามีปัญหา คือ วัดไม่มีการใช้ใบเสร็จรับเงินและเอกสารการอนุมัตินาบัตร์ทุกครั้งเมื่อมีการรับบริจาค ทำให้ขาดเอกสาร ในการติดตามยอดเงินจากการรับบริจาค มีการจัดทำรายงานเป็นรายปีทำให้ไม่สามารถติดตาม การเปลี่ยนแปลง ทางงบการเงินที่อาจเกิดขึ้นระหว่างปี

ข้อเสนอแนะ

เพื่อการพัฒนาแนวทางการบริหารการเงินของวัดในฐานะนิติบุคคลประเภทองค์กรไม่แสวงหากำไร และมีรายได้จากการบริจาคให้มีความสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล ผู้เกี่ยวข้องจึงควรดำเนินการ ดังนี้

- 1) มีการอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับผู้บริหารการเงินของวัดให้มีความรู้เรื่องหลักธรรมาภิบาล หรือการบริหารจัดการที่ดีให้วัด และควรมีกฎหมายที่ชัดเจน
- 2) มีการดำเนินการอย่างโปร่งใสและสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลมากกว่าด้วยกฎหมายว่า ด้วยเรื่องการบริหารจัดการการเงินของวัด
- 3) การทำบัญชีรายการการเงินของวัด จะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล มากที่สุด
- 4) มีการจัดบันทึกรายรับ-รายจ่าย โดยให้เป็นไปตามมาตรฐานบัญชีที่ยอมรับได้ทั่วไป
- 5) มีระบบการเบิกจ่ายเงินอย่างชัดเจน และโปร่งใส เพื่อให้ไม่มีปัญหาตามในอนาคต

กล่าวโดยสรุป การบริหารจัดการที่ดีสะท้อนถึงความโปร่งใสและตรวจสอบได้ จะนำไปสู่ความ เชื่อมั่นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กรนั้น และวัดเป็นองค์กรที่มีความใกล้ชิดกับคนและชุมชน ดังนั้น การสร้าง ความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นในผู้มีจิตศรัทธาและพุทธศาสนิกชนผู้เลื่อมใส เป็นสิ่งสำคัญในการทำนุบำรุง พระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนสืบไป

สรุปท้ายบท

การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานเป็นสิ่งจำเป็น และมีความสำคัญ ต่อความสำเร็จขององค์กรทุกประเภท ทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรทางศาสนา องค์กรธุรกิจ หรือองค์กร ทางสังคมต่างๆ ทั้งนี้เพราะธรรมาภิบาลเป็นการบริหารจัดการที่ดีเป็นการบริหารจัดการที่สร้างประโยชน์ และความ เป็นธรรมต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และนำไปสู่ความเจริญทั้งหมด ดังนั้น จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ ที่องค์กรทางศาสนา โดยเฉพาะวัด ซึ่งเป็นองค์กรหลักที่สำคัญยิ่งในสังคมต้องนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการ ดำเนินการ โดยที่ผู้บริหารวัดทุกระดับไม่ว่าจะเป็นเจ้าอาวาส เจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอหรือเจ้าคณะ ผู้ปกครองระดับสูงขึ้นไป จำเป็นต้องตระหนักในสำคัญของหลักธรรมาภิบาล การที่วัดเป็นองค์กรไม่ แสวงหากำไร และมีกิจกรรมจัดหาทุนผ่านการบริจาค จึงมีความจำเป็นที่จะต้องยึดหลักธรรมาภิบาล ในการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดความโปร่งใส และตรวจสอบได้ การเปิดเผยข้อมูลทางการเงินของวัด เพื่อสะท้อนถึงแหล่งที่มาและใช้ไปของเงิน การจัดทำรายงานทางการเงินที่เป็นมาตรฐาน เปิดเผยให้

สาธารณะได้รับรู้และตรวจสอบได้จึงเป็นสิ่งจำเป็น การบริหารการเงินที่ดีมีส่วนทำให้วัดมีความโปร่งใส สร้างความเชื่อมั่นในการเป็นศูนย์กลางจิตใจของคนในชุมชนและสังคม ย่อมนำไปสู่ความมั่นคงทางด้านการเงินให้แก่วัดในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญสุราง ขำแจ่ม. (2543). การจัดทำบัญชีของวัดในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่. *วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต*. สาขาการบัญชี. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ณดา จันทรสม. (2555). *รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัย. “การบริหารการเงินของวัดในประเทศไทย”*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ทวีวัฒน์ ปุณฺณทวิวัฒน์. (2552). *พุทธศาสนในบริบทของสังคมไทย*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.buddhadasa.org> [20 ตุลาคม 2557].
- บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี. (2546). *รายงานการวิจัยตัวชี้วัดธรรมาภิบาล*. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- เบญญาภา ไสอุป. (2557). *การบัญชีเพื่อการจัดการ*. อุตรธานี: ศักดิ์ศรีอักษรการพิมพ์.
- ปกรณ ดันสกุล. (2552). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานของพระสังฆาธิการในวัดพัฒนา ตัวอย่าง. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ.
- ประมวล รุจนเสรี. (2542). *การบริหารการจัดการที่ดี (Good Governance)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อาสา รักษาตินแดน.
- ไพบูลย์ ผจงวงศ์. (2547). *หลักการบัญชีขั้นต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- _____. (2554). *การบัญชีเพื่อการจัดการ*. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- ศรีสุดา ธีระกาญจน์. (2549). *การบัญชีเพื่อการจัดการ*. กรุงเทพฯ: ทีพีเอ็น เพรส.
- ศรีสุดา ธีรยา. (2555). *ประโยชน์และวัตถุประสงค์ของการบัญชี*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://th.wikipedia.org/wiki/> [23 กันยายน 2562].
- ศศิวิมล มีอำพล. (2552). *การบัญชีเพื่อการจัดการ*. พิมพ์ครั้งที่ 22. กรุงเทพฯ: อินโฟเมนิ่ง.
- สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์. (2549). *หลักการบัญชีบริหาร*. กรุงเทพฯ: แมคกรอฮิลอินเตอร์เนชั่นแนล เอ็นเตอร์ไพรส์ อิงค์.
- สมาคมนักบัญชี และผู้สอบบัญชี รับอนุญาตแห่งประเทศไทย. (2538). พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.
- สุดจิต นิमितกุล. (2543). *กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดีการปกครองที่ดี (Good Governance)*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- สุธาทิพย์ พาโพธิ์. (2547). *การบัญชีการเงิน*. กรุงเทพฯ: เอ็มพันธ์.
- สุพาดา สิริกุดตา. (2548). *การบัญชีบริหาร*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ธนธการพิมพ์.
- อมรา พงศาพิชญ์ และนิตยา ภัทรลือระพันธุ์. (2541). *องค์การให้ทุนเพื่อประชาสังคมในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- King, Thomas E., Lembke, Valdean C., & Smith, John H. J.J. (2001). *Financial accounting*. 2nd ed. New York: John Willey & Sons.

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ผืนป่า กรณีศึกษาป่าชุมชนบ้านเนินสมบัติ
ตำบลจรเข้สามพัน อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี
Community Involvement in Forest Conservation A Case Study of the
Community Forest in Ban Noen Sombat Chorakhesamphan
Sub-district, U Thong District, Suphan Buri Province

อนุกุล รัชตวงษ์

Anukool Ratchatawong

ส่วนการศึกษา เทศบาลตำบลจรเข้สามพัน อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี

Educational Section, Chorakhesamphan Subdistrict Municipality,

U Thong District, Suphan Buri Province

E-mail: prakob.ratchata@gmail.com

Received: March 06, 2024; Revised: April 20, 2024; Accepted: April 24, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาการดำเนินงานและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ผืนป่าของป่าชุมชนบ้านเนินสมบัติ และ (2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ผืนป่าของป่าชุมชนบ้านเนินสมบัติ จากผลการศึกษา พบว่า ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ทั้งในด้านการเสนอปัญหาที่พบ เสนอแนวทางการแก้ไขและพัฒนา ร่วมกัน ตัดสินใจแนวทางการดำเนินงานร่วมกันเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการร่วมติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ส่วนปัญหาและอุปสรรคจากทำกิจกรรมด้านการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ พบว่า (1) งบประมาณในการดำเนินงานบริหาร จัดการไม่เพียงพอ (2) ปัญหาเรื่องการขาดการประชุมร่วมกันในแต่ละครั้ง เหตุเพราะภาระหน้าที่ของคณะทำงานในแต่ละคน (3) ปัญหาการขาดแกนนำรุ่นที่สองและรุ่นต่อไป และ (4) รายได้จากการดำเนินกิจกรรมเพื่อสนับสนุนงานจิตอาสาของคณะทำงานยังมีไม่เพียงพอ ในส่วนข้อเสนอแนะมีดังนี้ (1) ภาครัฐควรจัดหาช่องทางการตลาด และสนับสนุนการตั้งกลุ่มการสร้างผลิตภัณฑ์จากแหล่งทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน และการท่องเที่ยวในพื้นที่ของชุมชน (2) ภาครัฐควรสนับสนุน และเผยแพร่แนวทางการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และ (3) ภาครัฐ ควรมีการประชาสัมพันธ์ รณรงค์ การจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, ชุมชน, การอนุรักษ์ผืนป่า

Abstract

This article has the following objectives: (1) To study the operations and community participation in conserving the forest areas of the community at Nern Sam Bat village, and (2) To examine the problems and obstacles faced by the community in participating in

the conservation of the forest areas at Nern Sam Bat village. From the study, it was found that the majority of the community members actively collaborate, both in presenting identified issues and suggesting solutions, as well as collectively deciding on the course of action for efficient operation. Continuous monitoring of the ongoing activities is maintained. Regarding problems and obstacles arising from conservation activities, it was identified that (1) the budget for management and administration is insufficient, (2) the lack of regular meetings due to individual workload responsibilities, (3) the absence of second and subsequent leadership generations, and (4) inadequate income from volunteer activities to support the working group. Recommendations include: (1) the government should create marketing channels and support the establishment of groups producing products from local natural resources and community tourism; (2) the government should support and disseminate conservation management guidelines; and (3) the government should engage in continuous public relations, advocacy, and management of forest conservation resources in the community.

Keywords: participation, community, forest conservation.

บทนำ

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นเรื่องสำคัญที่ประชาชนทุกคนต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบร่วมกัน ต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนของตน การรวมตัวกันของคนในชุมชนจึงเป็น แนวความคิดที่มีรากฐานมาจากแนวคิดของระบอบประชาธิปไตย เป็นกระแสของความคิดที่ทำให้ผู้คนใน ชุมชน ตระหนักว่าการดำเนินกิจการใดๆ ก็ตาม ผู้ที่ได้รับผลกระทบและมีส่วนได้เสียควรเป็นผู้มีโอกาส ได้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะความคิด ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปี 2560 มาตราที่ 47 และ 50 ที่กำหนดสิทธิและหน้าที่ของปวงชนชาวไทยต่อการมีส่วนร่วมกัน อนุรักษ์ ป่าไม้ หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นและ ของชาติ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปี 2560, 2560)

ตำบลจรเข้มสามพัน อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นพื้นที่หนึ่งที่มีความหลากหลายทาง ธรรมชาติทั้งด้านทรัพยากรป่าไม้ แม่น้ำ รวมทั้งศิลปวัฒนธรรม โบราณวัตถุ โบราณสถาน และชาติพันธุ์ที่ เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ประชาชนในพื้นที่จึงมีความตื่นตัวที่จะร่วมกันรักษา ป่าไม้ และพัฒนา สิ่งต่างๆ เหล่านี้ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน โดยจัดตั้งกลุ่ม ในรูปแบบของชมรม วิสาหกิจชุมชน และสภาองค์กร ชุมชนตำบลจรเข้มสามพัน ซึ่งได้รับความร่วมมือและสนับสนุนจากคนในชุมชน เอกชน หน่วยงานต่างๆ ของภาครัฐ โดยเฉพาะในส่วนของภาครัฐ รัฐธรรมนูญกำหนดให้รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการอนุรักษ์ ป่าไม้ และ ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและ ของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง(มาตรา 57(1))

ในส่วนของ การให้ประชาชนมีส่วนร่วมต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รัฐธรรมนูญ กำหนดให้รัฐต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์ จากการดำเนินการอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ป่าไม้ บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและ ยั่งยืน (มาตรา 57(2)) ดังนั้น ในการดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการ ถ้าการ

นั้นอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ รัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อน (มาตรา 58)

ความหมายของ “การมีส่วนร่วมของประชาชน” (Public Participation)

เจมส์ แอล เครย์น (2551) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า “เป็นกระบวนการที่รวบรวมเอาความห่วงกังวล ความต้องการและค่านิยมต่างๆ ของสาธารณชนไว้อยู่ในกระบวนการตัดสินใจของรัฐและเอกชน เป็นการสื่อสารสองทาง และเป็นการมีปฏิสัมพันธ์ที่มีเป้าหมายเพื่อการตัดสินใจที่ดีกว่าและที่ได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชน”

คณิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ (2545) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง และการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ รวมทั้ง การจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ รวมตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากประชาชน

ผศ.ดร.อรรถัย กักผล (2552) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เปิดให้ประชาชนเข้าไปร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ นโยบาย กระบวนการบริหารและการตัดสินใจของท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยรวมโดยแท้จริง ทั้งนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานของการที่ประชาชนจะต้องมีอิสระทางความคิด มีความรู้ความสามารถในการกระทำ และมีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมต่อกิจกรรมนั้นๆ

รศ.ดร.ธเรศ ศรีสถิตย์ (2560) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการใดๆ ที่ให้ประชาชนมีส่วนในการตัดสินใจโดยตรงและมีการให้ ข้อมูลประกอบการพิจารณา กับประชาชนในการตัดสินใจอย่างเต็มที่

ฉะนั้น พอสรุปได้ว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชน” หมายถึง กลุ่มประชาชน หรือกลุ่มคนในชุมชนรวมตัวเพื่อแสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วม ความสนใจร่วม ที่จะบรรลุถึงเป้าหมายร่วมทางเศรษฐกิจและสังคมหรือการเมือง หรือการดำเนินการร่วมกันเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจ ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม เพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยรวมโดยแท้จริง ทั้งนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานของการที่ประชาชนจะต้องมีอิสระทางความคิด มีความรู้ความสามารถในการกระทำ และมีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมต่อกิจกรรมนั้นๆ

ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากการศึกษาข้อมูลของขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน จากผู้ทำการศึกษาหลายๆ ท่าน พอจะสรุปขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ดังนี้

1. ร่วมคิด หมายถึง การที่ผู้เกี่ยวข้องในทุกระดับได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมประชุม พุดคุยหารือเกี่ยวกับปัญหาความต้องการ การวิเคราะห์ปัญหาสาเหตุของปัญหาแนวทางป้องกัน แก้ไขและวางแผนแก้ปัญหา ด้วยตัวของตนในชุมชนเอง

2. ร่วมตัดสินใจ หมายถึง เมื่อมีการปรึกษาหารือแล้วให้มีการเลือกตัดสินใจในทางเลือกตามที่เห็นว่าดีที่สุด เหมาะสมที่สุดเพื่อประโยชน์ต่อชุมชนส่วนรวม โดยอาศัยข้อมูลในการตัดสินใจ

3. ร่วมวางแผน หมายถึง การเข้าร่วมในการวางแผนงาน โครงการ กิจกรรมในการแก้ไขปัญหา ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่ผ่านมาการประมวลและวิเคราะห์แล้วโดยการเข้าร่วมวางแผนในกิจกรรม โครงการพัฒนาต่างๆ

4. ร่วมปฏิบัติ หมายถึง การเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมตามแผนงานและโครงการ เพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ซึ่งสอดคล้องกับภูมิปัญญาชาวบ้าน ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนในช่วงเวลาที่กำหนด.

5. ร่วมประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมในการประเมินโครงการพัฒนาหรือกิจกรรมที่ได้ดำเนินการเสร็จสิ้น ตลอดจนการวิเคราะห์ถึงผลดี-ผลเสีย ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานว่าจะต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไร เพื่อให้สนองต่อชุมชนหรือค้นหาแนวทางที่จะปรับปรุงแก้ไขในการดำเนินงาน โครงการพัฒนาอื่นๆ ที่จะเกิดขึ้นต่อไป

รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน

United Nations, Department of International Economic and Social Affairs (1989: 9) อ้างถึงใน รัฐธรรมนูญ เวียงวิเศษ, นายพิพัฒน์ ประจัญสานต์ และอุดมพงษ์ เกศศรีพงษ์ศา (2560) และ นายสุธาวิ กลิ่นอุบล (2562) ได้รวบรวมรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ 3 รูปแบบคือ

1) การมีส่วนร่วมแบบเป็นไปเอง (Spontaneous) เป็นโดยการอาสาสมัครหรือรวมตัวกันเอง ขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง โดยเป็นการกระทำที่ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากภายนอกซึ่งเป็นรูปแบบที่เป็นเป้าหมาย

2) การมีส่วนร่วม แบบชักนำ (Induced) เป็นการเข้าร่วมโดยความต้องการความเห็นชอบหรือการสนับสนุนโดยรัฐบาล เป็นรูปแบบที่เป็นลักษณะทั่วไปของประเทศกำลังพัฒนา

3) การมีส่วนร่วมแบบบังคับ (Conceived) เป็นผู้มีส่วนร่วมภายใต้การดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลภายใต้การจัดการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือโดยการบังคับโดยตรงรูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ผู้กระทำได้รับผลในทันทีแต่จะไม่ได้ผลในระยะยาว จะมีผลเสียที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในที่สุด

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2537) ได้กล่าวถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น 3 ประการ คือ การมีส่วนร่วมโดยตรง (Direct Participation) โดยผ่านองค์กรจัดตั้งของประชาชน เช่น ชมรมหรือกลุ่มต่างๆ การมีส่วนร่วมโดยอ้อม (Indirect Participation) โดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน เช่น กรรมการหมู่บ้าน การมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้โดยผ่านองค์กรผู้แทนที่ไม่ใช่ ผู้แทนของประชาชน (Non-representative) เช่น สถาบันหรือหน่วยงานที่เชิญชวนหรือเปิดโอกาสให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเมื่อไรก็ได้ทุกเวลา

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานั้น ได้มีผู้เสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาไว้ในหลายลักษณะกล่าวคือ

สมาคมสาธารณสุขอเมริกัน (American public health association, 1983: 35) ได้ให้ความหมายระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

ระดับการตัดสินใจ คือ การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและการจัดการกับกิจกรรมการพัฒนาด้วยตัวของเขาเอง

ระดับการร่วมมือ คือ การที่ประชาชนเข้ามาให้ความร่วมมือในแผนงานที่เริ่มโดยหน่วยงานภายนอก ซึ่งอาจต้องการความเสียสละจากประชาชนในด้านเวลา ทรัพย์สินและแรงงาน เพื่อช่วยให้โครงการประสบความสำเร็จ การมีส่วนร่วมในระดับนี้ เป็นการมีส่วนร่วมที่ถือได้ว่าอยู่ในระดับที่ยอมรับได้

ระดับการใช้ประโยชน์ คือ การที่ประชาชนยอมรับและได้ใช้ประโยชน์จากบริการที่วางโครงการไว้ให้เป็นการมีส่วนร่วมในระดับยอมรับบริการเท่านั้น

และสมาคมการมีส่วนร่วมของประชาชนระหว่างประเทศ (International Association for Public Participation (IAP2)) ซึ่งผู้เขียนใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ ได้แบ่งระดับของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 การให้ข้อมูลข่าวสาร (Inform) เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นแรก และถือเป็นระดับที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นก้าวแรกของการที่ภาคราชการจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ วิธีการให้ข้อมูลสามารถใช้ช่องทางต่างๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่างๆ การจัดนิทรรศการ จัดหมายข่าว การจัดงานแถลงข่าว การติดประกาศ และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

ระดับที่ 2 การรับฟังความคิดเห็น (Consult) เป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐด้วยวิธีต่างๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

ระดับที่ 3 การเกี่ยวข้อง (Involve) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือร่วมเสนอแนะแนวทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ ประชาพิจารณ์ การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อเสนอแนะประเด็นนโยบาย เป็นต้น

ระดับที่ 4 ความร่วมมือ (Collaboration) เป็นการให้กลุ่มประชาชนผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วม โดยเป็นหุ้นส่วนกับภาครัฐในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ และมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการ เป็นต้น

ระดับที่ 5 การเสริมอำนาจแก่ประชาชน (Empower) เป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงสุด โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่างๆ โครงการกองทุนหมู่บ้านที่มอบอำนาจให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจทั้งหมด เป็นต้น

กรณีศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านจรเข้สามพัน ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านเนินสมบัติ หมู่ 14 ตำบลจรเข้สามพัน อำเภออุ้มถ้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

จุดเริ่มต้นของการรวมกลุ่มการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านจรเข้สามพัน เกิดจากความรัก ความหวงแหนในผืนป่าของพื้นที่ รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิตที่ปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่ชาวบ้านได้ใช้ประโยชน์ โดยเฉพาะเป็นแหล่งอาหารธรรมชาติ เช่น เห็ดโคน หน่อไม้รวก สมุนไพร เมื่อจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนการขยายตัวของเศรษฐกิจและการพัฒนาของเทคโนโลยี จึงเกิดปัญหาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติตามมา โดยเฉพาะปัญหาพื้นที่ป่าถูกทำลาย ไม่ว่าจะเป็นการสัมปทานทำโรงโม่หินการลักลอบตัดไม้ ทำให้พื้นที่ป่าลดลงทุกๆ ปี เป็นเหตุให้ชาวบ้านรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มในรูปแบบชมรม วิสาหกิจชุมชน และสภาองค์กรชุมชน ตั้งแต่ปี พ.ศ.2558

เป็นต้นมา เพื่อใช้เป็นตัวขับเคลื่อนสร้างกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน ทำให้เกิดการตื่นรู้และเห็นถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และได้เกิดการรวมตัวของชาวบ้านจัดตั้งกลุ่มต่างๆ ขึ้นมาดังนี้

1. สภาองค์กรชุมชนตำบลจรเข้สามพัน
2. วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวลุ่มน้ำจรเข้สามพัน
3. วิสาหกิจชุมชนสวนกล้วยอยู่ทอง
4. วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ทุ่งทองยั่งยืน
5. ชมรมรักษ่าป่าหินงาม ลุ่มน้ำจรเข้สามพัน
6. กลุ่มตลาดชุมชนริมน้ำวัดโพธารามบ้านจรเข้สามพัน
7. กลุ่มสตรีแม่บ้านตำบลจรเข้สามพัน
8. คณะกรรมการป่าชุมชนทั้ง 4 โครงการ

กิจกรรมที่ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องและเกิดเป็นผลงานที่สร้างความเปลี่ยนแปลงให้กับชุมชน ตั้งแต่ระดับตำบลไปจนถึงระดับประเทศ และกลุ่มต่างๆ เหล่านี้ เปรียบเสมือนเครือข่ายที่รวมแรงร่วมใจกันอนุรักษ์ผืนป่าของชุมชน โดยเฉพาะป่าผืนใหญ่ในพื้นที่บ้านเนินสมบัติ หมู่ 14 ตำบลจรเข้สามพัน ซึ่งมีพื้นที่ประมาณ 2 พันไร่ ภายใต้ชื่อ “โครงการป่าชุมชนบ้านเนินสมบัติ” และผลสืบเนื่องมาจากโครงการดังกล่าวเป็นผลให้ชาวบ้านพื้นที่ป่าใกล้เคียงได้ดำเนินการขอจัดตั้งโครงการพื้นที่ป่าชุมชนเพิ่มขึ้นอีกจำนวน 3 แห่ง และโครงการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อีก 2 โครงการ ดังนี้

โครงการป่าชุมชนในพื้นที่ตำบลจรเข้สามพัน

1. ป่าชุมชนบ้านหนองบัว ที่ตั้ง หมู่ 1 ต.จรเข้สามพัน อ.อยู่ทอง จ.สุพรรณบุรี มีเนื้อที่ 162 ไร่ สภาพป่าเป็นป่าเบญจพรรณ บนเขามีไม้ขนาดใหญ่ค่อนข้างน้อย พันธุ์ไม้ที่พบ คือ ประดู่ เสลา ไม้รวก ไม้ป่า มะค่าโมง มะกอกป่า สัตว์ป่าที่พบ นกนานาชนิด กระรอก ฝูง พืชอาหารป่า เช่น เห็ดชนิดต่างๆ หน่อไม้ ผักหวาน น้ำผึ้ง ได้รับรางวัลรองชนะเลิศป่าชุมชนดีเด่น ด้านการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ประจำปี พ.ศ.2561 จากกรมป่าไม้

2. ป่าชุมชนบ้านจรเข้สามพัน หมู่ 4 (เขาราบ) ต.จรเข้สามพัน อ.อยู่ทอง จ.สุพรรณบุรี มีพื้นที่ประมาณ 100 ไร่เศษ

3. ป่าชุมชนบ้านเขาวงพาทย์ หมู่ 11 ต.จรเข้สามพัน อ.อยู่ทอง จ.สุพรรณบุรี เป็นพื้นที่จัดตั้งโครงการก่อสร้างน้ำตกเขาวงพาทย์ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) (อพท.) ปัจจุบันบรรจุอยู่ในแผนงบประมาณของ อพท.

โครงการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ

พื้นที่ป่าชุมชนบ้านเนินสมบัติ หมู่ 14 เป็นพื้นที่ป่าที่มีขนาดใหญ่ของตำบลจรเข้สามพัน จึงเป็นแหล่งรวมของความหลากหลายทางชีวภาพ พบชนิดพันธุ์พืชทั้งหมด 206 ชนิด จัดเป็นพืชหายากหรือเป็นพืชถิ่นเดียวของประเทศไทยทั้งหมด 13 ชนิด ประกอบด้วย กะเพราหินปูน เทียนกาญจน์ ผีเสื้อย ผุดผาม่วง ไตรบุญ มหาพรหม มะกัก มะลิสยาม หุน อรพิม คำมอกหลวง ธนไชย แสลงพันกระดุก และพบสัตว์มีกระดูกสันหลังทั้งหมด 129 ชนิด (จรัญ ประจันบาล, วิชัย ปทุมชาติพัฒน์, สาสิต โกวิทวาท และพิชาภพ ปรีเปรม, 2557) นอกจากนี้ยังเป็นที่ตั้งของวนอุทยานพุม่วง กรมป่าไม้ ซึ่งมีน้ำตกพุม่วงเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญของอำเภออยู่ทอง ในขณะนั้นสภาพป่าไม้และน้ำตกเกิดภาวะแห้งแล้งติดต่อกันมาหลายปีอยู่ในสภาวะวิกฤติ กลุ่มชาวบ้านและคณะกรรมการป่าชุมชนบ้านเนินสมบัติต้องการหาวิธีป้องกันและรักษาน้ำตกและพื้นที่ป่า โดยเฉพาะไม้หายาก คือ ต้นปรังแก้วสีเงิน และกระเจียวพันธุ์

ใหม่ของโลกที่ยังไม่ได้ตั้งชื่อ ต่อมา รศ.ดร.สุพล แสนสุข ผู้เชี่ยวชาญพืชวงศ์กระเจียว นักวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้บรรยายและตีพิมพ์ในวารสารสากล Biodiversitas เล่มที่ 22 ฉบับที่ 9 หน้า 4,579 ประจำเดือนกันยายน พ.ศ. 2565 โดยตั้งชื่อวิทยาศาสตร์ว่าของต้นกระเจียวพันธุ์ใหม่ของโลกนี้ว่า *Curcuma suphanensis* P. Saensouk, Boonma, Rakarcha, Maknoi, Wongnak & S.Saensouk (องค์การสวนพฤกษศาสตร์, 2565) กลุ่มชาวบ้านจึงจัดประชุมเพื่อหารือกับทางหน่วยงานที่รับผิดชอบจนสามารถได้รับอนุมัติและกำลังเริ่มดำเนินการอีก 2 โครงการ คือ

1. โครงการฟื้นฟูน้ำตกพุ่มวง ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อ ปี พ.ศ. 2563 ซึ่งโครงการเสร็จเรียบร้อยแล้ว

2. โครงการสวนพฤกษศาสตร์ภาคตะวันตก กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำลังดำเนินการจัดตั้งโครงการสวนพฤกษศาสตร์ ภาคตะวันตก โดยขอแบ่งพื้นที่ของป่าชุมชนบ้านเนินสมบัติ หมู่ 14 จำนวน 1,655 ไร่ ปัจจุบันได้ผ่านประชาคมของคนในพื้นที่ และกำลังออกแบบโครงการ เพื่อขออนุมัติงบประมาณจากกระทรวงฯ ต่อไป

1. การมีส่วนร่วมของชาวบ้านเพื่อทำกิจกรรมที่เกิดประโยชน์ต่อชุมชน

เทศบาลตำบลจรเข้สามพันมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 13,368 คน (จากการสำรวจเมื่อปีพ.ศ. 2564) สภาพพื้นที่ของชุมชนเป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำจรเข้สามพันไหลผ่านหมู่บ้าน ประชาชนส่วนใหญ่ตั้งบ้านเรือนอย่างหนาแน่นเป็นแนวยาวตลอดริมแม่น้ำและถนนสาย 321 มีคณะทำงานผู้เข้าร่วมกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนทุกๆ โครงการประมาณ 50 คน โดยผู้เขียนได้รับการแต่งตั้งจากกลุ่มให้เป็นคณะทำงานของทุกโครงการทั้งหมดที่กล่าวมา

2. ขั้นตอนและระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

เมื่อพิจารณาจากโครงการต่างๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้น มีทั้งประสบความสำเร็จ และยังไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของแต่ละโครงการหรือกิจกรรม ผู้เขียนในฐานะคนในพื้นที่และมีตำแหน่งผู้นำชุมชน ซึ่งได้รับรู้และสัมผัสกับสภาพแวดล้อมในพื้นที่มาเป็นเวลานาน ได้ใช้กรอบแนวคิดโดยอาศัยขั้นตอนและระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวิเคราะห์ในด้านต่างๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้ คือ 1.1 ด้านการร่วมรับรู้ข่าวสาร 1.2 ด้านการร่วมคิด ร่วมวางแผน 1.3 ด้านการร่วมตัดสินใจ 1.4 ด้านการร่วมดำเนินการ 1.5 ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ 1.6 ด้านการร่วมติดตามและประเมินผล 1.7 ด้านการสร้างเครือข่าย และ 1.8 ด้านความคาดหวังต่อภาครัฐ พบว่า

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมรับรู้ข่าวสาร

- 1.1 ประเด็นการรับรู้ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดขึ้นในชุมชน ผลจากการได้ร่วมรับรู้ปัญหาในพื้นที่ทั้งประสบด้วยตนเองและจากการสื่อสารกับคนในชุมชน ปรากฏว่า ชุมชนบ้านจรเข้สามพันในพื้นที่บ้านเนินสมบัติ หมู่ 14 ประสบปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ คือ ปัญหาการลักลอบตัดไม้ ปัญหาการลักลอบขนหินรูปทรงแปลกๆ ปัญหาจากการเข้าหาของป่าแบบผิดวิธี ปัญหาการนำวัวเข้าไปเลี้ยงในพื้นที่ป่า

- 1.2 ประเด็นประชาชนทราบข้อมูลแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประชาชนส่วนใหญ่ทราบข้อมูลด้านนี้มาจากการเข้าถึงข้อมูลจากสื่อ จากการได้ไปเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และร่วมประชุมในหลายๆ เวทีเรื่องของแนวทางการจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติจากการที่ประชาชนเริ่มตระหนักและรับรู้ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ และรับทราบวิธีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติ จากพื้นที่อื่นๆ ที่ประสบปัญหาที่มีลักษณะคล้ายกัน จึงเป็นจุดเริ่มต้นให้ประชาชนสนใจเข้าร่วมเพื่อแก้ปัญหาและบริหารจัดการพื้นที่ป่าร่วมกัน

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมวางแผน

ประเด็นการเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสาเหตุที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม ทุกคนที่สนใจเข้าร่วมประชุมทุกครั้งจะเป็นคนในพื้นที่และนอกพื้นที่ที่ได้รับทราบข้อมูลและโดยเฉพาะผู้นำชุมชน เพราะต้องการให้พื้นที่ป่าได้รับการดูแล อนุรักษ์และบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์กับคนในตำบลจรเข้สามพันและพื้นที่ใกล้เคียง

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมตัดสินใจ

3.1 ประเด็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เลือกแนวทางการจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติ ทางชุมชนจะมีการประชุมร่วมกัน เพื่อมีฉันทามติร่วมกัน และลดข้อขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งแนวทางการจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติพื้นที่ป่าของชุมชนในช่วงแรกนั้น จะเน้นเรื่องดูแลพื้นที่ป่า โดยจัดตั้งอาสาสมัครทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่วนอุทยานพุม่วง และสร้างเครือข่ายทำงานร่วมกันกับพื้นที่ป่าชุมชน บริเวณที่มีพื้นที่เชื่อมต่อกัน จัดกิจกรรมสร้างจิตสำนึกให้กับเด็กนักเรียนและประชาชนในชุมชนด้วย กิจกรรมปลูกป่าทุกๆ ปี การกำหนดวันปิดป่า งดการเข้าหาของป่าเพื่อให้ป่าได้ฟื้นตัว การทำความเข้าใจกับผู้นำวิมาเลียในป่า โดยกำหนดขอบเขตและให้เข้ามาร่วมเป็นผู้ดูแลรักษาป่า แนวทางการจัดการในช่วงต่อมาจึงเป็น การจัดตั้งกลุ่มชมรม กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ซึ่งจะเป็นส่วนที่ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้น

3.2 ประเด็นการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกตัวแทนเพื่อเป็นคณะกรรมการดำเนินการด้านการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน ชุมชนบ้านจรเข้สามพันจะมีคณะกรรมการชุมชนที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนที่เข้าร่วมประชุม และได้รับการแต่งตั้งโดยตำแหน่งของผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่จากเทศบาลเพื่อดำเนินงานต่างๆ ภายในชุมชนและประสานงานโครงการต่างๆ กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเฉพาะโครงการจะแต่งตั้งใหม่เมื่อมีการรับโครงการมาใหม่ จะดำเนินการคัดเลือกใหม่หากโครงการนั้นยังไม่เคยทำมาก่อนหรือไม่มีความเกี่ยวข้องกับโครงการอื่น แต่ถ้าโครงการที่รับเข้ามาดำเนินการใหม่มีความเกี่ยวข้องกับโครงการเดิมจะใช้คณะกรรมการชุดเดิมที่ดำเนินการอยู่แล้วเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการต่อไปเพื่อความต่อเนื่อง

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมดำเนินการ

4.1 ประเด็นการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแนวทางการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ป่า ส่วนใหญ่ผู้ที่ปฏิบัติตามจะเป็นผู้นำชุมชนและคณะทำงานที่ได้รับการแต่งตั้ง รวมถึงประชาชนที่มีความรักป่าเฉพาะกลุ่ม

4.2 ประเด็นการให้ความสนใจในกิจกรรมการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งมีหลากหลายกิจกรรม โดยเฉพาะกิจกรรมปลูกป่า มีการจัดกิจกรรมปลูกป่าออนไลน์ ซึ่งประชาชนทั้งภายในและภายนอกพื้นที่สามารถร่วมกิจกรรมนี้ได้ กิจกรรมจัดตั้งกองทุนดูแลรักษาป่า โดยร่วมกันเพาะต้นกล้าไม้ประจำถิ่นขายให้กับประชาชนผู้สนใจ กิจกรรมปรับภูมิทัศน์บริเวณน้ำตกพุม่วง

5. ด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์

ประเด็นการร่วมรับผลประโยชน์จากแนวทางการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ให้ความคิดเห็นว่าแนวทางการจัดการฯ ช่วยทำให้การหาของป่า โดยเฉพาะเห็ดโคน หน่อไม้รวก มีบริโภคทุกปี และนำไปขายทำให้ประหยัดรายจ่าย เพิ่มรายได้ มีนักท่องเที่ยวเริ่มเข้ามาท่องเที่ยวมากขึ้น

6. ด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมติดตามและประเมินผล

6.1 ประเด็นการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินการตามแนวทางการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้และน้ำตกพุ่ม่วง รวมถึงปัญหาและอุปสรรค ที่ควรปรับปรุงแก้ไข จากการสังเกต คณะกรรมการชุมชนและประชาชนที่สนใจจะมีการประชุมร่วมกันทุกครั้งที่มีการประชุม เพื่อพูดคุยกัน และชี้แจงความคืบหน้าของการดำเนินงาน ในส่วนของการประเมินผล พบว่า คณะกรรมการและประชาชนที่สนใจเข้าร่วมตรวจสอบและประเมินผลเป็นอย่างดี ปัญหาและอุปสรรคที่พบ คือ ความล่าช้า และความไม่สม่ำเสมอเข้าร่วมประชุมและทำกิจกรรมของคณะกรรมการและประชาชนที่สนใจและปัญหา การขาดแกนนำ รุ่นที่สองและรุ่นต่อไป เนื่องจาก ประชาชนวัยทำงานติดภารกิจในการประกอบอาชีพ และภารกิจส่วนตัว

6.2 ประเด็นการเข้าร่วมรับฟังประชุมผลการดำเนินงานการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้และน้ำตกพุ่ม่วง ทั้งคณะกรรมการและประชาชนผู้สนใจจะเข้าร่วมประชุมรับฟังผลการดำเนินงาน อย่างสม่ำเสมอ ถึงแม้บางครั้งอาจจะยังมาร่วมประชุมไม่มากนัก

7. ด้านการมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่าย

ประเด็นการชักชวนสมาชิกในชุมชนอื่นๆ เข้าร่วม และผลการตอบรับ คณะกรรมการได้มีการชักชวนสมาชิกในชุมชนอื่นๆ เข้าร่วมกิจกรรมเผ่าละวังไฟป่าและตรวจตราการลักลอบตัดไม้ ขโมยหิน รูปทรงแปลก และทำกิจกรรมปลูกป่าร่วมกันทุกปี โดยเริ่มต้นจากการชักชวนคณะกรรมการป่าชุมชนในพื้นที่ใกล้เคียง หาทุนจัดซื้อวิทยุสื่อสาร อุปกรณ์ดับไฟป่าร่วมกัน

8. ด้านความคาดหวังต่อภาครัฐ

ประเด็นความคาดหวังหรือต้องการให้หน่วยงานภาครัฐส่งเสริมหรือสนับสนุนต่อการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ คณะกรรมการอยากให้ภาครัฐให้การช่วยเหลือด้านงบประมาณบางส่วน ไม่จำเป็นต้องทั้งหมด หรือให้การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ และอยากให้ทางเทศบาลส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมประชุมทุกๆ ครั้ง พร้อมทั้งช่วยประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

ความสำเร็จของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ในชุมชน

จากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมภายในชุมชนบ้านจรเข้สามพัน โดยเฉพาะในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านเนินสมบัติ หมู่ 14 ผู้เขียนพบว่าชุมชนตำบลจรเข้สามพัน มีโครงการการจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติหลากหลายโครงการ และมีหลายโครงการประสบผลสำเร็จ คือ โครงการป่าชุมชนทั้งหมด 4 แห่ง โครงการฟื้นฟุน้ำตกพุ่ม่วงและป่าชุมชนบ้านเนินสมบัติ โครงการจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์ภาคตะวันตก ทั้งนี้ทุกโครงการสำเร็จได้เกิดจากความมุ่งมั่นของคณะกรรมการโครงการ คณะทำงาน ประชาชนในพื้นที่ และหน่วยงานของรัฐ (เทศบาล) ร่วมกับตัวแทนภาคประชาชน (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่) ร่วมกันขับเคลื่อนจนกระทั่งทุกๆ โครงการประสบความสำเร็จ จะเห็นได้ว่าการดำเนินการการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกโครงการจะต้องเกิดจากความร่วมมือของภาคประชาชน ภาคตัวแทนประชาชนและภาครัฐ

สรุป ปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

จากผลของการมีส่วนร่วมในชุมชนบ้านจรเข้สามพันของผู้เขียนในฐานะคนในพื้นที่และคณะกรรมการผู้ร่วมทำงานในทุกๆ กิจกรรมของการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านจรเข้สามพัน พบว่า ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ทั้งในด้านการเสนอปัญหาที่พบ เสนอแนวทางการแก้ไขและพัฒนา ร่วมกัน ตัดสินใจแนวทางการดำเนินงานร่วมกันเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมี

ประสิทธิภาพ มีการร่วมติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ในส่วนของการประเมินผล พบว่า คณะกรรมการ และประชาชนที่สนใจเข้าร่วมตรวจสอบและประเมินผลเป็นอย่างดี ส่วนปัญหาและอุปสรรคจากทำ กิจกรรมด้านการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ พบว่า (1) งบประมาณในการดำเนินงานบริหารจัดการไม่เพียงพอ (2) ปัญหาเรื่องการขาดการประชุมร่วมกันในแต่ละครั้ง เหตุเพราะภาระหน้าที่ของ คณะทำงานในแต่ละคน (3) ปัญหาการขาดแกนนำรุ่นที่สองและรุ่นต่อไป และ (4) รายได้จากการ ดำเนินกิจกรรมเพื่อสนับสนุนงานจิตอาสาของคณะทำงานยังมีไม่เพียงพอ ในส่วนข้อเสนอแนะมีดังนี้ (1) ภาครัฐควรจัดหาช่องทางการตลาด และสนับสนุนการตั้งกลุ่มการสร้างผลิตภัณฑ์จากแหล่งทรัพยากร ธรรมชาติในชุมชน และการท่องเที่ยวในพื้นที่ของชุมชน (2) ภาครัฐควรสนับสนุน และเผยแพร่แนวทางการ จัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และ (3) ภาครัฐ ควรมีการประชาสัมพันธ์ รมรงค์ การจัดการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

การมีส่วนร่วมจะต้องเริ่มต้นด้วยการสร้างสำนึกเพื่อให้ภาครัฐและประชาชนรับรู้ปัญหา ประกอบกับการสร้างความเข้าใจและปรับทัศนคติ ให้มีทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน หลังจากนั้น สรรหาตัวแทนของแต่ละกลุ่มเพื่อจะได้ประสานประโยชน์ให้ลงตัว แล้วสร้างให้สมาชิกมี ความเข้าใจและมีความจริงใจในการเข้าร่วม สามารถทำการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันได้แล้วสร้าง ฉันทามติร่วมกัน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันชุมชน การทำกิจกรรมใดๆ จะต้องกำหนดความประสงค์ หรือความมุ่งหมายในการมีส่วนร่วมให้ชัดเจน และต้องมีระบบประเมินผลจากกระบวนการของการมีส่วนร่วม ทั้งหมด ปรับปรุงกลไกการทำงานให้เกิดความโปร่งใส มีความเป็นประชาธิปไตย ยอมรับความ คิดเห็นของกันและกัน ที่สำคัญต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง นอกจากนี้เมื่อการทำงานภายในองค์กรประสบผลสำเร็จแล้วก็ต้องมองหาพันธมิตรสร้างเครือข่าย เพื่อผนึกกำลังและทำงานร่วมกัน

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ. (2564). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปี 2560*. กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.
- คะเนิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ. (2545). *แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 : ปัญหา อุปสรรค และทางออก*. กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพลส.
- จรัญ ประจันบาล, วิชัย ปทุมชาติพัฒน์, สาธิต โกวิทวาท และพิชาภพ ปรีเปรม. (2557). *ความหลากหลาย ทางชีวภาพในพื้นที่อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี*. นนทบุรี: วนิดาการพิมพ์.
- จิรวัดน์ เมธาสุทธิรัตน์. (2563). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารท้องถิ่น ในเอกสารการสอนชุด วิชาการบริหารท้องถิ่น*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เจมส์ แอล. เครย์ตัน. (2551). *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน การตัดสินใจที่ดีกว่าโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม*. แปลโดย ศ.นพ.วันชัย วัฒนศัพท์, ดร.ถวิลวดี บุรีกุล, ผศ.ดร.เมธิศา พงษ์ศักดิ์ศรี. ขอนแก่น: โรงพิมพ์ศิริภรณ์ ออฟเซ็ท.
- จิตาภรณ์ เวียงวิเศษ และอุดมพงษ์ เกศศรีพงษ์ศา. (2560). *รูปแบบการบริหารจัดการแหล่งน้ำเพื่อการ อุปโภคบริโภคอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน บ้านเมืองแก ตำบลเมืองแก อำเภอเสถียร จังหวัด บุรีรัมย์*. บุรีรัมย์: คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

- ธเรศ ศรีสถิต. (2560). เทคนิคการสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ในการกำกับดูแลโรงงานด้าน สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย. กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2537). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภารการพิมพ์.
- สุธาวี กลิ่นอุบล. (2562). การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตาม แนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านห้วยเขย่ง ตำบลห้วยยางโทน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- องค์การสวนพฤกษศาสตร์. กระเจียวสุพรรณ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.mnre.go.th/th/news/detail/135092>. [25 กุมภาพันธ์ 2567].
- อรรถัย กักพล. (2552). คู่คิด คู่มือ การมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับนักบริหารท้องถิ่น. นนทบุรี: วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า.

จริยธรรมการตีพิมพ์บทความ ในวารสารศรีสุวรรณภูมิปริทรรศน์

วารสารศรีสุวรรณภูมิปริทรรศน์ให้ความสำคัญกับการรักษามาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์เผยแพร่บทความ ดังนั้น จึงกำหนดให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตามหลักการและมาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์อย่างเคร่งครัด ดังนี้

บทบาทหน้าที่ของบรรณาธิการและกองบรรณาธิการในวารสารศรีสุวรรณภูมิปริทรรศน์

1. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาและตรวจสอบบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารทุกบทความ โดยพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาบทความกับเป้าหมายและขอบเขตของวารสาร รวมถึงตรวจสอบคุณภาพของบทความตามกระบวนการประเมินคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์
2. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องใช้หลักการในพิจารณาบทความโดยอ้างอิงเหตุผลทางวิชาการเป็นหลัก และต้องไม่มีอคติต่อผู้นิพนธ์บทความและเนื้อหาบทความที่พิจารณาไม่ว่าจะด้วยกรณีใดๆ ทั้งสิ้น
3. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์บทความหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจประเมินบทความ ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ในเชิงธุรกิจหรือในการนำไปเป็นผลงานทางวิชาการของตนเอง
4. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่ปิดกั้น เปลี่ยนแปลง หรือแทรกแซงข้อมูลที่ใช้แลกเปลี่ยนระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจประเมินบทความและผู้นิพนธ์บทความ
5. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องปฏิบัติตามกระบวนการและขั้นตอนต่างๆ ของวารสารอย่างเคร่งครัด

บทบาทหน้าที่ของผู้นิพนธ์บทความในวารสารศรีสุวรรณภูมิปริทรรศน์

1. บทความที่ผู้นิพนธ์ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
2. ผู้นิพนธ์บทความต้องทำการอ้างอิงให้ถูกต้องทุกครั้งเมื่อนำผลงานของผู้อื่นมานำเสนอหรืออ้างอิงประกอบในเนื้อหาบทความของตนเอง และต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น
3. หากผลงานทางวิชาการของผู้นิพนธ์เกี่ยวข้องกับการใช้สัตว์ ผู้เข้าร่วม หรืออาสาสมัคร หรือผลการวิจัยมีประเด็นที่เปราะบางต่อผู้ให้ข้อมูล ผู้นิพนธ์ควรดำเนินการตามหลักจริยธรรมปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด รวมถึงต้องได้รับความยินยอมก่อนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลหรือแสดงเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ หรือในสัตว์ทดลองประกอบด้วยทุกครั้ง

4. ผู้นิพนธ์บทความต้องยินยอมโอนลิขสิทธิ์ให้แก่วารสารศรีสุวรรณภูมิปริทรรศน์ก่อนการตีพิมพ์ และไม่นำผลงานไปเผยแพร่หรือตีพิมพ์กับแหล่งอื่นๆ หลังจากที่ได้รับการตีพิมพ์กับวารสารศรีสุวรรณภูมิปริทรรศน์แล้ว

5. ชื่อผู้นิพนธ์ที่ปรากฏในบทความต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในบทความนั้นๆ จริง

บทบาทหน้าที่ของผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความ

1. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์บทความ การพิจารณาคุณภาพของบทความต้องคำนึงถึงคุณภาพของบทความเป็นหลัก และพิจารณาบนหลักการและเหตุผลทางวิชาการโดยปราศจากอคติ หรือความขัดแย้งส่วนตัว

2. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องตระหนักว่าตนเองเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของบทความที่รับประเมินอย่างแท้จริง

3. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องไม่แสวงหาประโยชน์จากบทความที่ตนเองได้ทำการประเมิน

4. หากผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความได้ตรวจสอบแล้วพบว่า บทความที่รับประเมินเป็นบทความที่คัดลอกผลงานชิ้นอื่นๆ ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบทันที พร้อมแสดงหลักฐานประกอบที่ชัดเจน

5. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องรักษาระยะเวลาประเมินตามกรอบเวลาประเมินที่วารสารศรีสุวรรณภูมิปริทรรศน์กำหนดรวมถึงไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความให้ผู้อื่นได้รับรู้

หลักเกณฑ์สำหรับการนิพนธ์ บทความวิจัย บทความวิชาการ บทวิจารณ์หนังสือ และงานวิชาการอื่นๆ วารสารศรีสุวรรณภูมิปริทรรศน์

วารสารศรีสุวรรณภูมิปริทรรศน์ มีนโยบายส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการและงานวิจัยของนักศึกษา คณาจารย์ และนักวิชาการที่สนใจ นอกจากนี้ยังเป็นเวทีวิชาการ เพื่อแลกเปลี่ยนทัศนะและข้อคิดเห็นทางด้านพระพุทธศาสนา ปรัชญาศาสนา ภาษาบาลีสันสกฤต การศึกษาเชิงประยุกต์ การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม รวมถึงสหวิทยาการอื่นๆ โดยรูปแบบผลงานที่วารสารจะรับพิจารณา มี 3 ประเภท คือ บทความวิจัย บทความวิชาการ และบทวิจารณ์หนังสือ

บทความวิจัย บทความวิชาการ และบทวิจารณ์หนังสือที่จะได้รับการพิจารณาลงตีพิมพ์ในวารสารศรีสุวรรณภูมิปริทรรศน์นี้ จะต้องได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ก่อน เพื่อให้วารสารมีคุณภาพและนำไปอ้างอิงได้

การเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย บทความวิชาการ บทวิจารณ์หนังสือ และงานวิชาการอื่นๆ มีดังนี้

1. ภาษา เป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ได้ การใช้ภาษาไทยให้ยึดหลักการใช้คำศัพท์และชื่อบัญญัติตามหลักของราชบัณฑิตยสถาน ควรหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาอังกฤษในข้อความ ยกเว้นกรณีจำเป็น ให้เขียนคำศัพท์ภาษาไทยตามด้วยวงเล็บภาษาอังกฤษ ให้ใช้ตัวเล็กทั้งหมดยกเว้นชื่อเฉพาะต้องขึ้นต้นด้วยตัวอักษรใหญ่ บทความส่วนที่เป็นภาษาอังกฤษควรให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะส่งต้นฉบับ

2. การพิมพ์ ให้จัดพิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด ด้วยรูปแบบตัวอักษร TH Sarabun PSK ขนาด 16 พอยต์ โดยจัดหน้ากระดาษขนาด A4 ตั้งค่าหน้ากระดาษสำหรับการพิมพ์ห่างจากขอบกระดาษทุกด้าน ด้านละ 1 นิ้ว (2.54 เซนติเมตร)

3. จำนวนหน้า บทความวิจัย บทวิจารณ์หนังสือ และบทความวิชาการ ตั้งแต่หัวข้อเรื่องจนถึงบรรณานุกรมควรมีความยาวไม่เกิน 15 หน้า กระดาษ ขนาด A4

การเรียงลำดับเนื้อหา

1. บทความวิจัย

1.1 ชื่อเรื่อง ควรสั้น กระชับ และสื่อเป้าหมายหลักของการศึกษาวิจัย ไม่ใช่คำย่อชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยมาก่อน

1.2 ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงานหรือสถาบันที่สังกัด และอีเมลของผู้เขียนหลักและร่วม

1.3 บทคัดย่อ (abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เป็นเนื้อความย่อที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย โดยเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา เช่น วัตถุประสงค์ วิธีการศึกษา ผลงานและการวิจารณ์

อย่างต่อเนื่องกันไม่ควรเกิน 200 คำ หรือมีความยาวไม่เกิน 12 บรรทัด ไม่ควรมีคำย่อ ให้บทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อนภาษาอังกฤษ

1.4 คำสำคัญหรือคำหลัก (Keywords) ให้ระบุทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ใส่ไว้ท้ายบทคัดย่อของแต่ละภาษา จำนวนไม่เกิน 5 คำ

1.5 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาหรือบทนำ เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมาและเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ให้ข้อมูลทางวิชาการพร้อมทั้งจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวข้องอย่างคร่าวๆ และมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาและวิจัยนั้นด้วย

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย ให้ระบุรายละเอียดวัสดุ อุปกรณ์ สิ่งื่อนำมาศึกษา จำนวนลักษณะเฉพาะของตัวอย่างที่ศึกษา ตลอดจนเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการศึกษา อธิบายวิธีการศึกษา หรือแผนการทดลองทางสถิติ การสุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1.7 ผลการวิจัย แจ้งผลที่พบตามลำดับหัวข้อของการศึกษาวิจัยอย่างชัดเจนได้ใจความ ถ้าผลไม่ซับซ้อนไม่มีตัวเลขมาก ควรใช้คำบรรยาย แต่ถ้ามีตัวเลขมาก ตัวแปรมาก ควรใช้ตารางแผนภูมิแทน ไม่ควรมีเกิน 5 ตาราง หรือแผนภูมิ ควรแปลความหมายและวิเคราะห์ผลที่ค้นพบ และสรุปเปรียบเทียบกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

1.8 อภิปรายผล ชี้แจงว่าผลการศึกษาดตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย หรือแตกต่างไปจากผลงานที่มีผู้รายงานไว้ก่อนหรือไม่ อย่างไร เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้นและมีพื้นฐานอ้างอิงที่เชื่อถือได้ และให้จบด้วยข้อเสนอแนะที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์หรือทั้งประเด็นคำถามการวิจัย ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับการวิจัยต่อไป

1.9 ตาราง รูปภาพ และแผนภูมิ ควรคัดเลือกเฉพาะที่จำเป็น และต้องมีคำอธิบายสั้นๆ แต่สื่อความหมายได้สาระครบถ้วนในกรณีที่เป็นตาราง คำอธิบาย ต้องอยู่ด้านบน ในกรณีเป็นรูปภาพหรือแผนภูมิคำอธิบายต้องอยู่ด้านล่าง

1.10 บรรณานุกรม สำหรับการพิมพ์เอกสารอ้างอิง ทั้งเอกสารอ้างอิงที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยมีหลักการทั่วไป

2. บทความวิชาการ

2.1 ชื่อเรื่อง

2.2 ผู้แต่ง

2.3 บทนำ

2.4 เนื้อหา

2.5 บทสรุป

2.6 บรรณานุกรม

3. บทวิจารณ์หนังสือ

3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือ

3.2 ชื่อผู้วิจารณ์

3.3 บทวิจารณ์

3.4 บรรณานุกรม

4. งานวิชาการอื่น

กรอบในการเขียนให้ใช้ในกรณีเดียวกันกับงานวิชาการข้างต้น

ขอบเขตการตีพิมพ์

วารสารศรีสุวรรณภูมิปริทรรศน์เป็นวารสารสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รับผิดชอบเผยแพร่งานวิจัยในด้านมนุษยศาสตร์และสังคมโดยเน้นด้านพระพุทธศาสนา ปรัชญาศาสนา ภาษาบาลีสันสกฤต การศึกษาเชิงประยุกต์ การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม รวมถึงสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วาระการตีพิมพ์

วารสารศรีสุวรรณภูมิปริทรรศน์มีวาระการตีพิมพ์เผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-เมษายน ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม และฉบับที่ 3 เดือนกันยายน-ธันวาคม

การส่งต้นฉบับ

- E-mail: โดยส่งไฟล์เวิร์ด (word) และไฟล์ Pdf. ไปที่ srisuvarna2567@gmail.com
- สามารถส่งได้ด้วยตนเองที่กองบรรณาธิการวารสารศรีสุวรรณภูมิปริทรรศน์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 249 ถนนมาลัยแมน ตำบลรั้วใหญ่ อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี 72000 โทร. 062 697 8932

การเขียนบรรณานุกรม/เอกสารอ้างอิง

การรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนได้ใช้อ้างอิงในการเขียนผลงานนั้นๆ จัดเรียงรายการตามลำดับอักษรชื่อผู้แต่ง ภายใต้หัวข้อเอกสารบรรณานุกรม สำหรับบทความภาษาไทย หรือ References สำหรับบทความภาษาอังกฤษ ให้ใช้รูปแบบการเขียนแบบ APA V.6 (American Psychological Association) ตัวอย่างการเขียนมีดังนี้

หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)/ ชื่อเรื่อง./ ครั้งที่พิมพ์ (ถ้ามี)/ สถานที่พิมพ์./ ผู้จัดพิมพ์.

ตัวอย่าง

พระมหาสุทิตย์ อาภากร. (2547). *เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ*. กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.).

Potter, M.E. (1990). *The Competitive advantage of nations*. New York: Free Press.

บทความในวารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์)/ ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร./ ปีที่หรือเล่มที่/ (ฉบับที่ (ถ้ามี)),/ เลขหน้า.

ตัวอย่าง

ชัยณรงค์ ศรีมันตะ. (2563). ธรรมชาติมนุษย์ในปรัชญาโทมัส ฮอบส์ *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 28(1), 48-72.

Foster, W.P. (2004). The decline of the local a challenge to educational leadership. *Education Administration Quarterly*, 40(2), 176-191.

วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย

ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย./ (ปีที่พิมพ์)/ ชื่อวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์และสารนิพนธ์./ ระดับวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์และสารนิพนธ์./ ชื่อสาขาวิชา./ คณะ./ ชื่อมหาวิทยาลัย.

ตัวอย่าง

นพพร ไทยเจริญ. (2549). การสร้างชุดการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่อง ดินและหินในห้องเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

Shim, W. J. (1996). Contamination and bioaccumulation of tributyltin and triphenyl tin compounds in the Chinhae Bay system. Korea. *Master's thesis*. Department of Oceanography, Seoul National University.

บทความจากเว็บไซต์ (Web Site)

ชื่อผู้แต่ง. ชื่อบทความ./[ออนไลน์]./แหล่งที่มา/วัน/เดือน/ปี.

ตัวอย่าง

พรรณี บัวเล็ก. พัฒนาการทุนนิยมในประเทศไทย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:<http://research.krirk.ac.th/pdf>. [25 ธันวาคม 2555]

**จัดการศึกษาพระพุทธศาสนา
บูรณาการกับศาสตร์ร่วมสมัย พัฒนาจิตใจและสังคม**

Published by
Program in Buddhism, Suphanburi Srisuvarnabhumi Buddhist College
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
<http://www.spmcu.ac.th>

